

Prednášky z Úvodu do deklaratívneho programovania

Ján Klúka

Letný semester 2012/2013

Obsah

I. Organizácia kurzu	
Deklaratívne programovanie v CL	
Explicitné definície	6
1. Organizácia	6
1.1. Rozvrh a kontakty	6
1.2. Pravidlá hodnotenia	7
2. Deklar. prog.	7
2.1. Príklad	8
3. Jazyk CL	10
3.1. Základy syntaxe	11
3.2. Zabudované funkcie	13
4. Explicitné definície	13
4.1. S jednou podmienkou	14
4.2. S viacerými podmienkami	16
4.3. Verifikácia	17

II. Rekurzia	19
4.4. Opakovanie a prémiová domáca úloha	19
5. Rekurzívne definície	21
5.1. Primitívna rekurzia	21
5.2. Všeobecná (course-of-values) rekurzia	23
5.3. Substitúcia v parametri	24
5.4. Verifikácia	25
III. Priradujúce diskriminácie	
Chvostová rekurzia	27
5.5. Opakovanie	27
6. Priradujúce diskriminácie	28
6.1. Priradenie	28
6.2. Monadická diskriminácia	29
7. Chvostová rekurzia	31
7.1. Cyklus while	31
7.2. Fibonacci efektívne	35
7.3. Cyklus for	37
IV. Dyadická číselná sústava	
Dyadické reťazce	39
7.4. Opakovanie	39
8. Dyadická sústava	41
8.1. Konštruktory	42
8.2. Diskriminácia	43
8.3. Rekurzia	44
8.4. Aritmetika	45
V. Symbolické operácie na dyadickom zápise.	

Predikáty. Párovanie.	49
8.5. Symbolické operácie	50
9. Predikáty	52
10. Párovanie	54
10.1. Kódovanie dátových štruktúr	54
10.2. Párovacie funkcie	55
10.2.1. Párovacia funkcia CL	57
10.2.2. Programovanie s párovacou funkciou	59
10.2.3. Tupling	60
VI. Celočíselná aritmetika. Opakovanie	62
10.3. Kódovanie celých čísel párovaním	62
10.3.1. Operácie na celých číslach	64
10.3.2. Rozšírený euklidovský algoritmus	65
11. Opakovanie	66
11.1. Chvostová rekurzia	66
11.2. Dyadická aritmetika	68
11.3. Symbolické operácie na dyadickom zápise	69
VII. Zoznamy.	
Chvostová rekurzia a tupling na zoznamoch	70
12. Zoznamy	70
12.1. Kódovanie konečných postupností	70
12.2. Programovanie so zoznamami	72
12.2.1. Zrežazenie	72
12.2.2. Porovnanie s Pascalom	74
12.2.3. Obrátenie	75
12.3. Chvostová rekurzia na zoznamoch	76
12.3.1. Súčet prvkov zoznamu	76
12.3.2. Obrátenie zoznamu	77

12.4. Tupling zoznamových operácií	79
12.4.1. Split = Take,Drop	79
12.4.2. Zip, Unzip	80
IX. Triedenie zoznamov	
Zoznamová reprezentácia množín	81
13. Triedenie zoznamov	81
13.1. Špecifikácia triedenia	81
13.2. Triedenie vsúvaním	84
13.3. Zlúčenie utriedených zoznamov	86
13.4. Triedenie zlučováním	87
14. Zoznamová reprezentácia konečných množín	88
X. Kombinatorické predikáty a funkcie na zoznamoch	91
15. Kombinatorické predikáty a funkcie na zoznamoch	91
15.1. Súvislé úseky	92
15.1.1. Sufixy	92
15.1.2. Prefixy	94
15.1.3. Segmenty	96
15.2. Podpostupnosti	97
15.3. Permutácie	99
15.4. Ďalšie úlohy	100
XI. Binárne stromy	101
16. Binárne stromy	101
16.1. Kódovanie	101
16.2. Operácie	104
16.3. Prechody	105
16.4. Vyhľadávacie stromy	108

XII.Číslovanie binárnych stromov	
Všeobecné stromy	112
16.Binárne stromy	112
16.5. Číslovanie vrcholov v binárnych stromoch	112
17.Všeobecné stromy	115
17.1. Kódovanie	115
17.2. Programovanie so všeobecnými stromami	118
17.3. Prechody všeobecnými stromami	120
XIIIPostfixový stroj a numerické výrazy	121
18.Postfixový stroj a numerické výrazy	121
18.1. Postfixový stroj	121
18.2. Numerické výrazy s premennými	124
18.3. Kompilácia	126
19.Organizácia: Opravný test a skúška	131
XIVGenerovanie XML/XHTML	132
20.XML/XHTML	132
20.1. Štruktúra	132
20.2. Kódovanie	134
20.3. Neformálne typovanie	138
20.4. Generovanie	138

I. prednáška

Organizácia kurzu

Deklaratívne programovanie v CL

Explicitné definície

11. februára 2013

1. Organizácia kurzu

1.1. Rozvrh a kontakty

1.1 Organizácia kurzu — rozvrh a kontakty

Prednášky pondelok 9:50, poslucháreň A

Cvičenia pondelok 16:30 H6 1iai{1,3,5}
pondelok 18:10 H6 1iai{2,4}

Druháci a tretiaci: Prihláste sa na termín podľa vlastného výberu
(**povinne do 20. 2.**) (e-mail↓)

Prváci: Možná výmena človeka za človeka (e-mail↓)

Dodržiavajte termín cvičení podľa krúžku/prihlásenia, inak sa vám nemôžeme venovať.

Na test môžete prísť iba na svoj termín.

Konzultácie TBA

Web <http://dai.fmph.uniba.sk/courses/udp/>

E-mail [udp\(zavináč\)lists.dai.fmph.uniba.sk](mailto:udp(zavináč)lists.dai.fmph.uniba.sk)

1.2. Pravidlá hodnotenia

1.2 Organizácia kurzu – hodnotenie

Semester 2 testy po 30 bodov okolo 6. a 11. týždňa

neúčast' + *ospravedlnenie* (3 dni, Š. p. čl. 21) $\Rightarrow$ náhradný termín (nasledujúci týždeň)

Prémiové DÚ Nepravidelne zadávané v cvičeniach

Opravný test Opravenie 1 semestrálneho testu podľa výberu (rovnaká časť učiva)

1. týždeň skúškového obdobia

Platí skóre z opravného testu, aj keby bolo nižšie!

Podmienka pripustenia ku skúške: zisk ≥ 30 bodov za semester

Skúška test za 40 bodov

Známky A ≥ 90 bodov

B ≥ 80 bodov

C ≥ 70 bodov

D ≥ 60 bodov

E ≥ 50 bodov

FX < 50 bodov

2. Deklaratívne programovanie

1.3 Deklaratívne programovanie

- Spôsob (*paradigma*) programovania
- Dôraz na to, čo sa počíta, nie (len) na to, ako sa počíta
- Založené na matematickej logike
- Program je zapísaný v nejakom jazyku logiky

- Význam (*sémantika*) programu: matematický objekt Program *definuje* funkciu/reláciu
- Deklaratívne programovacie jazyky
  - funkcionálne (Lisp, ML, Haskell, ...)
  - logické (Prolog, Trilog, ASP, ...)
- *Výhody*
  - zameranie na riešený problém
  - veľká vyjadrovacia sila (expresivita) $\implies$ stručnosť
  - ľahšia tvorba *správnych* programov

I.4 Tvorba správnych programov

Tvorba správneho programu má 3 časti:

Špecifikácia požadované vlastnosti programu, aké výstupy má počítať pre aké vstupy

Implementácia samotný program, podrobný návod na počítanie výstupov

Verifikácia overenie, že program má požadované vlastnosti (splňa špecifikáciu)

Deklaratívne programovanie:

- Všetky časti tvorby správneho programu sú realizované v *jednom jazyku* logiky

2.1. Príklad

I.5 Príklad — zadanie a špecifikácia

Neformálne zadanie

- Napíšte program, ktorý vypočíta *najväčší spoločný deliteľ* dvoch prirodzených čísel

Špecifikácia

- Presný popis zadania v logickom jazyku
- Program v deklaratívnom jazyku bude definovať funkciu gcd s vlastnosťou:

$$x \neq 0 \vee y \neq 0 \rightarrow \text{gcd}(x, y) \mid x \wedge \text{gcd}(x, y) \mid y \wedge \\ \forall d(d \mid x \wedge d \mid y \rightarrow d \leq \text{gcd}(x, y))$$

I.6 Príklad — implementácia

Implementácia

- Program realizuje euklidovský algoritmus
- Využíva vlastnosti deliteľnosti:

$$x \mid 0 \\ x \neq 0 \wedge d \mid x \rightarrow d \mid y \leftrightarrow d \mid y \bmod x$$

- Program v jazyku *klauzúl* (podmienенých rovností) s rekurziou:

$$\text{gcd}(x, y) = y \quad \leftarrow x = 0 \\ \text{gcd}(x, y) = \text{gcd}(y \bmod x, x) \leftarrow x \neq 0$$

- **Výpočet:** Zjednodušovanie výrazov podľa podmienенých rovností do základného tvaru (číslo)
- Napríklad $\text{gcd}(21, 12) = \dots$
- Výpočet vždy skončí, lebo $\dots$

Špecifikácia — požadovaná vlastnosť

$$x \neq 0 \vee y \neq 0 \rightarrow \text{gcd}(x, y) \mid x \wedge \text{gcd}(x, y) \mid y \wedge \\ \forall d(d \mid x \wedge d \mid y \rightarrow d \leq \text{gcd}(x, y))$$

Implementácia — program v jazyku klauzúl

$$\begin{aligned} \text{gcd}(x, y) &= y && \leftarrow x = 0 \\ \text{gcd}(x, y) &= \text{gcd}(y \bmod x, x) && \leftarrow x \neq 0 \end{aligned}$$

Má program požadovanú vlastnosť?

Testovanie: *Výpočtom* overíme pre *niektoré* vstupy

Verifikácia: *Dôkazom* overíme pre *všetky* vstupy

- Pre gcd: úplná matematická indukcia + vlastnosti deliteľnosti a celočíselného delenia

3. Jazyk CL

- Jednoduchý deklaratívny programovací jazyk
- Základ: logika prvého rádu s aritmetikou
- Syntax programov: podmienené rovnosti
- Význam programov: funkcie na prirodzených číslach
- Prostredie pre programovanie, testovanie, špecifikáciu a verifikáciu programov
- Autori: Pavol Voda, Ján Komara, Ján Klúka

3.1. Základy syntaxe

I.9 Základy syntaxe — premenné, funkčné symboly

Premenná neprázdna postupnosť malých písmen anglickej abecedy nasledovaná najviac dvoma číslicami

Napríklad: x , y , $zvysok3$, $zoznam99$,

ale nie: ~~X~~ , ~~$velkePismeno$~~ , ~~$_pociar_kovnik$~~ , ~~$p123$~~ , ~~$kfdel$~~

Funkčný symbol postupnosť znakov začínajúca veľkým písmenom a pokračujúca ľubovoľnou postupnosťou malých písmen, číslic a podčiarkovníkov

Napríklad F , $Perms$, F_n1_m1 , $Q54321$,

ale nie ~~$funkcia$~~ , ~~$ZoznamZnakov$~~ , ~~$_pociarkovnik$~~ , ~~$Zvysok$~~

Každý f. s. má priradený počet argumentov — *aritu*

Funkčný symbol s aritou n nazývame n -árny, špeciálne:

$n = 0$ — nulárny f. s. alebo *konštanta* $n = 2$ — binárny f. s.

$n = 1$ — unárny f. s. $n = 3$ — ternárny f. s.

Dohoda: F , G označujú funkčné symboly

I.10 Základy syntaxe — konštanty (literály)

Číselná konštanta (číselný literál) postupnosť číslic

Napríklad 0 , 8 , 2013 , 0123456789876543210

Znaková konštanta (znakový lit.) ASCII znak v úvodzovkách (")

Napríklad $"x"$, $"7"$, $"?"$, $"\\"$, $"'"$, $"''"$, ~~$"ô"$~~ , ~~$"znak"$~~

Reťazcová konštanta (reťazcový lit.) postupnosť znakov okrem apostrofu (') uzavretá v apostrofoch

Napríklad $'x'$, $'70 sukien mala'$, $"Aha!"$, $zvolal.'$, ~~$'Tak 'toto' teda nie!'$~~

I.11 Termy

Množina **termov** je najmenšia množina postupností symbolov spĺňajúca podmienky:

- premenná je term
- konštanta (ľubovoľného druhu) je term
- ak τ a σ sú termy, tak aj *aplikácie zabudovaných binárnych funkcií*:

$$(\tau + \sigma) \quad (\tau \div \sigma) \quad (\tau \cdot \sigma) \quad (\tau \div \sigma) \quad (\tau \bmod \sigma) \quad (\tau, \sigma) \quad (\tau \oplus \sigma)$$

sú termy

- ak F je n -árny funkčný symbol, $n \geq 1$ a $\tau_1, \tau_2, \dots, \tau_n$ sú termy, tak aj *aplikácia funkčného symbolu F*

$$F(\tau_1, \tau_2, \dots, \tau_n)$$

je term

Dohoda: τ, σ označujú termy

I.12 Termy – príklady a zjednodušenia

Príklady termov:

$$(a + b) \quad (((a \cdot a) + ((2 \cdot a) \cdot b)) + (b \cdot b)) \quad \text{Sq}(x)$$

$$\text{Sq}((x + (y \bmod \text{Zaklad}))) \quad \text{Min}(\text{Sq}(\text{Max}(a, b)), \text{Min}((x + 1), (y + 1)))$$

Sq je unárny f. s., Min a Max sú binárne f. s. a Zaklad je konštanta

Nemusíme písať všetky zátvorky:

$$a + b \quad a \cdot a + 2 \cdot a \cdot b + b \cdot b \quad \text{Sq}(x)$$

$$\text{Sq}(x + y \bmod \text{Zaklad}) \quad \text{Min}(\text{Sq} \text{Max}(a, b), \text{Min}(x + 1, y + 1))$$

Zabudované binárne funkcie:

	priorita	implicitné zátvorkovanie pri rovnakej priorite
$\cdot \quad \div \quad \bmod$	najvyššia	vľavo
$+$		vľavo
$\oplus$		vľavo
$,$	najnižšia	vpravo

3.2. Zabudované funkcie

I.13 Niektoré funkcie zabudované v CL

Binárne aritmetické funkcie *na prirodzených číslach*:

+ sčítanie (v zdrojovom kóde +)

· násobenie (v zdrojovom kóde *)

÷ *modifikované* odčítanie (v zdrojovom kóde -)

$$x \dot{-} y = \begin{cases} x - y & \text{ak } x \geq y, \\ 0 & \text{inak} \end{cases}$$

÷ delenie (/) a

mod zvyšok po delení (mod), ktoré majú nasledujúce vlastnosti:

$$x \div 0 = 0$$

$$x \bmod 0 = 0$$

$$y \neq 0 \rightarrow x = (x \div y) \cdot y + (x \bmod y) \wedge x \bmod y < y$$

Zabudovaných je aj niekoľko ďalších funkcií — neskôr

4. Explicitné definície

I.14 Moduly a definície funkcií

CL *modul* je postupnosť definícií funkcií

Definícia funkcie

- množina podmienených rovností — *klauzúl* (clauses)

$$F(x_1, \dots, x_n) = \tau_1 \leftarrow \varphi_1$$

...

$$F(x_1, \dots, x_n) = \tau_k \leftarrow \varphi_k$$

skonštruovaná určitým spôsobom (postupne sa ho naučíme)

- *jednoznačne určuje význam* (sémantiku) funkčného symbolu na základe zabudovaných a predtým definovaných funkcií
- určuje *spôsob výpočtu* hodnoty funkcie pre ľubovoľné hodnoty jej argumentov

I.15 Explicitné definície

Explicitná definícia funkcie

- klauzuly obsahujú iba argumenty funkcie (premenné), konštanty a *predtým* definované funkcie

Jednoduché explicitné definície majú iba jednu rovnosť, napríklad:

$$Z(x) = 0$$

$$\text{Twice}(x) = 2 \cdot x$$

$$\text{Square}(x) = x \cdot x$$

$$\text{Cube}(x) = x \cdot \text{Square}(x)$$

Vo všeobecnosti:

$$F(x_1, \dots, x_n) = \tau$$

- F je nový n -árny funkčný symbol
- τ je term obsahujúci iba premenné $x_1, \dots, x_n$, konštanty a symboly predtým zadaných funkcií

4.1. Explicitné definície s jednou podmienkou

I.16 Explicitné definície s podmienkami

- Zložitejšie definície majú viacero klauzúl

$$\text{Sgn}(x) = 0 \leftarrow x = 0$$

$$\text{Sgn}(x) = 1 \leftarrow x \neq 0$$

$$\text{Min}(x, y) = y \leftarrow x > y$$

$$\text{Min}(x, y) = x \leftarrow x \leq y$$

- Argumenty funkcie v rôznych klauzulách musia byť rovnaké

$$\text{Min}(x, y) = x \leftarrow x \leq y$$

~~$$\text{Min}(a, b) = b \leftarrow a > b$$~~

- Podmienky v klauzulách musia byť *výlučné*
- Podmienky musia pokryť *všetky možné prípady*
- ▶ Potom sa vždy dá použiť práve jedna klauzula
- CL **nedovoľuje v klauzulách hocijaké podmienky**, nemôže vždy rozpoznať výlučnosť a pokrytie všetkých prípadov

I.17 Diskriminácie

Dovolenú sadu podmienok voláme *diskriminácia*

Niektoré diskriminácie (τ a σ sú ľubovoľné termy):

- diskriminácia na rovnosť

$$F(\dots) = \dots \leftarrow \tau = \sigma$$

$$F(\dots) = \dots \leftarrow \tau \neq \sigma$$

$$\neg(\tau = \sigma \wedge \tau \neq \sigma)$$

$$\tau = \sigma \vee \tau \neq \sigma$$

- dichotómia

$$F(\dots) = \dots \leftarrow \tau \leq \sigma$$

$$F(\dots) = \dots \leftarrow \tau > \sigma$$

$$\neg(\tau \leq \sigma \wedge \tau > \sigma)$$

$$\tau \leq \sigma \vee \tau > \sigma$$

Teda

- **je** dovolené napríklad:

$$F(x) = x \leftarrow x+7 = x \cdot 7$$

$$F(x) = x+1 \leftarrow x+7 \neq x \cdot 7$$

$$G(x, y) = x \cdot y \leftarrow y > x$$

$$G(x, y) = x+y \leftarrow y \leq x$$

- **nie je** dovolené napríklad:

$$F(x, y) = 0 \leftarrow x = y$$

$$F(x, y) = 1 \leftarrow y \neq x$$

$$G(x, y, z) = y+z \leftarrow y \leq x$$

$$G(x, y, z) = x+z \leftarrow y \geq x$$

4.2. Explicitné definície s viacerými podmienkami

I.18 Kombinované podmienky

- Podmienky v klauzulách možno kombinovať *iba* logickou spojkou $\wedge$
- Dovoľené sú len niektoré kombinácie podmienok
- CL musí rozpoznať, že podmienky sú vzájomne vylučné a pokrývajú všetky prípady
- Nie je dovoľené napríklad:

$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \leftarrow x \leq y \wedge x \leq z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = y \leftarrow y \leq z \wedge y \leq x$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow z \leq x \wedge z \leq y$$

I.19 Ako kombinovať podmienky

- CL rozpozná vzájomnú vylučnosť podmienok, ak vzniknú vnorením diskriminácií
- Napríklad podmienky v definícii:

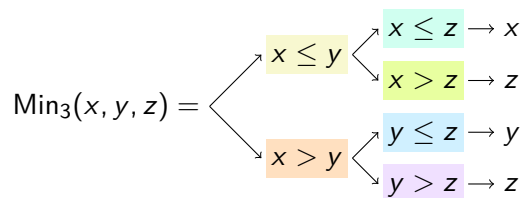
$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \leftarrow \begin{matrix} x \leq y \\ x \leq z \end{matrix}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow \begin{matrix} x \leq y \\ x > z \end{matrix}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = y \leftarrow \begin{matrix} x > y \\ y \leq z \end{matrix}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow \begin{matrix} x > y \\ y > z \end{matrix}$$

vzniknú vnorením diskriminácií:

I.20 Ako kombinovať podmienky — recept

Zaručene správna konštrukcia podmienok:

kým nevieme určiť výsledok, vnárame dovolené diskriminácie

$$\text{Min}_3(x, y, z) = ? \leftarrow ?$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = ? \leftarrow x \leq y$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = ? \leftarrow x > y$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \leftarrow x \leq y \wedge x \leq z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow x \leq y \wedge x > z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = ? \leftarrow x > y$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \leftarrow x \leq y \wedge x \leq z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow x \leq y \wedge x > z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = y \leftarrow x > y \wedge y \geq z$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow x > y \wedge y > z$$

4.3. Verifikácia explicitne definovaných funkcií

I.21 Špecifikácia minima troch

Hodnotou funkcie Min_3 je najmenší z jej argumentov, teda hodnota Min_3 sa

- rovná niektorému z argumentov:

$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \vee \text{Min}_3(x, y, z) = y \vee \text{Min}_3(x, y, z) = z$$

- nanajvýš rovná každému argumentu:

$$\text{Min}_3(x, y, z) \leq x \wedge \text{Min}_3(x, y, z) \leq y \wedge \text{Min}_3(x, y, z) \leq z$$

Dokážme — verifikujme, že tieto vlastnosti platia pre našu definíciu

$$\text{Min}_3(x, y, z) = x \leftarrow x \leq y \wedge x \leq z \tag{1}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow x \leq y \wedge x > z \tag{2}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = y \leftarrow x > y \wedge y \leq z \tag{3}$$

$$\text{Min}_3(x, y, z) = z \leftarrow x > y \wedge y > z \tag{4}$$

Ako na to?

$$\text{Min}_3(x, y, z) \leq x \wedge \text{Min}_3(x, y, z) \leq y \wedge \text{Min}_3(x, y, z) \leq z \quad (*)$$

Priamy dôkaz: Nech x, y, z sú ľubovoľné čísla.

Na určenie hodnoty $\text{Min}_3(x, y, z)$ podľa našej definície musíme porovnať x a y – tak, ako v samotnej definícii – a *analyzovať prípady*, ktoré môžu nastať:

- Ak $x \leq y$, hodnotu Min_3 určí niektorá z klauzúl (1) a (2) na základe porovnania x a z – vnorená analýza prípadov:
  - Ak $x \leq z$, podľa (1) je $\text{Min}_3(x, y, z) = x$. Ľahko overíme, že platia všetky konjunkty dokazovanej vlastnosti (*): zrejme $x \leq x$ a podľa aktuálnych predpokladov $x \leq y$ a $x \leq z$.
  - Ak $x > z$, podľa (2) je $\text{Min}_3(x, y, z) = z$. Opäť overíme platnosť všetkých konjunktov (*): Podľa aktuálnych predpokladov $z < x \leq y$ a zrejme $z \leq z$.
- Ak $x > y$, hodnotu Min_3 určíme porovnaním y a z . Postup je podobný ako v predchádzajúcom prípade.

II. prednáška

Rekurzia

18. februára 2013

4.4. Opakovanie a prémiová domáca úloha

II.1 Opakovanie 1. prednášky

- Explicitné definície — skladanie už definovaných funkcií

$$\text{Square}(x) = x \cdot x$$

$$\text{Cube}(x) = x \cdot \text{Square}(x)$$

- Explicitné klauzálne definície — podmienené výpočty

$$\min(x, y) = x \leftarrow x \leq y$$

$$\min(x, y) = y \leftarrow x > y$$

Diskriminácie — dovolené kombinácie podmienok

$$\dots \leftarrow s \leq \tau$$

$$\dots \leftarrow s = \tau$$

$$\dots \leftarrow s > \tau$$

$$\dots \leftarrow s \neq \tau$$

vzájomne výlučné, pokrývajúce všetky prípady

$$\neg(s \leq \tau \wedge s > \tau)$$

$$\neg(s = \tau \wedge s \neq \tau)$$

$$(s \leq \tau \vee s > \tau)$$

$$(s = \tau \vee s \neq \tau)$$

- ▶ Chýba nám *opakovanie*

II.2 Prémiová domáca úloha

$$\text{Median}(x, y, z) = y \leftarrow x \leq y \wedge y \leq z$$

$$\text{Median}(x, y, z) = z \leftarrow x \leq y \wedge y > z \wedge x \leq z$$

$$\text{Median}(x, y, z) = x \leftarrow x \leq y \wedge y > z \wedge x > z$$

$$\text{Median}(x, y, z) = y \leftarrow x > y \wedge y > z$$

$$\text{Median}(x, y, z) = x \leftarrow x > y \wedge y \leq z \wedge x \leq z$$

$$\text{Median}(x, y, z) = z \leftarrow x > y \wedge y \leq z \wedge x > z$$

Dokážte, že

$$\text{Median}(x, y, z) = \text{Median}(y, x, z) \quad (\text{Median\_perm1})$$

Pozor!

- Vychádzame z našej definície funkcie, musíme ju uviesť.
- Nemôžeme predpokladať, že vlastnosť platí, keď ju máme dokázať. (Dôkaz kruhom.)
- Dokazujeme rovnostnú vlastnosť Median_perm1, teda musíme ukázať, že za každých okolností sú hodnoty na ľavej a pravej strane identické. Nestačí zistiť, čomu sa rovná ľavá strana.

Ako má teda dôkaz vyzerieť?

II.3 Prémiová domáca úloha — dôkaz

$$\text{Median}(a, b, c) = b \leftarrow a \leq b \wedge b \leq c \quad (1)$$

$$\text{Median}(a, b, c) = c \leftarrow a \leq b \wedge b > c \wedge a \leq c \quad (2)$$

$$\text{Median}(a, b, c) = a \leftarrow a \leq b \wedge b > c \wedge a > c \quad (3)$$

$$\text{Median}(a, b, c) = b \leftarrow a > b \wedge b > c \quad (4)$$

$$\text{Median}(a, b, c) = a \leftarrow a > b \wedge b \leq c \wedge a \leq c \quad (5)$$

$$\text{Median}(a, b, c) = c \leftarrow a > b \wedge b \leq c \wedge a > c \quad (6)$$

$$\text{Median}(x, y, z) = \text{Median}(y, x, z) \quad (\text{Median\_perm1})$$

- Ak $x \leq y$ a $y \leq z$, tak $\text{Median}(x, y, z) = y$ podľa (1).
Čomu sa rovná $\text{Median}(y, x, z)$ — pravá strana dokazovanej rovnosti (Median_perm1)?
Dosadíme $a := y$, $b := x$, $c := z$ do (1)–(6).
Platí $b \leq a \leq c$. Hodnotu $\text{Median}(a, b, c) = \text{Median}(y, x, z)$ určí až ďalšia analýza prípadov:
  - Ak $b = a$, tak $a = b \leq c$ a $\text{Median}(a, b, c) \stackrel{(1)}{=} b = a$.
  - Ak $b \neq a$, teda $b < a$ musíme rozhodnúť medzi klauzulami (4)–(6):

* Prípád $b > c$ nemôže nastať (spor s predpokladom).

* Ak $b \leq c$, $\text{Median}(a, b, c) \stackrel{(5)}{=} a$.

V oboch prípadoch $\text{Median}(y, x, z) = \text{Median}(a, b, c) = a = y =$
 $= \text{Median}(x, y, z)$, a teda (Median_perm1) platí.

- V ďalších prípadoch postupujeme podobne...

5. Rekurzívne definície

II.4 Rekurgia — princíp

- Opakovanie v deklaratívnom programovaní — rekurgia
- *Rekuzívna* definícia vyjadruje hodnotu funkcie pre nejaké argumenty pomocou hodnoty *tej istej funkcie* pre *jednoduchšie argumenty*

$$0! = 1$$

$$(n + 1)! = (n + 1) \cdot n!$$

- Rôzne druhy rekuzie — rôzne zjednodušenia rekuzívnych argumentov

5.1. Primitívna rekurgia

II.5 Primitívna rekurgia

- *Primitívna rekurgia*: rekuzívny argument je o 1 menší
- Súčet čísel od 0 po n :

$$\sum_{i=0}^n i = \begin{cases} 0 & \text{ak } n = 0, \\ n + \sum_{i=0}^{n-1} i & \text{inak} \end{cases}$$

- CL definícia funkcie $\text{Sum}(n) = \sum_{i=0}^n i$ pomocou diskriminácie na rovnosť:

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^n i &= 0 && \leftarrow n = 0 \\ \sum_{i=0}^n i &= n + \sum_{i=0}^{n-1} i && \leftarrow n \neq 0 \end{aligned}$$

- Výpočet:

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^5 i &= 5 + \sum_{i=0}^4 i = 5 + (4 + \sum_{i=0}^3 i) = \dots \\ &= 5 + (4 + (3 + (2 + (1 + \sum_{i=0}^0 i)))) \\ &= 5 + (4 + (3 + (2 + (1 + 0)))) \\ &= 5 + (4 + (3 + (2 + 1))) = 5 + (4 + (3 + 3)) \\ &= 5 + (4 + 6) = 5 + 10 = 15 \end{aligned}$$

- Čo je potrebné na počítačovú realizáciu výpočtu?

Zásobník

II.6 Aritmetika primitívnou rekurziou

- Predpokladajme, že máme zabudované iba sčítanie a odčítanie
- Definícia násobenia $\text{Mul}(x, y) = x \cdot y$ primitívnou rekurziou:

$$\begin{aligned} x \cdot y &= 0 && \leftarrow x = 0 \\ x \cdot y &= \dots (x \div 1) \cdot y \dots && \leftarrow x \neq 0 \end{aligned}$$

- Všetky programy na tomto predmete budú *primitívne rekurzívne*
  - ▶ Definovateľné primitívnou rekurziou a skladaním funkcií z nuly $Z(x) = 0$, nasledovníka $S(x) = x+1$ a projekcií $I_k^n(x_1, \dots, x_k, \dots, x_n) = x_k$
- Programovať iba primitívnou rekurziou by bolo neefektívne a nepohodlné
  - ▶ Príklad: hľadanie celočíselného podielu x a y skúšaním všetkých čísel od x po 0.

5.2. Všeobecná (course-of-values) rekurzia

II.7 Všeobecná (course-of-values) rekurzia

- Na pripomenutie:
  - Rekurzia vyjadruje hodnotu funkcie pre nejaký argument pomocou hodnoty tej istej funkcie pre *jednoduchšie argumenty*
  - Primitívna rekurzia: rekurzívny argument je o 1 menší
- *Všeobecná (course-of-values) rekurzia*: rekurzívny argument je *ľubovoľné menšie* číslo
- Príklad: Vieme iba sčítavať, odčítavať, násobiť, chceme delenie $\text{Div}(x, y) = x \div y$:

$$y \neq 0 \rightarrow \exists r(x = (x \div y) \cdot y + r \wedge r < y)$$

- Definícia pomocou všeobecnej rekurzie:

$$\begin{aligned}x \div y &= 0 && \leftarrow y = 0 \\x \div y &= 0 && \leftarrow y \neq 0 \wedge x < y \\x \div y &= ((x \div y) \div y) + 1 && \leftarrow y \neq 0 \wedge x \geq y\end{aligned}$$

Je zaručené zmenšovanie rekurzívneho argumentu?

$$y \neq 0 \wedge x \geq y \rightarrow x \div y < x$$

II.8 Všeobecná rekurzia s viacerými rekurzívnymi volaniami

- Fibonacciho postupnosť 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, ...

$$\begin{aligned}\text{fib}_0 &= 0 \\ \text{fib}_1 &= 1 \\ \text{fib}_{n+2} &= \text{fib}_{n+1} + \text{fib}_n\end{aligned}$$

- Funkcia $\text{Fib}(n) = \text{fib}_n$ počíta n -tý prvok Fibonacciho postupnosti

- Definícia všeobecnej rekúriou
  - s *dvoma* rekurzívnymi volaniami, a
  - so zloženými podmienkami:

$$\text{fib}_n = \dots \leftarrow \dots$$

5.3. Všeobecná rekúzia so substitúciou v parametri

II.9 Substitúcia v parametri

- Najväčší spoločný deliteľ:

$$x \neq 0 \vee y \neq 0 \rightarrow \text{gcd}(x, y) \mid x \wedge \text{gcd}(x, y) \mid y \wedge \\ \forall d(d \mid x \wedge d \mid y \rightarrow d \leq \text{gcd}(x, y))$$

- Využijeme

$$x \mid 0 \\ x \neq 0 \wedge d \mid x \rightarrow d \mid y \leftrightarrow d \mid y \bmod x \\ x \neq 0 \rightarrow y \bmod x < x$$

- Definícia všeobecnej rekúriou:

$$\text{gcd}(x, y) = y \quad \leftarrow x = 0 \\ \text{gcd}(x, y) = \text{gcd}(y \bmod x, x) \quad \leftarrow x \neq 0$$

- Ktorý argument gcd je rekurzívny (zaručene klesajúci)?
  - ▶ prvý (x), lebo $x \neq 0 \rightarrow y \bmod x < x$
- Mení sa aj nerekurzívny argument (*parameter*): course-of-values rekúzia *so substitúciou v parametri*

5.4. Verifikácia rekurzívne definovaných funkcií indukciou

II.10 Verifikácia primitívne rekurzívnych funkcií

Funkcia

$$\sum_{i=0}^n i = 0 \quad \leftarrow n = 0$$

$$\sum_{i=0}^n i = n + \sum_{i=0}^{n-1} i \quad \leftarrow n \neq 0$$

má dobre známu vlastnosť:

$$\sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n+1)}{2} \quad (*)$$

Ako ju dokážeme? Skúsme analýzu prípadov podľa definície:

- Ak $n = 0$, podľa prvej klauzuly $\sum_{i=0}^n i = 0$. Zároveň

$$\frac{0 \cdot (0+1)}{2} = \frac{0}{2} = 0$$

Zjavne teda (*) platí.

- Ak $n > 0$, podľa druhej klauzuly $\sum_{i=0}^n i = n + \sum_{i=0}^{n-1} i$ a $\frac{n \cdot (n+1)}{2} = \frac{((n-1)+1) \cdot (n+1)}{2} = \frac{(n-1) \cdot n + 2 \cdot n}{2} = n + \frac{(n-1) \cdot n}{2}$.

Čo potrebujeme, aby sa obe strany v (*) rovnali?

Potrebujeme, aby

$$\sum_{i=0}^{n-1} i = \frac{(n-1) \cdot n}{2},$$

teda aby (*) platila pre $n-1$.

Inak povedané, potrebujeme *indukčný predpoklad*.

Začnime teda odznova:

II.11 Primitívna rekurzia a matematická indukcia

$$\sum_{i=0}^n i = 0 \quad \leftarrow n = 0$$

$$\sum_{i=0}^n i = n + \sum_{i=0}^{n-1} i \quad \leftarrow n \neq 0$$

$$\sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n+1)}{2} \quad (*)$$

Dôkaz matematickou indukciou na n :

1. Dokážme (*) pre 0:

$$\sum_{i=0}^0 i \stackrel{\text{def}}{=} 0 = \frac{0 \cdot (0+1)}{2}.$$

2. IP: Predpokladajme, že (*) platí pre n .

Dokážme pre $n + 1$:

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^{n+1} i &\stackrel{\text{def}}{=} n + 1 + \sum_{i=0}^{n+1-1} i \stackrel{\text{IP}}{=} \\ &\stackrel{\text{IP}}{=} n + 1 + \frac{n \cdot (n+1)}{2} = \frac{2 \cdot n + 2 + n \cdot (n+1)}{2} = \frac{(n+1) \cdot (n+2)}{2}. \end{aligned}$$

II.12 Všeobecná rekúzia a ...?

Funkcie definované primitívnou rekúziou spravidla verifikujeme matematickou indukciou.

Funkcie definované všeobecnou rekúziou spravidla verifikujeme ...?

III. prednáška

Priradujúce diskriminácie

Chvostová rekurgia

25. februára 2013

5.5. Opakovanie

III.1 Opakovanie: Rekurgia

Rekurzia

vyjadrenie hodnoty funkcie pre nejaký argument pomocou hodnôt *tej istej funkcie pre jednoduchšie argumenty*

Primitívna rekurgia

argument rekurzívneho volania je o 1 menší

$$\begin{aligned}x^y &= 1 && \leftarrow y = 0 \\x^y &= x \cdot (x^{y-1}) && \leftarrow y \neq 0\end{aligned}$$

Všeobecná rekurgia (course-of-values)

argument rekurzívneho volania je ľubovoľné číslo ostro menšie ako pôvodný argument

$$\begin{aligned}\gcd(x, y) &= y && \leftarrow x = 0 \\ \gcd(x, y) &= \gcd(y \bmod x, x) && \leftarrow x \neq 0 \quad (x \neq 0 \rightarrow y \bmod x < x)\end{aligned}$$

rekurzívnych volaní môže byť viac

$$\begin{aligned}\text{fib}_n &= 0 && \leftarrow n < 2 \wedge n = 0 \\ \text{fib}_n &= 1 && \leftarrow n < 2 \wedge n \neq 0 \\ \text{fib}_n &= \text{fib}_{n-1} + \text{fib}_{n-2} && \leftarrow n \geq 2 \quad (n \geq 2 \rightarrow n-1 < n \wedge n-2 < n)\end{aligned}$$

III.2 Opakovanie: Známe diskriminácie

Zatiaľ poznáme iba dva druhy *diskriminácií* (dovolených kombinácií podmienok) v CL:

$$\begin{array}{ll} \dots \leftarrow s \leq \tau & \dots \leftarrow s = \tau \\ \dots \leftarrow s > \tau & \dots \leftarrow s \neq \tau \end{array}$$

Vzájomne výlučné, pokrývajúce všetky prípady

$$\begin{array}{ll} \neg(s \leq \tau \wedge s > \tau) & \neg(s = \tau \wedge s \neq \tau) \\ (s \leq \tau \vee s > \tau) & (s = \tau \vee s \neq \tau) \end{array}$$

Obe doterajšie diskriminácie testujú známe hodnoty.

6. Priradujúce diskriminácie

6.1. Priradenie

III.3 Priradenie

CL umožňuje *priradiť* hodnotu termu *novej* premennej

$$\dots \leftarrow \dots \wedge \tau = x$$

- nová premenná na *pravej strane* rovnosti (ako v query)
- τ je ľubovoľný term so známou hodnotou (zľava doprava)

Diskriminácia s jediným prípadom (vždy pravdivým). Vždy platí:

$$\exists x(\tau = x)$$

Príklady:

$$n! = 1 \quad \leftarrow n = 0$$

$$n! = n \cdot m! \quad \leftarrow n \neq 0 \wedge n \div 1 = m$$

$$\gcd(x, y) = y \quad \leftarrow x = 0$$

$$\gcd(x, y) = \gcd(x_1, y_1) \quad \leftarrow x \neq 0 \wedge y \bmod x = x_1 \wedge x = y_1$$

6.2. Monadická diskriminácia

III.4 Monadická diskriminácia – porovnanie so vzorom

Monadická diskriminácia kombinuje test a priradenie

píšeme

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau = x + 1$$

namiesto

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau \neq 0 \wedge \tau \div 1 = x$$

x je nová premenná, τ je ľubovoľný term

Podmienky sú vzájomne vylučné a pokrývajú všetky prípady:

$$\neg(\tau = 0 \wedge \exists x(\tau = x + 1)) \quad (\tau = 0 \vee \exists x(\tau = x + 1))$$

Rovnosti $\tau = x + 1$ a $\tau = 0$ – porovnanie so vzorom (pattern matching)

Príklad použitia:

$$n! = 1 \quad \leftarrow n = 0$$

$$n! = n \cdot m! \quad \leftarrow n = m + 1$$

$$x^y = 1 \quad \leftarrow y = 0$$

$$x^y = x \cdot x^z \quad \leftarrow y = z + 1$$

III.5 Monadická diskriminácia – dosadenie

Vzory monadickej diskriminácie

$$n! = 1 \quad \leftarrow n = 0$$

$$n! = n \cdot m! \quad \leftarrow n = m + 1$$

môžeme dosadiť namiesto premennej na ľavej strane rovnosti:

$$0! = 1$$

$$(m + 1)! = (m + 1) \cdot m!$$

$$x^0 = 1$$

$$x^{z+1} = x \cdot x^z$$

Monadickú diskrimináciu dosádzajte, iba ak je prvá

Dosaďte buď oba prípady alebo žiadny

III.6 Zovšeobecnená monadická diskriminácia

Zovšeobecnená monadická diskriminácia — skratka kaskády:

$$\begin{array}{ll}
 \dots \leftarrow \tau = 0 & \dots \leftarrow \tau = 0 \\
 \dots \leftarrow \tau = 1 & \dots \leftarrow \tau = x_1 + 1 \wedge x_1 = 0 \\
 \dots \leftarrow \tau = 2 & \dots \leftarrow \tau = x_1 + 1 \wedge x_1 = x_2 + 1 \wedge x_2 = 0 \\
 \vdots & \vdots \\
 \dots \leftarrow \tau = \underline{k-1} & \dots \leftarrow \tau = x_1 + 1 \wedge \dots \wedge x_{k-1} = 0 \\
 \dots \leftarrow \tau = x + \underline{k} & \dots \leftarrow \tau = x_1 + 1 \wedge \dots \wedge x_{k-1} = x + 1
 \end{array}$$

x je *nová* premenná, k je *konštanta*, τ je ľubovoľný term

Príklad bez dosadenia

a s dosadením:

$$\begin{array}{lll}
 \text{fib}_n = 0 & \leftarrow n = 0 & \text{fib}_0 = 0 \\
 \text{fib}_n = 1 & \leftarrow n = 1 & \text{fib}_1 = 1 \\
 \text{fib}_n = \text{fib}_{m+1} + \text{fib}_m & \leftarrow n = m + 2 & \text{fib}_{n+2} = \text{fib}_{n+1} + \text{fib}_n
 \end{array}$$

7. Chvostová rekurzia

III.7 Iterácia

- Ako by ste programovali výpočet $n!$ v Pascale?

- Pravdepodobne cyklom `while`:

```
function Fact(n: Integer): Integer;
var f: Integer;
begin
  f := 1;
  while n <> 0 do begin
    f := f * n;
    n := n - 1
  end;
  Result := f
end;
```

- Cyklus opakuje — *iteruje* výpočet vo svojom tele
Cyklus = *iterácia*

- Ako by ste simulovali tento výpočet deklaratívne v CL?
  - Musíme použiť rekurziu
  - Nemôžeme meniť hodnoty premenných
  - Hodnota funkcie závisí iba od jej argumentov

7.1. Rekurzia pre cyklus `while`

III.8 Rekurzia pre cyklus `while` — rozdelenie programu

---

1. Pascalovský program rozdelíme na 2 časti:

a) inicializácia

```
f := 1;
```

b) cyklus a vrátenie výsledku

```

while  $n <> 0$  do begin
     $f := f * n;$ 
     $n := n - 1$ 
end;
Result :=  $f$ 

```

Aký je *matematický* význam tejto časti programu?

- ▶ Funkcia, ktorá každej hodnote n a f priradí Result
- ▶ Nazveme ju While_fact

III.9 Rekúzia pre cyklus while — cyklus ako funkcia

2. Naprogramujeme funkciu While_fact tak, aby počítala to, čo cyklus:

- Dva argumenty — hodnoty pascalovských premenných n a f
- Aká bude hodnota Result, keď hodnota $n = 0$?
Rovnaká ako hodnota f
- Aká bude hodnota Result, keď hodnota $n \neq 0$?
  - a) Vykoná sa telo cyklu $\Rightarrow$ nové hodnoty premenných n a f
  - b) Cyklus sa zopakuje s novými hodnotami

While_fact(nová hodnota n , nová hodnota f)

$$\begin{aligned}
 \text{While\_fact}(n, f) &= \overbrace{\text{While\_fact}(n_1, f_1)}^{\text{opakovanie}} \leftarrow \overbrace{n \neq 0}^{\text{podmienka}} \wedge \underbrace{f \cdot n = f_1 \wedge n - 1 = n_1}_{\text{telo cyklu}} \\
 \text{While\_fact}(n, f) &= \underbrace{f}_{\text{výsledok}} \leftarrow \underbrace{n = 0}_{\text{negácia podmienky}}
 \end{aligned}$$

Invariant:

$$\forall f (\text{While\_fact}(n, f) = f \cdot n!)$$

III.10 Rekurzia pre cyklus while – inicializácia

3. Inicializácia a spustenie cyklu

- Hlavná funkcia Fact spustí simuláciu cyklu s počiatocnými hodnotami premenných n a f .

$\text{Fact}(n) = \text{While\_fact}(n, 1)$

III.11 Rekurzia pre cyklus while – rekapitulácia

```
function Fact(n: Integer): Integer;
var f: Integer;
begin
```

```
  f := 1;
  while n <> 0 do begin
    f := f * n;
    n := n - 1
  end;
```

```
  Result := f
```

```
end;
```

$\text{While\_fact}(n, f) = \text{While\_fact}(n_1, f_1) \leftarrow n \neq 0 \wedge f \cdot n = f_1 \wedge n - 1 = n_1$
 $\text{While\_fact}(n, f) = f \leftarrow n = 0$

$\text{Fact}(n) = \text{While\_fact}(n, 1)$

Stručnejšie a elegantnejšie s monadickou diskrimináciou:

$\text{While\_fact}(n + 1, f) = \text{While\_fact}(n, f \cdot (n + 1))$

$\text{While\_fact}(0, f) = f$

III.12 Chvostová rekúzia pre cyklus while — výpočet

Priebeh výpočtu obyčajnej definície $n!$:

$$\begin{array}{lcl}
 5! & = & 5 \cdot 4! & & = & 5 \cdot 24 = 120 \\
 & \downarrow & & & \uparrow & \\
 & = & 5 \cdot (4 \cdot 3!) & & = & 5 \cdot (4 \cdot 6) \\
 & \downarrow & & & \uparrow & \\
 & \vdots & & & \vdots & \\
 & \downarrow & & & \uparrow & \\
 & = & 5 \cdot (4 \cdot (3 \cdot (2 \cdot 1!))) & & = & 5 \cdot (4 \cdot (3 \cdot (2 \cdot 1))) \\
 & \downarrow & & & \uparrow & \\
 & = & 5 \cdot (4 \cdot (3 \cdot (2 \cdot (1 \cdot 0!)))) & & = & 5 \cdot (4 \cdot (3 \cdot (2 \cdot (1 \cdot 1))))
 \end{array}$$

Priebeh výpočtu Fact:

$$\begin{aligned}
 \text{Fact}(5) &= \text{While\_fact}(5, 1) = \text{While\_fact}(4, 5) = \\
 &= \text{While\_fact}(3, 20) = \dots = \text{While\_fact}(0, 120) = \\
 &= 120
 \end{aligned}$$

While_fact: *chvostová* rekúzia

- Žiadne výpočty po návrate z rekurzívneho volania
- Nepotrebuje zásobník

III.13 Chvostová rekúzia — príklad z minulého cvičenia

Chvostovú rekúziu ste použili už na minulom cvičení pri programovaní funkcie

$$\text{Sqrt}_0(x) = y \leftrightarrow x = y^2 \vee \forall z \neg (x = z^2) \wedge y = 0$$

- Aký cyklus ste simulovali?
- Ako ste funkciu Sqrt_0 naprogramovali?
- Akú vlastnosť (invariant) má pomocná funkcia simulujúca cyklus?

7.2. Efektívny výpočet Fibonacciho postupnosti

III.14 Fibonacciho postupnosť *neefektívne*

Na pripomenutie: n -tý prvok Fibonacciho postupnosti

$$\text{fib}_0 = 0$$

$$\text{fib}_1 = 1$$

$$\text{fib}_{n+2} = \text{fib}_{n+1} + \text{fib}_n$$

Výpočet obyčajnou rekurziou je veľmi neefektívny:

$$\begin{array}{ccccccc} & & & & \text{fib}_5 & & \\ & & & & + & & \text{fib}_3 \\ & & \text{fib}_4 & & & & \text{fib}_2 + \text{fib}_1 \\ & \text{fib}_3 & + & \text{fib}_2 & & & \\ \text{fib}_2 & + & \text{fib}_1 & \text{fib}_1 + \text{fib}_0 & \text{fib}_1 + \text{fib}_0 & & \\ \text{fib}_1 + \text{fib}_0 & & & & & & \end{array}$$

Zhruba fib_{n+2} rekurzívnych volaní

fib_n rastie ako ϕ^n , $\phi = (\sqrt{5} - 1)/2 \doteq 1.618$ — exponenciálne

III.15 Fibonacciho postupnosť a králiky

Efektívny výpočet fib_n :

- pamätáme si dva prvky postupnosti
- počítame nasledujúci prvok

$\Rightarrow$ stačí $n \div 1$ krokov

Analógia — množenie králikov:

- Dostali sme 1 pár králičích mláďat.
- Za 1 rok:
  - každý pár dospelých králikov vychová 1 pár mláďat;
  - každé mláďa narodené predchádzajúci rok dospeje.

- Koľko párov dospelých králikov máme po n rokoch?

rok	mláďatá	dospelí	rok	mláďatá	dospelí
0	1	$0 = \text{fib}_0$	$i+1$	$m = \text{fib}_i$	$d = \text{fib}_{i+1}$
1	$0 = \text{fib}_0$	$1 = \text{fib}_1$	$i+2$	$d = \text{fib}_{i+1}$	$m + d = \text{fib}_{i+2}$
2	$1 = \text{fib}_1$	$1 = \text{fib}_2$			
3	$1 = \text{fib}_2$	$2 = \text{fib}_3$			
4	$2 = \text{fib}_3$	$3 = \text{fib}_4$			
5	$3 = \text{fib}_4$	$5 = \text{fib}_5$			

III.16 Fibonacciho postupnosť efektívne imperatívne

```

function Fib( $n$ : Integer): Integer;
var  $m, d, m1, d1$ : Integer;
begin
  if  $n = 0$  then
    Result := 0
  else begin
     $n := n - 1$ ;
     $m := 0$ ; { fib(0) }
     $d := 1$ ; { fib(1) }
    while  $n <> 0$  do begin
      {  $m = \text{fib}(i)$  &  $d = \text{fib}(i+1)$  }
       $m1 := d$ ;
       $d1 := m + d$ ;
       $m := m1$ ;  $d := d1$ ;
      {  $m = \text{fib}(i+1)$  &  $d = \text{fib}(i+2)$  }
       $n := n - 1$ 
    end;
    Result :=  $d$ 
  end
end;

```

III.17 Fibonacciho postupnosť efektívne deklaratívne

- Rekurzia pre cyklus while:

$$\begin{aligned} \text{While\_fib}(n, m, d) &= \text{While\_fib}(n \div 1, m_1, d_1) \\ &\quad \leftarrow n \neq 0 \wedge d = m_1 \wedge d + m = d_1 \\ \text{While\_fib}(n, m, d) &= d \quad \leftarrow n = 0 \end{aligned}$$

Stručnejšie

$$\begin{aligned} \text{While\_fib}(n + 1, m, d) &= \text{While\_fib}(n, d, d + m) \\ \text{While\_fib}(0, m, d) &= d \end{aligned}$$

Invariant:

$$\forall i (\text{While\_fib}(n, \text{fib}_i, \text{fib}_{i+1}) = \text{fib}_{n+i+1})$$

- Úvodné testy, inicializácia a spustenie cyklu:

$$\begin{array}{l|l} \text{Fib}(n) = 0 & \leftarrow n = 0 \\ \text{Fib}(n) = \text{While\_fib}(n \div 1, 0, 1) & \leftarrow n \neq 0 \end{array} \quad \left| \begin{array}{l} \text{Fib}(0) = 0 \\ \text{Fib}(n + 1) = \text{While\_fib}(n, 0, 1) \end{array} \right.$$

7.3. Rekurzia pre cyklus for

III.18 Spätná chvostová rekurzia pre cyklus for

Výpočet faktoriálu cyklom for:

```
function Fact(n: Integer): Integer;
var f: Integer;
begin
  f := 1;
  for i := 1 to n do
    f := f * i;
  Result := f
end;
```

Deklaratívne:

- Cyklu for zodpovedá *spätná rekurzia* — rekurzívna premenná i rastie, kým neprekročí vopred danú hranicu (n)

$$\begin{aligned} \text{For\_fact}(i, n, f) &= \text{For\_fact}(i + 1, n, f \cdot i) \quad \leftarrow i \leq n \\ \text{For\_fact}(i, n, f) &= f \quad \leftarrow i > n \end{aligned}$$

- Inicializácia premenných a štart cyklu:

$$\text{Fact}(n) = \text{For\_fact}(1, n, 1)$$

III.19 Spätná vs. primitívna rekúzia

Spätná rekúzia, napríklad

$$\begin{aligned} \text{For\_fact}(i, n, f) &= \text{For\_fact}(i + 1, n, f \cdot i) \leftarrow i \leq n \\ \text{For\_fact}(i, n, f) &= f \quad \leftarrow i > n, \end{aligned}$$

sa dá ľahko nahradiť primitívnou rekúziou (rekurzívny argument klesá o 1).
Ako?

IV. prednáška

Dyadická číselná sústava

Dyadické reťazce

4. marca 2013

7.4. Opakovanie

IV.1 Opakovanie: Priradujúce diskriminácie

Priradenie

Premenná ako skratka za hodnotu termu

$$\begin{aligned} F(n) = 1 & \leftarrow n = 0 \\ F(n) = n \cdot F(m) & \leftarrow n \neq 0 \wedge n - 1 = m \end{aligned}$$

Monadická diskriminácia

Kombinácia testu na 0 a priradenia s odčítaním 1

Zapísaná formou porovnania so vzorom

$$\begin{array}{l|l} F(n) = 1 & \leftarrow n = 0 \\ F(n) = n \cdot F(m) & \leftarrow n = m + 1 \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} F(0) = 1 \\ F(m + 1) = (m + 1) \cdot F(m) \end{array} \right.$$

Zovšeobecnená monadická diskriminácia

Skratka kaskády monadických diskriminácií

$$\begin{array}{l|l} F(n) = 0 & \leftarrow n = 0 \\ F(n) = 1 & \leftarrow n = 1 \\ F(n) = F(m + 1) + F(m) & \leftarrow n = m + 2 \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} F(0) = 0 \\ F(1) = 1 \\ F(n + 2) = F(n + 1) + F(n) \end{array} \right.$$

Chvostová rekúzia

$$F(x, y, z) = \dots \leftarrow \dots$$

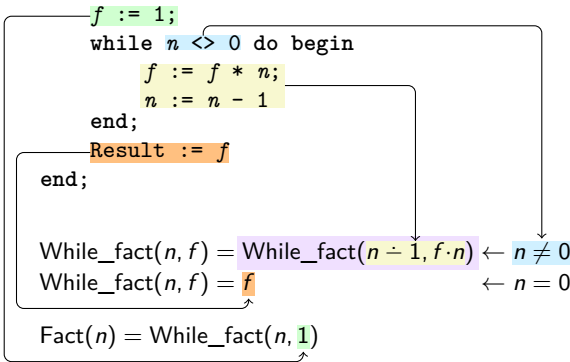
$$F(x, y, z) = {}_0F(\dots, \dots, \dots)_0 \leftarrow \dots$$

- Hodnota funkcie v rekúziívnom prípade = hodnote rekúziívneho volania b
- Výpočty iba v argumentoch rekúziívneho volania
- Pri výpočte nie je potrebný zásobník
- Do strojového kódu sa kompiluje ako cyklus

Cyklus while ~ chvostová rekúzia riadená podmienkou cyklu

- premenné v cykle ~ argumenty funkcie
- inicializácia ~ volanie simulačnej funkcie hlavnou funkciou

```
function Fact(n: Integer): Integer;
var f: Integer;
begin
```

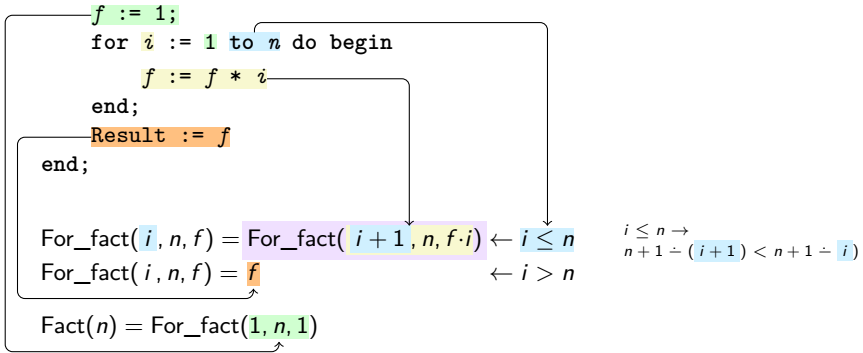

Cyklus for ~ spätná chvostová rekúzia

- premenné v cykle ~ argumenty funkcie
- inicializácia ~ volanie simulačnej funkcie hlavnou funkciou

```
function Fact(n: Integer): Integer;
var f: Integer;
begin
```


8. Dyadická číselná sústava

IV.5 Binárna číselná sústava

- Každé prirodzené číslo sa dá zapísať číslicami 0 a 1 v *binárnej* (dvojkovej) sústave (podobne ako číslicami 0 až 9 v desiatkovej sústave)
- Napríklad

$$17 = 1 \cdot 2^4 + 0 \cdot 2^3 + 0 \cdot 2^2 + 0 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 = (10001)_b$$

- Vo všeobecnosti

$$\sum_{i=0}^k b_i \cdot 2^i = (b_k b_{k-1} \dots b_1 b_0)_b, \quad 0 \leq b_i \leq 1$$

- Zápis nie je jednoznačný — môžeme pridať ľubovoľne veľa 0 pred číslicu najvyššieho rádu:

$$\begin{aligned} & (b_k b_{k-1} \dots b_1 b_0)_b = \\ & = (0b_k b_{k-1} \dots b_1 b_0)_b = \\ & = (00b_k b_{k-1} \dots b_1 b_0)_b = \\ & \quad \quad \quad = \dots \end{aligned}$$

IV.6 Dyadická číselná sústava

- Každé prirodzené číslo sa dá *jednoznačne* zapísať v *dyadickej* sústave ako postupnosť začínajúca 0 a pokračujúca konečným počtom číslic **1** a **2**
- Napríklad

$$17 = \mathbf{1} \cdot 2^3 + \mathbf{1} \cdot 2^2 + \mathbf{2} \cdot 2^1 + \mathbf{1} \cdot 2^0 = \mathbf{01121}$$

- Vo všeobecnosti

$$\sum_{i=1}^k d_i \cdot 2^{i-1} = 0d_k \dots d_2 d_1, \quad 1 \leq d_i \leq 2$$

- V Hornerovej schéme:

$$\begin{aligned} 17 &= (((0 \cdot 2 + \mathbf{1}) \cdot 2 + \mathbf{1}) \cdot 2 + \mathbf{2}) \cdot 2 + \mathbf{1} \\ \sum_{i=1}^k d_i \cdot 2^{i-1} &= ((\dots (0 \cdot 2 + d_k) \dots) \cdot 2 + d_2) \cdot 2 + d_1 \end{aligned}$$

8.1. Dyadické konštruktory

IV.7 Dyadické konštruktory

- Zadefinujme

$$S_1(n) = 2 \cdot n + 1$$

$$S_2(n) = 2 \cdot n + 2$$

- Potom môžeme zapísať

$$17 = 01121$$

$$= (((0 \cdot 2 + 1) \cdot 2 + 1) \cdot 2 + 2) \cdot 2 + 1$$

$$= S_1(((0 \cdot 2 + 1) \cdot 2 + 1) \cdot 2 + 2)$$

$$= S_1 S_2((0 \cdot 2 + 1) \cdot 2 + 1)$$

$$= S_1 S_2 S_1(0 \cdot 2 + 1)$$

$$= S_1 S_2 S_1 S_1(0)$$

$$\sum_{1 \leq i \leq k} d_i \cdot 2^i = 0d_k \dots d_2 d_1$$

$$= (((\dots(0 \cdot 2 + d_k) \dots) \cdot 2 + d_2) \cdot 2 + d_1$$

$$= S_{d_1}(\dots(0 \cdot 2 + d_k) \dots) \cdot 2 + d_2$$

$$= S_{d_1} S_{d_2}(\dots(0 \cdot 2 + d_k) \dots)$$

$$= S_{d_1} S_{d_2} \dots S_{d_{k-1}}(0 \cdot 2 + d_k)$$

$$= S_{d_0} S_{d_1} \dots S_{d_k}(0)$$

- Takže:

$$S_1(n) = n1$$

$$S_2(n) = n2$$

- Funkcie S_1 a S_2 nazývame *dyadické konštruktory*

8.2. Dyadická diskriminácia

IV.8 Testovanie dyadického zápisu

Dané je číslo $n = 0d_k \dots d_2 d_1 = \sum_{i=1}^k d_i \cdot 2^{i-1}$.

1. Kedy nemá n žiadnu dyadickú číslicu?

▶ $n = 0$

2. Kedy má n aspoň jednu dyadickú číslicu?

▶ $n \neq 0$

- a) Ako potom určíme najmenej významnú číslicu čísla n ?

▶ $\text{Last}_2(n) = d_1 = 2 \div (n \bmod 2)$

- b) Ako určíme číslo, ktoré vznikne z n odobratím najmenej významnej číslice?

▶ $\text{Init}_2(n) = 0d_k \dots d_2 = \sum_{i=1}^{k-1} d_{i+1} \cdot 2^{i-1} = (n \div 2) \div 2$

Naprogramujme zmenu poslednej dyadickej číslice:

▶ $\text{Flip\_last}_2(n) = 0 \quad \leftarrow n = 0$

$\text{Flip\_last}_2(n) = S_2(m) \quad \leftarrow n \neq 0 \wedge \text{Init}_2(n) = m \wedge \text{Last}_2(n) = 1$

$\text{Flip\_last}_2(n) = S_1(m) \quad \leftarrow n \neq 0 \wedge \text{Init}_2(n) = m \wedge \text{Last}_2(n) = 2$

V CL existuje elegantnejší spôsob...

IV.9 Dyadická diskriminácia

CL pozná *dyadickú diskrimináciu*:

- Každé číslo je buď 0, alebo sa dá rozdeliť na najmenej významnú dyadickú číslicu a významnejší zvyšok m

$$\begin{array}{ll} \dots \leftarrow \tau = 0 & \dots \leftarrow \tau = 0 \\ \dots \leftarrow \tau = m\mathbf{1} & \dots \leftarrow \tau = S_1(m) \\ \dots \leftarrow \tau = m\mathbf{2} & \dots \leftarrow \tau = S_2(m) \end{array}$$

τ je term so známou hodnotou, m je nová premenná

Tieto prípady pokrývajú všetky možnosti

$$n = 0 \vee \exists m(n = m\mathbf{1}) \vee \exists m(n = m\mathbf{2})$$

a sú vzájomne vylučné:

$$\begin{aligned} &\neg(n = 0 \wedge \exists m(n = m\mathbf{1})) \wedge \neg(n = 0 \wedge \exists m(n = m\mathbf{2})) \wedge \\ &\wedge \neg(\exists m(n = m\mathbf{1}) \wedge \exists m(n = m\mathbf{2})) \end{aligned}$$

IV.10 Použitie dyadickej diskriminácie

v tele klauzuly

$$\begin{aligned} \text{Flip\_last}_2(n) = 0 &\leftarrow n = 0 \\ \text{Flip\_last}_2(n) = m\mathbf{2} &\leftarrow n = m\mathbf{1} \\ \text{Flip\_last}_2(n) = m\mathbf{1} &\leftarrow n = m\mathbf{2} \end{aligned}$$

v argumente funkcie

$$\begin{aligned} \text{Flip\_last}_2(0) &= 0 \\ \text{Flip\_last}_2(m\mathbf{1}) &= m\mathbf{2} \\ \text{Flip\_last}_2(m\mathbf{2}) &= m\mathbf{1} \end{aligned}$$

8.3. Dyadická rekurzia

IV.11 Dyadická rekurzia

Dyadická rekurzia — argument rekurzívneho volania je pôvodný argument bez poslednej (najmenej významnej) dyadickej číslice:

$$\begin{array}{ll} F(n, \dots) = \dots & \leftarrow n = 0 \\ F(n, \dots) = \dots F(m, \dots) \dots & \leftarrow n = m\mathbf{1} \\ F(n, \dots) = \dots F(m, \dots) \dots & \leftarrow n = m\mathbf{2} \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} F(0, \dots) = \dots \\ F(m\mathbf{1}, \dots) = \dots F(m, \dots) \dots \\ F(m\mathbf{2}, \dots) = \dots F(m, \dots) \dots \end{array}$$

Pretože platí

$$n < n1 = 2 \cdot n + 1, \quad n < n2 = 2 \cdot n + 2,$$

dyadická rekurgia je špeciálny prípad všeobecnej rekurgie

IV.12 Dyadická rekurgia — príklad a dĺžka rekurgie

Napríklad $\text{Len}(n)$ — počet dyadických číslic čísla n :

$$\text{Len}(0) = 0$$

$$\text{Len}(n1) = 1 + \text{Len}(n)$$

$$\text{Len}(n2) = 1 + \text{Len}(n)$$

Koľko krokov môže najviac dyadická rekurgia pre n ? $\text{Len}(n)$

Ktorá analytická funkcia tomu približne zodpovedá? $\log_2 n$

8.4. Aritmetické operácie na dyadickom zápise čísel

IV.13 Efektívna aritmetika s veľkými číslami

Neefektívna definícia aritmetickej operácie:

počet krokov = *hodnota* niektorého argumentu

Napríklad násobenie primitívnou rekurgiou

$$\text{Mul}(x, 0) = 0$$

$$\text{Mul}(x, y + 1) = x + \text{Mul}(x, y)$$

Efektívna definícia aritmetickej operácie:

počet krokov = *počet číslic* (logaritmus) niektorého argumentu

- Napríklad dyadickou rekurgiou
- Podobný princíp ako aritmetika v desiatkovom zápise (základná škola), ale menej číslic

IV.14 Nasledovník na dyadickom zápise

Začnime nasledovníkom (successor): funkcia $\text{Succ}(x) = x + 1$

x	0 0	1 01	2 02	3 011	4 012	5 021	6 022	...
$x + 1$	1 01	2 02	3 011	4 012	5 021	6 022	7 0111	...

Príklady:

$$\begin{array}{r} 0 \\ + 01 \\ \hline 01 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 021 = 5 \\ + 01 \\ \hline 022 = 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0212 = 12 \\ + 01 \\ \hline 021 \\ + 011 \\ \hline 0221 = 13 \end{array}$$

Zovšeobecnenie:

$$\begin{array}{r} 0 \\ + 01 \\ \hline 01 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} x1 \\ + 01 \\ \hline x2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} x2 \\ + 01 \\ \hline x \\ + 011 \\ \hline (x + 1)1 \end{array}$$

IV.15 Nasledovník na dyadickom zápise

Algebraické odvodenie

- predpokladáme, že $\text{Succ}(n)$ počíta $n + 1$
- hľadáme vyjadrenie zamýšľaného výsledku iba použitím:
  - čísla 0
  - dyadických konštruktorov $S_1(n) = n1$ a $S_2(n) = n2$
  - rekurzie so zvyšnými číslicami dyadického zápisu

$$\text{Succ}(0) = 0 + 1 = 1 = 2 \cdot 0 + 1 = 01$$

$$\text{Succ}(x1) = x1 + 1 = (2 \cdot x + 1) + 1 = 2 \cdot x + 2 = x2$$

$$\begin{aligned} \text{Succ}(x2) &= x2 + 1 = (2 \cdot x + 2) + 1 = 2 \cdot (x + 1) + 1 = (x + 1)1 \\ &= (\text{Succ}(x))1 \end{aligned}$$

Klauzálna definícia použitím dyadickej rekurzie:

$$\begin{array}{l|l}
\text{Succ}(x) = 01 & \leftarrow x = 0 \\
\text{Succ}(x) = v2 & \leftarrow x = v1 \\
\text{Succ}(x) = (\text{Succ}(v))1 & \leftarrow x = v2
\end{array}
\quad \Bigg| \quad
\begin{array}{l}
\text{Succ}(0) = 01 \\
\text{Succ}(v1) = v2 \\
\text{Succ}(v2) = (\text{Succ}(v))1
\end{array}$$

IV.16 Sčítanie na dyadickom zápise

Príklady sčítania:

$$\begin{array}{r}
 0 \\
+ 021 \\
\hline
021
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 021 \\
+ 0111 \\
\hline
0212
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 0212 \\
+ 012 \\
\hline
01112
\end{array}$$

Zovšeobecnenie:

$$\begin{array}{r}
 0 \\
+ y \\
\hline
y
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 x1 \\
+ 0 \\
\hline
x1
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 x1 \\
+ y1 \\
\hline
(x+y)2
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 x1 \\
+ y2 \\
\hline
?
\end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 x2 \\
+ 0 \\
\hline
x2
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 x2 \\
+ y1 \\
\hline
?
\end{array}
\qquad
\begin{array}{r}
 x2 \\
+ y2 \\
\hline
?
\end{array}$$

IV.17 Sčítanie na dyadickom zápise

Klauzálna definícia dyadickou rekurziou s dvojitou dyadickou diskrimináciou

Odvodíme podľa príkladu z predchádzajúcej snímky alebo algebraicky použitím:

- čísla 0, dyadických konštruktorov $S_1(n) = n1$ a $S_2(n) = n2$
- nasledovníka
- rekurzie so zvyšnými číslicami dyadického zápisu

$$\text{Add}(0, y) = 0 + y = y$$

$$\text{Add}(x1, 0) = x1 + 0 = x1$$

$$\begin{aligned}\text{Add}(x1, y1) &= x1 + y1 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 1) = 2 \cdot (x + y) + 2 = \\ &= (x + y)2 = (\text{Add}(x, y))2\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Add}(x1, y2) &= x1 + y2 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 2) = (2 \cdot x + 2 \cdot y + 2) + 1 = \\ &= 2 \cdot (x + y + 1) + 1 = ((x + y) + 1)1 = (\text{Succ}(\text{Add}(x, y)))1\end{aligned}$$

$$\text{Add}(x2, 0) = x2 + 0 = \dots$$

$$\text{Add}(x2, y1) = x2 + y1 = \dots \text{Add}(x, y) \dots$$

$$\text{Add}(x2, y2) = x2 + y2 = \dots \text{Add}(x, y) \dots$$

IV.18 Násobenie na dyadickom zápise

Potrebujeme pomocnú funkciu $\text{Twice}(x) = 2 \cdot x$ (podobne ako sme pri sčítaní potrebovali nasledovníka):

$$\text{Twice}(0) = 2 \cdot 0 = 0$$

$$\text{Twice}(x1) = 2 \cdot (x1) = 2 \cdot (2 \cdot x + 1) = \dots \text{Twice}(x) \dots$$

$$\text{Twice}(x2) = 2 \cdot (x2) = \dots \quad (\text{bez rekurzie})$$

Algebraické odvodenie násobenia:

$$\text{Mul}(0, y) = 0 \cdot y = 0$$

$$\text{Mul}(x1, y) = x1 \cdot y = (2 \cdot x + 1) \cdot y = 2 \cdot x \cdot y + 1 \cdot y = \dots \text{Mul}(x, y) \dots$$

$$\text{Mul}(x2, y) = x2 \cdot y = (2 \cdot x + 2) \cdot y = \dots \text{Mul}(x, y) \dots$$

V. prednáška

Symbolické operácie na dyadickom zápise. Predikáty. Párovanie.

11. marca 2013

Opakovanie

V.1 Opakovanie – dyadický zápis čísel

- Dyadický zápis čísel konštruujeme z konštanty 0 konštruktormi

$$S_1(x) = x1 = 2 \cdot x + 1 \quad S_2(x) = x2 = 2 \cdot x + 2$$

- Dyadický zápis čísel testujeme dyadickou diskrimináciou:

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau = m1$$

$$\dots \leftarrow \tau = S_1(m)$$

$$\dots \leftarrow \tau = m2$$

$$\dots \leftarrow \tau = S_2(m)$$

V.2 Opakovanie – dyadická aritmetika

Predpis pre implementáciu aritmetickej operácie v dyadickej aritmetike najľahšie odvodíme algebraickými úpravami:

$$0 + y = y$$

$$x1 + 0 = x1$$

$$x1 + y1 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 1) = 2 \cdot (x + y) + 2 = (x + y)2$$

$$x1 + y2 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 2) = (2 \cdot x + 2 \cdot y + 2) + 1 =$$

$$= 2 \cdot (x + y + 1) + 1 = ((x + y) + 1)1$$

...

Hľadáme rekurziu s menším počtom dyadických číslic,
použitie už zadaných funkcií a konštruktorov S_1, S_2

8.5. Symbolické operácie na dyadickom zápise čísel

V.3 Symbolický pohľad na dyadický zápis

- Dyadický zápis čísla môžeme chápať *symbolicky* ako *reťazec* znakov (postupnosť symbolov) 1 a 2:
  - 0** prázdny reťazec
  - n1** neprázdny reťazec končiaci symbolom 1
  - n2** neprázdny reťazec končiaci symbolom 2
- Na dyadických reťazcoch môžeme vykonávať symbolické operácie:
  - Zistenie dĺžky reťazca (počtu znakov)
  - Zreťazenie dvoch reťazcov
  - Obrátenie reťazca
  - Vyhľadanie podreťazca
  - ...

V.4 Dĺžka dyadického reťazca

Dĺžku reťazca vypočítame dyadickou rekurziou veľmi jednoducho:

$$\text{Len}(0) = 0$$

$$\text{Len}(x1) = \text{Len}(x) + 1$$

$$\text{Len}(x2) = \text{Len}(x) + 1$$

$$\begin{aligned}\text{Len}(01221) &= \text{Len}(0122) + 1 = \\ &= \text{Len}(012) + 1 + 1 = \\ &= \text{Len}(01) + 1 + 1 + 1 = \\ &= \text{Len}(0) + 1 + 1 + 1 + 1 = \\ &= 0 + 1 + 1 + 1 + 1 = 4\end{aligned}$$

V.5 Zreťazenie dyadických reťazcov

Zreťazenie spojí dva reťazce do nového reťazca, pričom vzájomné poradie znakov ostane zachované:

$$02112 \star 0221 = (02112)221 = 02112221$$

$$0d_{n+k} \dots d_{2+k}d_{1+k} \star 0d_k \dots d_2d_1 = 0d_{n+k} \dots d_{2+k}d_{1+k}d_k \dots d_2d_1$$

Ako vybrať rekurzívny argument?

- Porovnajme očakávané výsledky po odobratí posledného znaku:

– z prvého argumentu:

$$02112 \star 0221 = 02112221$$

$$0211 \star 0221 = 0211221$$

– z druhého argumentu:

$$02112 \star 0221 = 02112221$$

$$02112 \star 022 = 0211222$$

V ktorom prípade ľahko skonštruujeme úplný výsledok z výsledku rekurzívneho volania?

V.6 Zreťazenie dyadických reťazcov – riešenie

$$x \star 0 = x$$

$$x \star (y1) = (x \star y)1$$

$$x \star (y2) = (x \star y)2$$

$$02112 \star 0221 = (02112 \star 022)1$$

$$= (02112 \star 02)21$$

$$= (02112 \star 0)221$$

$$= (02112)221$$

$$= 02112221$$

V.7 Obrátenie dyadického reťazca

$\text{Rev}(x)$ je dyadický reťazec, ktorý obsahuje všetky znaky reťazca x v obrátenom poradí

$$\text{Rev}(01121) = 12110$$

$$\text{Rev}(0d_k \dots d_2d_1) = 0d_1d_2 \dots d_k$$

Ako nájsť rekurzívnu definíciu Rev ?

- Porovnajme očakávané výsledky po odobratí posledného znaku:

$$\text{Rev}(01121) = 12110$$

$$\text{Rev}(0112) = 2110$$

Ako dostaneme posledný znak na začiatok výsledku rekurzívneho volania?

$$\text{Rev}(0) = 0$$

$$\text{Rev}(x1) = \dots \text{Rev}(x) \dots$$

$$\text{Rev}(x2) = \dots \text{Rev}(x) \dots$$

9. Predikáty

V.8 Predikáty

- *Predikát* je vlastnosť objektu alebo n -tice objektov

- číslo x je nepárne

$$\text{Odd}(x) \leftrightarrow \exists q(x = 2 \cdot q + 1)$$

- číslo d delí číslo x

$$\text{Divides}(d, x) \leftrightarrow \exists q(x = q \cdot d)$$

- x je prázdny dyadický reťazec

$$\text{Empty}(x) \leftrightarrow x = 0$$

- dyadický reťazec x je palindróm

$$\text{Palindrome}(x) \leftrightarrow x = \text{Rev}(x)$$

- z je sufixom (koncovým úsekom) dyadického reťazca x

$$\text{Suffix}(x, z) \leftrightarrow \exists y(x = y * z)$$

...

V.9 Charakteristické funkcie

Namiesto predikátu P môžeme naprogramovať jeho *charakteristickú funkciu* P_* :

$$P_*(x) = \begin{cases} 1 & \text{ak } P(x) \text{ platí,} \\ 0 & \text{ak } P(x) \text{ neplatí} \end{cases}$$

Napríklad

$$\text{Palindrome}_*(x) = 1 \leftarrow x = \text{Rev}(x)$$

$$\text{Palindrome}_*(x) = 0 \leftarrow x \neq \text{Rev}(x)$$

$$\text{Suffix}_*(x, 0) = 1$$

$$\text{Suffix}_*(x, z1) = 0 \quad \leftarrow x = 0$$

$$\text{Suffix}_*(x, z1) = \text{Suffix}_*(y, z) \leftarrow x = y1$$

$$\text{Suffix}_*(x, z1) = 0 \quad \leftarrow x = y2$$

$$\text{Suffix}_*(x, z2) = 0 \quad \leftarrow x = 0$$

$$\text{Suffix}_*(x, z2) = 0 \quad \leftarrow x = y1$$

$$\text{Suffix}_*(x, z2) = \text{Suffix}_*(y, z) \leftarrow x = y2$$

V.10 Definovanie predikátov v CL

- V CL môžeme predikáty definovať priamo
  - podobne ako funkcie
  - *vynechávame* klauzuly pre prípady, v ktorých predikát *neplatí*

- Napríklad

$$\text{Palindrome}(x) \leftarrow x = \text{Rev}(x)$$
~~$$\neg \text{Palindrome}(x) \leftarrow x \neq \text{Rev}(x)$$~~

$$\text{Suffix}(x, 0)$$
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z1) \leftarrow x = 0$$~~
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z1) \leftarrow x = y1 \wedge \neg \text{Suffix}(y, z)$$~~
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z1) \leftarrow x = y2$$~~

$$\text{Suffix}(x, z1) \leftarrow x = y1 \wedge \text{Suffix}(y, z)$$
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z1) \leftarrow x = y2$$~~
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z2) \leftarrow x = 0$$~~
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z2) \leftarrow x = y1$$~~
~~$$\neg \text{Suffix}(x, z2) \leftarrow x = y2 \wedge \neg \text{Suffix}(y, z)$$~~

$$\text{Suffix}(x, z2) \leftarrow x = y2 \wedge \text{Suffix}(y, z)$$

V.11 Diskriminácia na platnosť predikátu

- Diskriminácia na platnosť predikátu

$$\dots \leftarrow P(x)$$

$$\dots \leftarrow \neg P(x)$$

- $\neg P(x)$ zapisujeme $\sim P(x)$

10. Párovanie

10.1. Kódovanie dátových štruktúr

V.12 Dátové štruktúry

- Programy zriedka operujú iba na číslach
- Zvyčajne používame dátové štruktúry, napríklad ...
- Funkcie v CL pracujú iba s prirodzenými číslami (s ľubovoľnou presnosťou)

- Pomocou dyadického zápisu sme *zakódovali* do prirodzených čísel dátovú štruktúru: reťazce symbolov 1 a 2
- Najjednoduchšia dátová štruktúra: *usporiadaná dvojica*
  - Umožňuje vybudovať väčšinu prakticky potrebných dátových štruktúr (uvidíme neskôr)
- V Pascale: ...?
- Ako zakódujeme usporiadané dvojice v CL?

10.2. Párovacie funkcie

V.13 Kódovanie usporiadaných dvojíc — párov

Ako zakódujeme usporiadané dvojice (*páry*) v CL?

- Každému páru (x, y) *jednoznačne* priradíme číslo $P(x, y)$
  - Potom môžeme z čísla dekodovať dvojicu
- $P(x, y)$ je teda *injektívna* funkcia z $\mathbb{N} \times \mathbb{N}$ do $\mathbb{N}$
- Výhodné je, ak niektorému číslu (napr. 0) nie je priradená dvojica
  - také číslo je *atóm*
  - môže predstavovať nil
 a všetky ostatné čísla predstavujú dvojice
- $P(x, y)$ je teda *surjektívna* funkcia z $\mathbb{N} \times \mathbb{N}$ na $\mathbb{N} \setminus \{0\}$
- Súhrnne $P: \mathbb{N} \times \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N} \setminus \{0\}$ je *bijektívna* funkcia

V.14 Párovacie funkcie

Definícia 1. *Párovacou funkciou* nazývame každé zobrazenie $P: \mathbb{N}^2 \rightarrow \mathbb{N} \setminus \{0\}$, pre ktoré platí:

- injektívnosť:

$$P(x, y) = P(u, v) \rightarrow x = u \wedge y = v$$

- surjektívnosť:

$$x = 0 \vee \exists u \exists v (x = P(u, v))$$

- pár je väčší ako jeho zložky:

$$x < P(x, y) \wedge y < P(x, y)$$

V.15 Párovacie funkcie — príklady

- Párovacích funkcií je nekonečne veľa

- Napríklad:

– modifikovaná Cantorova funkcia

$x \setminus y$	0	1	2	3	4	...
0	1	2	4	7	11	...
1	3	5	8	12	17	...
2	6	9	13	18	24	...
3	10	14	19	25	31	...
4	15	20	26	32	40	...
$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\ddots$

$$J'(x, y) = \frac{d \cdot (d+1)}{2} + x + 1$$

$\leftarrow x+y=d$

– modifikované „zipsovanie“ binárnych zápisov

$x \setminus y$	0	1	2	3	4	...
0	1	3	9	11	33	...
1	2	4	10	12	34	...
2	5	7	13	15	37	...
3	6	8	14	16	38	...
4	17	19	25	27	49	...
$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\ddots$

$$P'_b(x, y) = P_b(x, y) + 1$$

$$P_b(x, y) = 0 \leftarrow x+y = 0$$

$$P_b(x, y) = 4 \cdot P_b(x \div 2, y \div 2) + 2 \cdot (y \bmod 2) + x \bmod 2$$

$\leftarrow x+y \neq 0$

10.2.1. Párovacia funkcia CL

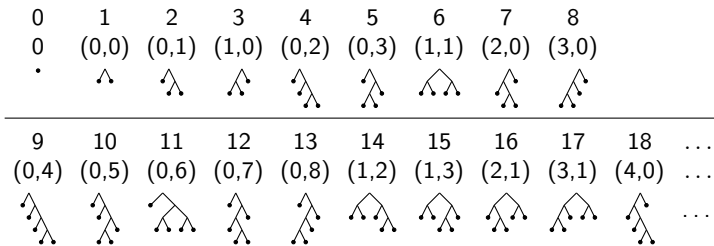
V.16 Párovacia funkcia CL

Párovacia funkcia zabudovaná v CL:

- Zapisuje sa binárnym operátorom $\wedge$, (čiarka)
- Založená na očíslovaní binárnych stromov
- Na aplikáciu párovacej funkcie sa pozeráme ako na vytvorenie stromu z dvoch podstromov
- Požadujeme, aby $t < s$ práve vtedy, keď
  - t má menej uzlov ako s , alebo
  - $t = x, y$ má rovnaký počet uzlov ako $s = u, v$ a
    - * $x < u$ alebo
    - * $x = u$ a $y < v$.

V.17 Párovacia funkcia CL

- Kombináciou predchádzajúcej vlastnosti so základnými párovacími vlastnosťami dostaneme nasledovné číslovanie stromov:

- Fragment tabuľky párovacej funkcie ($\wedge$):

$x \setminus y$	0	1	2	3	4	...
0	1	2	7	8	18	...
1	3	6	16	17	46	...
2	4	14	42	44	131	...
3	5	15	43	45	132	...
4	9	37	121	126	399	...
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

V.18 Párovacia funkcia CL

- Syntax operátora ($()$) v CL:
  - najnižšia priorita: $1 + 2, 3 + 4 \equiv ((1 + 2), (3 + 4))$
  - implicitne sa zátvorkuje doprava: $1, 2, 3, 4 \equiv 1, (2, (3, 4))$
- Výpočet založený na Catalanových číslach, náročný
- Párovacia funkcia sa počíta „lenivo“
  - iba keď je naozaj požadovaná číselná hodnota
  - inak si CL pamätá pôvodnú dvojicu čísel
- Projekčné funkcie:
  - $H(x)$ vráti prvú zložku (hlavu, head) páru x (alebo 0 ak $x = 0$)
  - $T(x)$ vráti druhú zložku (chvost, tail) páru x (alebo 0 ak $x = 0$)

Platí teda:

$$\begin{array}{ll} H(u, v) = u & H(0) = 0 \\ T(u, v) = v & T(0) = 0 \end{array}$$

V.19 Usporiadané n -tice

- Párovacia funkcia kóduje usporiadané dvojice čísel
- Usporiadané trojice kódujeme vnorením dvojíc doprava

$$x_1, (x_2, x_3) \equiv x_1, x_2, x_3$$

Všimnite si implicitné zátvorkovanie doprava

- Usporiadané n -tice:

$$x_1, (x_2, (x_3, \dots (x_{n-1}, x_n) \dots)) \equiv x_1, x_2, x_3, \dots, x_{n-1}, x_n$$

10.2.2. Programovanie s párovacou funkciou

V.20 Programovanie s párovacou funkciou

- Pár vytvoríme termom „ σ, τ “
- Párová diskriminácia:

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau = u, v$$

Druhý prípad priradí zložky páru do nových premenných u a v

- Párová diskriminácia je skratkou za:

$$\dots \leftarrow \tau = 0$$

$$\dots \leftarrow \tau \neq 0 \wedge H(\tau) = u \wedge T(\tau) = v$$

- Projekcie H a T *nebudeme* používať

V.21 Programovanie s párovacou funkciou – príklad

- Príklad: funkcia počítajúca n -tý a $(n+1)$ -ý prvok Fibonacciho postupnosti: $\text{Twofib}(n) = (\text{fib}_n, \text{fib}_{n+1})$

$$\text{Twofib}(0) = 0, 1$$

$$\text{Twofib}(n+1) = 0 \quad \leftarrow \text{Twofib}(n) = 0$$

$$\text{Twofib}(n+1) = b, a + b \quad \leftarrow \text{Twofib}(n) = a, b$$

- Prípad v druhej klauzule nemôže nastať

Môžeme ju vynechať, CL si výsledok 0 doplní *defaultom*

$$\text{Twofib}(0) = 0, 1$$

$$\text{Twofib}(n+1) = b, a + b \quad \leftarrow \text{Twofib}(n) = a, b$$

- Defaulty slúžia pre prípady, keď výpočet *nemá zmysel*

Nevynechávajú klauzuly, keď funkcia vracia 0 ako riadny, očakávaný výsledok!

$$\text{Twofib}(0) = 0, 1$$

$$\text{Twofib}(n + 1) = b, a + b \leftarrow \text{Twofib}(n) = a, b$$

- Výpočet:

$$\begin{array}{rcl}
 \text{Twofib}(5) & = & 5, 8 \\
 & \downarrow & \uparrow \\
 \text{Twofib}(4) & = & 3, 5 \\
 & \downarrow & \uparrow \\
 \text{Twofib}(3) & = & 2, 3 \\
 & \downarrow & \uparrow \\
 \text{Twofib}(2) & = & 1, 2 \\
 & \downarrow & \uparrow \\
 \text{Twofib}(1) & = & 1, 1 \\
 & \downarrow \nearrow & \\
 \text{Twofib}(0) & = & 0, 1
 \end{array}$$

- CL nepočíta číselnú hodnotu párovacej funkcie, pokiaľ to nie je nevyhnutné

V pamäti vytvorí pascalovský record

10.2.3. Tupling

- Pomocou párovania môžeme súčasne počítať funkcie,
  - ktoré majú podobnú štruktúru (diskriminácie, rekurzívne argumenty)
  - a ich výsledky potrebujeme súčasne

Technika sa nazýva *tupling*

- Napríklad celočíselné delenie a zvyšok:

$$\begin{aligned}
x \div y &= 0 && \leftarrow y = 0 \\
x \div y &= 0 && \leftarrow y \neq 0 \wedge x < y \\
x \div y &= ((x \div y) \div y) + 1 && \leftarrow y \neq 0 \wedge x \geq y \\
x \bmod y &= 0 && \leftarrow y = 0 \\
x \bmod y &= x && \leftarrow y \neq 0 \wedge x < y \\
x \bmod y &= (x \div y) \bmod y && \leftarrow y \neq 0 \wedge x \geq y
\end{aligned}$$

spojíme do jednej funkcie

$$\text{Divmod}(x, y) = x \div y, x \bmod y$$

V.24 Tupling

- Spojená funkcia:

$$\begin{aligned}
\text{Divmod}(x, y) &= 0, 0 \leftarrow y = 0 \\
\text{Divmod}(x, y) &= 0, x \leftarrow y \neq 0 \wedge x < y \\
\text{Divmod}(x, y) &= q + 1, r \leftarrow y \neq 0 \wedge x \geq y \wedge \text{Divmod}(x \div y, y) = q, r
\end{aligned}$$

VI. prednáška

Celočíselná aritmetika. Opakovanie

18. marca 2013

10.3. Kódovanie celých čísel párovaním

VI.1 Celé čísla a usporiadané dvojice

- Čo majú spoločné dvojice prirodzených čísel v týchto množinách:

$$K = \{(5341, 5339), (59, 57), (6, 4), (2, 0), (3, 1), \dots\}$$

$$L = \{(5, 6), (2, 3), (87, 88), (0, 1), (1563, 1564), \dots\}$$

$$M = \{(32, 32), (5, 5), (0, 0), (2, 2), (735, 735), \dots\}$$

- Zhodný rozdiel zložiek:

$$(a, b) \in K \leftrightarrow a - b = 2 \leftrightarrow a = b + 2$$

$$(a, b) \in L \leftrightarrow a - b = -1 \leftrightarrow a + 1 = b$$

$$(a, b) \in M \leftrightarrow a - b = 0 \leftrightarrow a = b$$

(Symbol „-“ označuje odčítanie a opačný prvok na $\mathbb{Z}$)

VI.2 Celé čísla v CL

Ako by sme mohli pracovať s celými číslami v CL?

- Každá dvojica prirodzených čísel $(a, b) \in \mathbb{N}^2$ jednoznačne reprezentuje celé číslo $a - b$
- Každé celé číslo $x \in \mathbb{Z}$ je reprezentované nekonečne veľa dvojicami $\{(a, b) \in \mathbb{N}^2; a - b = x\}$
- Dvojice zakódujeme párovaním

~~$\mathbb{Z}(0)$~~

$$\mathbb{Z}(a, b) \leftarrow \mathbb{N}(a) \wedge \mathbb{N}(b)$$

- Kódovanie *nie je jednoznačné* — jedno celé číslo reprezentuje nekonečne veľa dvojíc
  - ▶ Ktoré dvojice reprezentujú celé čísla 0, 7, -3 ?
- Dohoda: *Kanonickým* reprezentantom je taká dvojica, ktorej aspoň jedna zložka je 0
- Každé celé číslo má *jedného* kanonického reprezentanta
  - ▶ Ktoré dvojice sú kanonickými reprezentantmi 0, 7, -3 ?

VI.3 Ekvivalencia reprezentantov celých čísel

- Dvojice (2, 4) a (53, 55) sú rôzne, $(2, 4) \neq (53, 55)$, ale reprezentujú rovnaké celé číslo $2 - 4 = 53 - 55 = -2$
- Zdefinujme predikát $\text{Eq}_z(x, y) \equiv (x =_z y)$, ktorý platí práve vtedy, keď sú x a y dvojice reprezentujúce to isté celé číslo

~~$$\neg(x =_z y) \leftarrow x = 0$$~~

~~$$\neg(x =_z y) \leftarrow x = (a, b) \wedge y = 0$$~~

~~$$x =_z y \leftarrow x = (a, b) \wedge y = (c, d) \wedge a + d = c + b$$~~

~~$$\neg(x =_z y) \leftarrow x = (a, b) \wedge y = (c, d) \wedge a + d \neq c + b$$~~

Stručnejšie

$$(a, b) =_z (c, d) \leftarrow a + d = c + b$$

- Zdefinujme funkciu $C_z(x)$, ktorá pre ľubovoľného reprezentanta x vráti kanonického reprezentanta

~~$$C_z(x) = 0 \leftarrow x = 0$$~~

~~$$C_z(x) = (a \div b, 0) \leftarrow x = (a, b) \wedge a \geq b$$~~

~~$$C_z(x) = (0, b \div a) \leftarrow x = (a, b) \wedge a < b$$~~

10.3.1. Operácie na celých číslach

VI.4 Operácie na reprezentantoch celých čísel

- Na reprezentantoch (ľubovoľných, nie len kanonických) môžeme zadefinovať aritmetické operácie
- Zadefinujeme operáciu $\text{Add}_Z(x, y) \equiv x +_Z y$
- Hodnotou je reprezentant súčtu celých čísel, ktoré sú reprezentované argumentami sčítania:

$$(a, b) +_Z (c, d) = (e, f) \leftrightarrow (a - b) + (c - d) = e - f$$

- Ako určíme hodnoty e a f ? Zoskupením kladných a záporných čísel na ľavej strane špecifikačnej rovnosti:

$$\begin{aligned}(a - b) + (c - d) &= a + c - b - d = \\ &= (a + c) - (b + d) = e - f\end{aligned}$$

- Sčítanie teda má explicitnú klauzálnu definíciu

$$(a, b) +_Z (c, d) = (a + c, b + d)$$

VI.5 Operácie na reprezentantoch celých čísel

- Podobne ako sčítanie môžeme špecifikovať a zadefinovať ďalšie operácie:

$$0_Z \quad -_Z x \quad x -_Z y \quad 1_Z \quad a \cdot_Z x \quad x \times_Z y$$

- Napríklad

$$0_Z = (e, f) \leftrightarrow e - f = 0$$

$$1_Z = (e, f) \leftrightarrow e - f = 1$$

$$-_Z(a, b) = (e, f) \leftrightarrow e - f = -(a - b)$$

$$a \cdot_Z(b, c) = (e, f) \leftrightarrow e - f = a \cdot (b - c)$$

$$(a, b) \times_Z (c, d) = (e, f) \leftrightarrow e - f = (a - b) \times (c - d)$$

10.3.2. Rozšírený euklidovský algoritmus

VI.6 Rozšírený euklidovský algoritmus – Problém

- *Rozšírený euklidovský algoritmus* pre prirodzené čísla a a b vypočíta také celé čísla x a y , pre ktoré

$$\gcd(a, b) = a \cdot x + b \cdot y$$

- Hľadáme funkciu

$$\begin{aligned} N(a) \wedge N(b) &\rightarrow \exists x \exists y (Z(x) \wedge Z(y) \wedge \overline{\gcd}(a, b) = (x, y)) \\ \overline{\gcd}(a, b) = (x, y) &\leftrightarrow a \cdot z_1 x + z_2 b \cdot z_2 y = \gcd(a, b) \cdot z_1 z_2 \end{aligned}$$

- Pripomenutie: euklidovský algoritmus

$$\begin{aligned} \gcd(a, b) &= b && \leftarrow a = 0 \\ \gcd(a, b) &= \gcd(b \bmod a, a) && \leftarrow a \neq 0 \end{aligned}$$

- Odvodíme klauzálnu definíciu pre $\overline{\gcd}$

$$\begin{aligned} \overline{\gcd}(a, b) &= (?, ?) \leftarrow a = 0 \\ \overline{\gcd}(a, b) &= (?, ?) \leftarrow a \neq 0 \wedge \overline{\gcd}(b \bmod a, a) = (x', y') \end{aligned}$$

VI.7 Rozšírený euklidovský algoritmus – Riešenie

- Kontext:

$$\begin{aligned} \gcd(a, b) &= b && \leftarrow a = 0 \\ \gcd(a, b) &= \gcd(b \bmod a, a) && \leftarrow a \neq 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \overline{\gcd}(a, b) &= (?, ?) \leftarrow a = 0 \\ \overline{\gcd}(a, b) &= (?, ?) \leftarrow a \neq 0 \wedge \overline{\gcd}(b \bmod a, a) = (x', y') \end{aligned}$$

- $a = 0 \implies \gcd(a, b) = b$

Pre aké x , y platí (v neformálnej celočíselnej aritmetike)

$$\gcd(a, b) = b = a \cdot x + b \cdot y?$$

- $a \neq 0 \implies \gcd(a, b) = \gcd(b \bmod a, a) \wedge b \bmod a < a$
Predpokladajme, že $\overline{\gcd(b \bmod a, a)} = (x', y')$ a platí

$$\gcd(a, b) = \gcd(b \bmod a, a) = (b \bmod a) \cdot x' + a \cdot y'$$

Pre aké x, y platí (v neformálnej celočíselnej aritmetike)

$$\gcd(a, b) = (b \bmod a) \cdot x' + a \cdot y' = a \cdot x + b \cdot y?$$

- Ako zapíšeme tieto x a y v našej celočíselnej aritmetike na dvojiciach?

VI.8 Rozšírený euklidovský algoritmus — domáca úloha

Prémiová domáca úloha du06:

- Odovzdajte súbor `ex06.c1` s naprogramovaným $\overline{\gcd}$
- E-mailom na `udp@lists.dai.fmph.uniba.sk`
- Predmet správy: `du06`
- Termín: nedeľa 24. marca 2013 o 23:59:59 SEČ
- Hodnota: 3 body
- Zadanie `ex06.c1` zverejníme v utorok 19. marca 2013 o 12:00

11. Opakovanie

11.1. Chvostová rekúzia

VI.9 Opakovanie — chvostová rekúzia

- Funkcia je definovaná *chvostovou rekúziou*, ak sa jej hodnota v rekúziívnom prípade rovná hodnote rekúziívneho volania (bez ďalších úprav)

- Napríklad definícia

$$G(n + 1, a) = G(n, (n + 1) \cdot a)$$
$$G(0, a) = a$$

je chvostovorekurzívna

- Definícia

$$G(n + 1, a) = (n + 1) \cdot G(n, a)$$
$$G(0, a) = a$$

nie je chvostovorekurzívna!

- Chvostovou rekurziou simulujeme cykly (while, for)
- Dôležitá je *inicializácia*

$$F(n) = G(n, 1)$$

VI.10 Opakovanie – chvostová rekurzia

Príklad: efektívny výpočet rekurentného vzťahu

- Zadefinujte efektívnu verziu $f'(n)$ funkcie $f(n)$:

$$f(0) = 0$$

$$f(1) = 1$$

$$f(2) = 2$$

$$f(n + 3) = f(n + 2) + f(n + 1) + f(n)$$

- Využite pomocnú funkciu $g(n, a, b, c)$ definovanú chvostovou rekurziou s vlastnosťou:

$$g(n, f(i), f(i + 1), f(i + 2)) = f(n + i + 2)$$

VI.11 Opakovanie — chvostová rekúzia

Príklad: inverzná funkcia

- Zadefinujte efektívnu verziu $f(n)$, ktorá pre kladné n nájde najväčšie k , pre ktoré $k! \leq n$, teda

$$n \neq 0 \rightarrow k! \leq n \wedge n < (k + 1)!$$

Pre $n = 0$ definujeme $f(0) = 0$.

- Využite pomocnú funkciu $g(i, n, f)$ definovanú spätnou chvostovou rekúziou:

$$\begin{aligned} i \leq k \wedge k \leq n \wedge k! \leq n \wedge n < (k + 1)! &\rightarrow \\ g(i, n, f) &= k \\ \neg \exists k (i \leq k \wedge k \leq n \wedge k! \leq n \wedge n < (k + 1)!) &\rightarrow \\ g(i, n, f) &= 0 \end{aligned}$$

11.2. Dyadická aritmetika

VI.12 Opakovanie — dyadický zápis čísel

- Dyadický zápis čísel konštruujeme z konštanty 0 konštruktormi

$$S_1(x) = x\mathbf{1} = 2 \cdot x + 1 \quad S_2(x) = x\mathbf{2} = 2 \cdot x + 2$$

- Dyadický zápis čísel testujeme dyadickou diskrimináciou:

$$\begin{array}{ll} \dots \leftarrow \tau = 0 & \dots \leftarrow \tau = 0 \\ \dots \leftarrow \tau = m\mathbf{1} & \dots \leftarrow \tau = S_1(m) \\ \dots \leftarrow \tau = m\mathbf{2} & \dots \leftarrow \tau = S_2(m) \end{array}$$

VI.13 Opakovanie — dyadická aritmetika

Predpis pre implementáciu aritmetickej operácie v dyadickej aritmetike najľahšie odvodíme algebraickými úpravami:

$$0 + y = y$$

$$x1 + 0 = x1$$

$$x1 + y1 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 1) = 2 \cdot (x + y) + 2 = (x + y)2$$

$$x1 + y2 = (2 \cdot x + 1) + (2 \cdot y + 2) = (2 \cdot x + 2 \cdot y + 2) + 1 =$$

$$= 2 \cdot (x + y + 1) + 1 = ((x + y) + 1)1$$

...

Hľadáme rekurziu s menším počtom dyadických číslíc, použitie už zadaných funkcií a konštruktorov S_1 , S_2

11.3. Symbolické operácie na dyadickom zápise

VI.14 Opakovanie — dyadický zápis ako reťazec

- Dyadický zápis čísla môžeme chápať *symbolicky* ako *reťazec* znakov (postupnosť symbolov) 1 a 2:

0 prázdny reťazec

n1 neprázdny reťazec končiaci symbolom 1

n2 neprázdny reťazec končiaci symbolom 2

- Príklad — naprogramujme symbolické operácie:
  - $\text{Del}_2(x)$
  - $\text{First}(x)$

VII. prednáška

Zoznamy.

Chvostová rekurzia a tupling na zoznamoch

25. marca 2013

12. Zoznamy

VII.1 Rekapitulácia

Doteraz sme videli dve kódovania dátových štruktúr:

- Dyadická reprezentácia čísel kóduje konečné postupnosti (reťazce) symbolov 1, 2
- Párovacia funkcia kóduje usporiadané dvojice čísel

Teraz si ukážeme kódovanie konečných postupností

12.1. Kódovanie konečných postupností

VII.2 Kódovanie konečných postupností

- Často potrebujeme spracúvať postupnosti údajov
  - Napríklad spočítať priemerný počet bodov z testu
- Ako zakódujeme postupnosti *ľubovoľných* čísel *ľubovoľnej dĺžky* (vo-pred neznámej)?
  - Napríklad postupnosť 8, 2, 0, 4, 6 alebo postupnosť 1, 3, 5, 7

VII.3 Kódovanie konečných postupností

- Skúsme využiť vnorené párovanie:

$$\begin{aligned}x &= 8, 2, 0, 4, 6 = 8, (2, (0, (4, 6))) = 7798222 \\ y &= 1, 3, 5, 7 = 1, (3, (5, 7)) = 148217\end{aligned}$$

- Dekódujme teraz postupnosť zakódovanú číslom x
Dĺžku nepoznáme vopred

$$\begin{aligned}x &= a_1, x_1 \rightsquigarrow a_1 = 8 & x_1 &= 2, 0, 4, 6 = 45576 \\ x_1 &= a_2, x_2 \rightsquigarrow a_2 = 2 & x_2 &= 0, 4, 6 = 830 \\ x_2 &= a_3, x_3 \rightsquigarrow a_3 = 0 & x_3 &= 4, 6 = 401 \\ x_3 &= a_4, x_4 \rightsquigarrow a_4 = 4 & x_4 &= 6 \\ x_4 &= a_5, x_5 \rightsquigarrow a_5 = 1 & x_5 &= 1\end{aligned}$$

- Kódovanie je *nejednoznačné*, lebo každé kladné číslo kóduje dvojicu!

$$\begin{aligned}x &= 8, 45576 = 8, 2, 830 = 8, 2, 0, 401 = \\ &= 8, 2, 0, 4, 6 = 8, 2, 0, 4, 1, 1 = 8, 2, 0, 4, 1, 0, 0\end{aligned}$$

VII.4 Kódovanie konečných postupností

- Nie každé číslo kóduje dvojicu:

0

- Nie každé číslo kódujúce dvojicu kóduje trojicu:

$x_1, 0$

$\vdots$

- Nie každé číslo kódujúce n -ticu kóduje $(n + 1)$ -ticu:

$x_1, x_2, \dots, x_{n-1}, 0$

VII.5 Kódovanie konečných postupností

- n -prvkovú postupnosť čísel $x_1, x_2, \dots, x_n$ zakódujeme párovaním ako usporiadanú $(n + 1)$ -ticu, ktorej posledná zložka je 0:

$$x_1, x_2, \dots, x_n, 0$$

Ukončenie 0 zaručí jednoznačné dekódovanie

$$xs = 8, 2, 0, 4, 6, 0 = 8, (2, (0, (4, (6, 0))))$$

$$ys = 1, 3, 5, 7, 0 = 1, (3, (5, (7, 0)))$$

- Takémuto kódu postupnosti hovoríme **zoznam**
- 0 je *prázdny zoznam*, kóduje prázdnu postupnosť
- Konvencia:

Premenenné obsahujúce zoznamy majú príponu -s

$$xs \quad ys \quad zs \quad \dots$$

(anglické množné číslo, čítame „ixy“, „ypsilon“, „zety“, ...)

12.2. Programovanie so zoznamami

12.2.1. Zreťazenie

VII.6 Programovanie so zoznamami

Naprogramujme funkciu $\text{Conc}(xs, ys)$, ktorá *zreťazí* zoznamy xs a ys

- ▶ Conc vytvorí *nový* zoznam, ktorý obsahuje najprv všetky prvky xs a potom všetky prvky ys

Ako hľadať riešenie?

VII.7 Programovanie so zoznamami: Zreťazenie

Ako hľadať riešenie?

1. Načrtne si príklad

$$\blacktriangleright \text{Conc}((1, 2, 3, 0), (4, 5, 6, 0)) = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0$$

2. Uvedomíme si, že vstup je zoznam:

- je buď *prázdny*: $xs = 0$
- alebo má *prvý prvok a zvyšok*: $xs = x, zs$

⇒ párová diskriminácia

3. Určíme výsledok pre prázdny zoznam

$$\blacktriangleright \text{Conc}(\underbrace{0}_{xs}, \underbrace{(4, 5, 6, 0)}_{ys}) = \underbrace{4, 5, 6, 0}_{ys}$$

4. *Výsledok pre zvyšok zs zoznamu xs*

$$\blacktriangleright \text{Conc}(\underbrace{(2, 3, 0)}_{zs}, \underbrace{(4, 5, 6, 0)}_{ys}) = 2, 3, 4, 5, 6, 0$$

upravíme na výsledok pre *celý zoznam xs*

$$\blacktriangleright \text{Conc}(\underbrace{(\underbrace{1}_x, \underbrace{2, 3, 0}_{zs})}_{xs}, \underbrace{(4, 5, 6, 0)}_{ys}) = \underbrace{1}_x, \underbrace{2, 3, 4, 5, 6, 0}_{\text{Conc}(zs, ys)}$$

VII.8 Programovanie so zoznamami: Zreťazenie

• Výsledná funkcia

$$\text{Conc}(xs, ys) = ys \quad \leftarrow xs = 0$$

$$\text{Conc}(xs, ys) = x, \text{Conc}(zs, ys) \quad \leftarrow xs = x, zs$$

• Párovú diskrimináciu môžeme dosadiť do argumentov a premenovať premennú zs na xs :

$$\text{Conc}(0, ys) = ys$$

$$\text{Conc}((x, xs), ys) = x, \text{Conc}(xs, ys)$$

- Výpočet:

$$\begin{aligned}
 & \text{Conc}((1, 2, 3, 0), (4, 5, 6, 0)) \\
 &= 1, \text{Conc}((2, 3, 0), (4, 5, 6, 0)) \\
 &= 1, 2, \text{Conc}((3, 0), (4, 5, 6, 0)) \\
 &= 1, 2, 3, \text{Conc}(0, (4, 5, 6, 0)) \\
 &= 1, 2, 3, 4, 5, 6, 0
 \end{aligned}$$

VII.9 Zabudované zreťazenie

- Zreťazenie je zabudované do CL
- Operátor $xs ++ ys \equiv xs \oplus ys$

$$xs \oplus ys = \text{Conc}(xs, ys)$$

- Vyššia priorita ako párovanie:

$$\begin{aligned}
 xs \oplus a, ys &\equiv (xs \oplus a), ys && (\dagger\dagger\dagger) \\
 xs \oplus (a, ys) &&& (\text{OK})
 \end{aligned}$$

Chyba v $(\dagger\dagger\dagger)$: zreťazujeme zoznam xs s prvkom a

Zreťazovať môžeme *iba zoznamy!*

12.2.2. Porovnanie s Pascalom

VII.10 Zoznamy v CL a v Pascale

- Ako by sme naprogramovali zreťazenie

$$\begin{aligned}
 \text{Conc}(xs, ys) &= ys && \leftarrow xs = 0 \\
 \text{Conc}(xs, ys) &= x, \text{Conc}(zs, ys) && \leftarrow xs = x, zs
 \end{aligned}$$

v Pascale?

- Napríklad takto:

```

function Conc(xs, ys: TVrchol): TVrchol;
var x: Integer; zs: TVrchol;
begin
  if xs <> nil then
    begin
      x := xs.Info;
      zs := xs.Next;
      Result := TVrchol.Create(x, Conc(zs, ys))
    end
  else
    Result := ys;
end;

```

12.2.3. Obrátenie

VII.11 Programovanie so zoznamami: Obrátenie

Naprogramujme funkciu $\text{Rev}(xs)$, ktorá vytvorí nový zoznam s obráteným poradím prvkov ako v xs

Riešenie hľadáme rovnakým postupom ako pri zretžazení:

1. Príklad:

$$\blacktriangleright \text{Rev}(3, 1, 0, 2, 4, 0) = 4, 2, 0, 1, 3, 0$$

2. Uvedomíme si, že vstup je zoznam:

- je buď *prázdny*: $xs = 0$
- alebo má *prvý prvok a zvyšok*: $xs = x, zs$

⇒ párová diskriminácia

3. Určíme výsledok pre prázdny zoznam

$$\blacktriangleright \text{Rev}(\underbrace{0}_{xs}) = 0$$

4. Výsledok pre zvyšok zs zoznamu xs

$$\blacktriangleright \text{Rev}(\underbrace{1, 0, 2, 4, 0}_{zs}) = 4, 2, 0, 1, 0$$

upravíme na výsledok pre *celý zoznam xs*

$$\blacktriangleright \text{Rev}(\underbrace{3}_x, \underbrace{(1, 0, 2, 4, 0)}_{zs}) = \underbrace{(4, 2, 0, 1, 0)}_{\text{Rev}(zs)} \underbrace{?? 3}_x$$

12.3. Chvostová rekúzia na zoznamoch

12.3.1. Súčet prvkov zoznamu

VII.12 Cykly na zoznamoch

- Veľa zoznamových operácií sa dá naprogramovať cyklom
- Napríklad súčet prvkov:

```
function Suml(xs: TVrchol): Integer;  
var s, x: Integer; zs: TVrchol;  
begin  
    s := 0;  
    while xs <> nil do begin  
        x := xs.Info; zs := xs.Next;  
        s := s + x;  
        xs := zs  
    end;  
    Result := s  
end;
```

- V deklaratívnom programovaní úlohu cyklov plní chvostová rekúzia

VII.13 Chvostová rekúzia na zoznamoch

- Chvostová rekúzia simulujúca while cyklus pre súčet prvkov zoznamu:

```
While_suml(xs, s) = s                                ← xs = 0  
While_suml(xs, s) = While_suml(zs, s + x)         ← xs = x, zs
```

- Inicializácia:

$$\text{Suml}(xs) = \text{While\_suml}(xs, 0)$$

- S dosadením do argumentov:

$$\text{While\_suml}(0, s) = s$$

$$\text{While\_suml}((x, xs), s) = \text{While\_suml}(xs, s + x)$$

$$\text{Suml}(xs) = \text{While\_suml}(xs, 0)$$

12.3.2. Obrátenie zoznamu

VII.14 Neefektivita obrátenia zoznamu zreťazovaním

- Pred chvíľou sme obrátenie zoznamu naprogramovali:

$$\text{Rev}(0) = 0$$

$$\text{Rev}(x, xs) = \text{Rev}(xs) \oplus (x, 0)$$

- Na zreťazenie $xs \oplus ys$ treba $L(xs)$ krokov

- Výpočet Rev:

$$\begin{array}{rcl}
 \text{Rev}(1, 2, 3, 4, 0) & = \text{Rev}(2, 3, 4, 0) \oplus (1, 0) & = (4, 3, 2, 0) \oplus (1, 0) & 3 \\
 & \swarrow & \uparrow & \\
 \text{Rev}(2, 3, 4, 0) & = \text{Rev}(3, 4, 0) \oplus (2, 0) & = (4, 3, 0) \oplus (2, 0) & 2 \\
 & \swarrow & \uparrow & \\
 \text{Rev}(3, 4, 0) & = \text{Rev}(4, 0) \oplus (3, 0) & = (4, 0) \oplus (3, 0) & 1 \\
 & \swarrow & \uparrow & \\
 \text{Rev}(4, 0) & = \text{Rev}(0) \oplus (4, 0) & = (0) \oplus (4, 0) & 0 \\
 & & \uparrow & \\
 & & \text{Rev}(0) = 0 & \\
 \hline
 & & & 3+2+1+0 = 6
 \end{array}$$

- Vo všeobecnosti $(n^2 + n)/2$ krokov, kde $n = L(xs) \div 1$

VII.15 Efektívne obrátenie zoznamu

- Zoznam xs možno obrátiť na $L(xs)$ krokov:

xs	rs
1, 2, 3, 4, 0	0
2, 3, 4, 0	1, 0
3, 4, 0	2, 1, 0
4, 0	3, 2, 1, 0
0	4, 3, 2, 1, 0

- Aký program realizuje načrtnutý postup?

VII.16 Efektívne obrátenie zoznamu v CL

- Efektívne obrátenie zoznamu `while` cyklom:

```

rs := nil;
while xs <> nil do begin
  x := xs.Info; zs := xs.Next;
  rs := TVrchol.Create(x, rs);
  xs := zs
end;
Result := rs

```

- Efektívne obrátenie zoznamu chvostovou rekurziou simulujúcou `while` cyklus:

```

While_rev( 0, rs) = rs
While_rev((x, xs), rs) = While_rev(xs, (x, rs))

```

```

Rev(xs) = While_rev(xs, 0)

```

12.4. Tupling zoznamových operácií

12.4.1. Split = Take, Drop

VII.17 Príklad — L, Take, Drop

---

1. Naprogramujme funkciu $L(xs)$, ktorej hodnotou je dĺžka (počet prvkov) zoznamu xs
2. Naprogramujme funkciu $Take(i, xs)$, ktorej hodnotou je zoznam prvých i prvkov zoznamu xs

$$\begin{aligned}i \leq L(xs) &\rightarrow \\Take(i, xs) = ys &\leftrightarrow L(ys) = i \wedge \exists zs(xs = ys \oplus zs) \\i > L(xs) &\rightarrow Take(i, xs) = xs\end{aligned}$$

3. Naprogramujme funkciu $Drop(i, xs)$, ktorej hodnotou je zvyšok zoznamu xs po vynechaní prvých i prvkov

$$\begin{aligned}i \leq L(xs) &\rightarrow \\Drop(i, xs) = zs &\leftrightarrow \exists ys(L(ys) = i \wedge xs = ys \oplus zs) \\i > L(xs) &\rightarrow Drop(i, xs) = 0\end{aligned}$$

VII.18 Tupling zoznamových operácií — Split

- Operácie

$$\begin{aligned}Take(0, xs) &= 0 \\Take(i + 1, 0) &= 0 \\Take(i + 1, (x, xs)) &= x, Take(i, xs) \\Drop(0, xs) &= xs \\Drop(i + 1, 0) &= 0 \\Drop(i + 1, (x, xs)) &= Drop(i, xs)\end{aligned}$$

majú rovnakú štruktúru diskriminácií a rekurzie

- Ak potrebujeme výsledky oboch $\implies$ dva prechody zoznamom
- Chceme spojenú jednoprechodovú funkciu — [tupling^{↑10.2.3}](#)

$$\text{Split}(i, xs) = \text{Take}(i, xs), \text{Drop}(i, xs)$$

- Príklad s náčrtom rekúzie:

$$\text{Split}(2, (3, 5, 7, 11, 13, 0)) = (3, 5, 0), (7, 11, 13, 0)$$

$$\text{Split}(3, (2, 3, 5, 7, 11, 13, 0)) = (2, 3, 5, 0), (7, 11, 13, 0)$$

12.4.2. Zip, Unzip

VII.19 Tupling zoznamových operácií — Unzip

- Zip — spojenie dvoch zoznamov rovnakej dĺžky do *zoznamu dvojíc*

$$\text{Zip}((0, 1, 2, 0), (7, 6, 5, 0)) = (0, 7), (1, 6), (2, 5), 0$$

- Unzip — rozdelenie zoznamu dvojíc na dva zoznamy

$$L(xs) = L(ys) \rightarrow \text{Unzip Zip}(xs, ys) = xs, ys$$

- V podstate tuplingová úloha: spájame funkcie

$$\text{Firsts}((0, 7), (1, 6), (2, 5), 0) = 0, 1, 2, 0$$

$$\text{Seconds}((0, 7), (1, 6), (2, 5), 0) = 7, 6, 5, 0$$

$$\text{Unzip}(xys) = \text{Firsts}(xys), \text{Seconds}(xys)$$

- Príklad s náčrtom rekúzie:

$$\text{Unzip}((1, 6), (2, 5), 0) = (1, 2, 0), (6, 5, 0)$$

$$\text{Unzip}((0, 7), (1, 6), (2, 5), 0) = (0, 1, 2, 0), (7, 6, 5, 0)$$

IX. prednáška

Triedenie zoznamov

Zoznamová reprezentácia množín

8. apríla 2013

13. Triedenie zoznamov

13.1. Špecifikácia triedenia

IX.1 Špecifikácia triedenia

Funkcia $\text{Sort}(xs) = ys$ *utriedi* zoznam xs , ak súčasne platí:

1. zoznam ys obsahuje všetky prvky zoznamu xs vrátane prípadných opakovaní
  - ys je *permutáciou* xs
  - formálne: platí $\text{Perm}(xs, ys) \equiv (xs \sim ys)$
2. zoznam ys je usporiadaný od najmenšieho prvku po najväčší
  - formálne: platí $\text{Ord}(ys)$

Formalizácia špecifikácie:

$$\text{Sort}(xs) \sim xs$$

$$\text{Ord}(\text{Sort}(xs))$$

IX.2 Permutácia zoznamu

Ako zistíme, či je zoznam xs permutáciou zoznamu ys ?

- Každý prvok sa v xs nachádza rovnaký početkrát ako v ys
- Potrebujeme počet výskytov prvku a v zozname xs

► Funkcia $\text{Count}(a, xs) \equiv \#_a(xs)$

- Potom máme

$$xs \sim ys \leftrightarrow \forall a (\#_a(xs) = \#_a(ys))$$

IX.3 Permutácia zoznamu – rekurzívny predikát

Ako vypočítame $xs \sim ys$ rekuziou?

1. Rekurzívny výpočet $\#_a(xs)$

$$\#_a(0) = 0$$

$$\#_a(x, xs) = \#_a(xs) + 1 \leftarrow a = x$$

$$\#_a(x, xs) = \#_a(xs) \quad \leftarrow a \neq x$$

2. Pomocný predikát Eq_counts :

$$\text{Eq\_counts}(zs, xs, ys) \leftrightarrow \forall a (a \in zs \rightarrow \#_a(xs) = \#_a(ys))$$

Naprogramujeme zoznamovou rekuziou na zs

$$\text{Eq\_counts}(0, xs, ys)$$

$$\text{Eq\_counts}((z, zs), xs, ys) \leftarrow ?$$

3. Na otestovanie $xs \sim ys$ stačí porovnať počty výskytov prvkov, ktoré sa nachádzajú v xs alebo v ys

$$xs \sim ys \leftarrow \text{Eq\_counts}(xs \oplus ys, xs, ys)$$

IX.4 Usporiadaný zoznam

Ako zistíme, či je zoznam xs usporiadaný?

- Každý prvok a v zozname xs je menší alebo rovnaký ako každý nasledujúci prvok b v zozname xs

- Vyjadrenie indexovaním:

$$\text{Ord}(xs) \leftrightarrow \forall i \forall j (i < j \wedge j < L(xs) \rightarrow xs[i] \leq xs[j])$$

- Vyjadrenie zreťazením:

$$\text{Ord}(xs) \leftrightarrow \forall a \forall b \forall ws \forall ys \forall zs (xs = ws \oplus (a, ys) \oplus (b, zs) \rightarrow a \leq b)$$

- Stačí porovnávať susediace prvky:

$$\text{Ord}(xs) \leftrightarrow \forall a \forall b \forall ys \forall zs (xs = ys \oplus (a, b, zs) \rightarrow a \leq b)$$

IX.5 Usporiadaný zoznam — rekurzívny predikát

Ako vypočítame $\text{Ord}(xs)$ rekuziou bez indexovania?

- Prázdny zoznam a jednoprvkové zoznamy sú usporiadané
- V dvoj- a viacprvkovom zozname porovnáваме susedov
  - ▶ Pozor! Musíme porovnať *všetky dvojice* susedov

$$\begin{aligned} \text{Ord}(\quad) & \\ \text{Ord}(a, \quad) & \\ \text{Ord}(a, b, xs) & \leftarrow a \leq b \wedge \text{Ord}(b, xs) \end{aligned}$$

IX.6 Špecifikácia triedenia — rekapitulácia

Funkcia $\text{Sort}(xs)$ utriedi zoznam xs , ak spĺňa

$$\begin{aligned} \text{Sort}(xs) & \sim xs \\ \text{Ord}(\text{Sort}(xs)), & \end{aligned}$$

pričom

$$\begin{aligned} xs \sim ys & \leftrightarrow \forall a (\#_a(xs) = \#_a(ys)) \\ \text{Ord}(us) & \leftrightarrow \forall a \forall b \forall xs \forall ys \forall zs (us = xs \oplus (a, ys) \oplus (b, zs) \rightarrow a \leq b) \end{aligned}$$

- Všetky algoritmy triedenia zoznamov spĺňajú rovnakú špecifikáciu
- Líšia sa efektivitou — dĺžkou výpočtu triedenia
- Algoritmy na triedenie polí sa dajú prispôbiť na zoznamy
- Opakované indexovanie je neefektívne, používame postupné prechody zoznamami

13.2. Triedenie vsúvaním

- Jednoduchý, ale neefektívny algoritmus
- Zdefinujeme funkciu Isort zoznamovou rekurziou:
  - Aby sme dodržali $\text{Isort}(0) \sim 0 \wedge \text{Ord}(\text{Isort}(0))$, zrejme

$$\text{Isort}(0) = 0$$

- Predpokladáme, že Isort utriedi xs

$$\text{Isort}(xs) \sim xs \wedge \text{Ord}(\text{Isort}(xs))$$

Hľadáme predpis pre $\text{Isort}(x, xs)$ tak, aby

$$\text{Isort}(x, xs) \sim (x, xs) \wedge \text{Ord}(\text{Isort}(x, xs))$$

Napríklad

$$\begin{array}{l} \text{Isort}(\underbrace{7, 2, 0, 5, 0}_{xs}) = 0, 2, 5, 7, 0 \\ \qquad \downarrow? \\ \text{Isort}(\underbrace{3, 7, 2, 0, 5, 0}_{xs}) = \underbrace{0, 2, 3, 5, 7, 0}_{?(x, \text{Isort}(xs))} \end{array}$$

Funkcia ? vloží x do utriedeného zoznamu $\text{Isort}(xs)$

$$\text{Isort}(x, xs) = \text{Ins}(x, \text{Isort}(xs))$$

IX.9 Triedenie vsúvaním: vsunutie

- Funkcia Ins vsunie prvok do utriedeného zoznamu

$$\begin{aligned}\text{Ins}(a, xs) &\sim a, xs \\ \text{Ord}(xs) &\rightarrow \text{Ord } \text{Ins}(a, xs)\end{aligned}$$

- Opäť zoznamovou rekurziou:

- Vsunutím prvku a do prázdneho zoznamu vzniká jednoprvkový zoznam obsahujúci iba a :

$$\text{Ins}(a, 0) = a, 0$$

- Predpokladajme, že $\text{Ins}(a, xs)$ vsunie a do utriedeného zoznamu xs

Ako vložíme a do utriedeného zoznamu x, xs ?

Závisí od vzájomného vzťahu a a x :

$$\begin{aligned}\text{Ins}\left(\underbrace{3}_a, \left(\underbrace{5}_x, \underbrace{7, 9, 9, 0}_{xs}\right)\right) &= \underbrace{3}_a, \underbrace{5}_x, \underbrace{7, 9, 9, 0}_{xs} \\ \text{Ins}\left(\underbrace{3}_a, \left(\underbrace{0}_x, \underbrace{2, 5, 7, 0}_{xs}\right)\right) &= \underbrace{0}_x, \underbrace{2, 3, 5, 7, 0}_{\text{Ins}(a, xs)}\end{aligned}$$

IX.10 Triedenie vsúvaním: výpočet

$$\begin{aligned}\text{Isort}(3, 7, 2, 0, 5, 0) &= \text{Ins}(3, \text{Isort}(7, 2, 0, 5, 0)) \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, \text{Isort}(2, 0, 5, 0))) \\ &\dots \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, \text{Ins}(2, \text{Ins}(0, \text{Ins}(5, \text{Isort}(0)))))) \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, \text{Ins}(2, \text{Ins}(0, \text{Ins}(5, 0)))))) \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, \text{Ins}(2, \text{Ins}(0, (5, 0))))) \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, \text{Ins}(2, (0, 5, 0)))) \\ &= \text{Ins}(3, \text{Ins}(7, (0, 2, 5, 0))) \\ &= \text{Ins}(3, (0, 2, 5, 7, 0)) \\ &= 0, 2, 3, 5, 7, 0\end{aligned}$$

Dĺžka výpočtu $\text{Ins}(a, xs)$: priemerne $L(xs)/2$ krokov

Dĺžka výpočtu $\text{Isort}(xs)$: priemerne $\sum_{i=0}^{L(xs)} i/2 \approx (L(xs))^2$

13.3. Zlúčenie utriedených zoznamov

IX.11 Zlúčenie utriedených zoznamov

- Ako zlúčime dva utriedené zoznamy do utriedeného zoznamu?

$$\text{Merge}(xs, ys) \sim xs \oplus ys$$

$$\text{Ord}(xs) \wedge \text{Ord}(ys) \rightarrow \text{Ord Merge}(xs, ys)$$

Napríklad

$$\text{Merge}((2, 3, 5, 0), (0, 1, 7, 0)) = 0, 1, 2, 3, 5, 7, 0$$

- Mohli by sme využiť `Ins` a postupne vložiť všetky prvky z prvého zoznamu do druhého:

$$\text{Merge}(0, ys) = ys$$

$$\text{Merge}((x, xs), ys) = \text{Ins}(x, \text{Merge}(xs, ys))$$

Dĺžka výpočtu takéhoto $\text{Merge}(xs, ys)$: priemerne $\sum_{i=0}^{L(xs)} (i + L(ys)) / 2 \approx (L(xs) + L(ys))^2 / 2$ (ako `Isort`)

- Vôbec sme nevyužili, že xs je utriedený

IX.12 Zlúčenie utriedených zoznamov efektívne

- Využime, že oba zoznamy sú utriedené a porovnávajme ich prvé prvky:

xs	ys	$\text{Merge}(xs, ys)$
2 , 3, 5, 0	0 , 1, 7, 0	0,
2 , 3, 5, 0	1 , 7, 0	1,
2 , 3, 5, 0	7 , 0	2,
3 , 5, 0	7 , 0	3,
5 , 0	7 , 0	5,
0	7, 0	7, 0

- Dĺžka výpočtu $\text{Merge}(xs, ys)$ je teraz $L(xs) + L(ys)$
- Kostra definície:

$\text{Merge}(xs, ys) = ? \leftarrow xs = 0$

$\text{Merge}(xs, ys) = ? \leftarrow xs = x, us \wedge ys = 0$

$\text{Merge}(xs, ys) = ? \leftarrow xs = x, us \wedge ys = y, vs \wedge x \leq y$

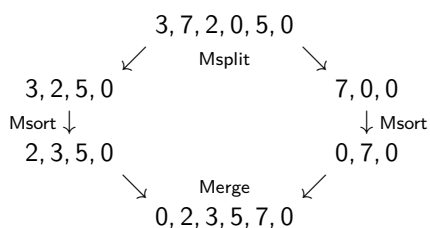
$\text{Merge}(xs, ys) = ? \leftarrow xs = x, us \wedge ys = y, vs \wedge x > y$

13.4. Triedenie zlučováním

IX.13 Triedenie zlučováním (merge sort)

- Efektívny algoritmus, metóda rozdeľuj a panuj
- Zoznam rozdelíme na dve približne rovnako dlhé časti
  - ▶ Funkcia Msplit
- Časti rekurzívne utriedíme
- Utriedené časti efektívne zlúčime
  - ▶ Funkcia Merge
- Náčrt $\text{Msort}(3, 7, 2, 0, 5, 0)$:

- Kľúčová vlastnosť (pozor na triviálne prípady!):

$\text{Msplit}(xs) = ys, zs \rightarrow \text{Msort}(xs) = \text{Merge}(\text{Msort}(ys), \text{Msort}(zs))$

- Pomocnú funkciu Merge sme už rozoberali
- Potrebujeme rozdelenie zoznamu na približne rovnako dlhé časti

$$\exists ys \exists zs (\text{Msplit}(xs) = ys, zs)$$

$$\text{Msplit}(xs) = ys, zs \rightarrow xs \sim ys \oplus zs \wedge (L(ys) = L(zs) \vee L(ys) = L(zs) + 1)$$

- Dá sa urobiť rôzne, napríklad

$$\text{Msplit}(xs) = ys, zs \rightarrow \forall i (xs[2 \cdot i] = ys[i] \wedge xs[2 \cdot i + 1] = zs[i])$$

Čiže

xs	3, 7, 2, 0, 5, 0
ys	3, 2, 5, 0
zs	7, 0, 0

- Kostra definície:

$$\text{Msplit}(0) = ?, ?$$

$$\text{Msplit}(a, 0) = ?, ?$$

$$\text{Msplit}(a, b, xs) = ?, ? \leftarrow \text{Msplit}(xs) = ys, zs$$

14. Zoznamová reprezentácia konečných množín

- Konečná množina je kontajner — objekt, ktorý obsahuje iné objekty (prvky)
  - Záleží iba na príslušnosti prvku do množiny ($\in$)
  - Nezáleží na počte výskytov prvku
  - Nezáleží na poradí prvkov
- Implementácie rôznymi dátovými štruktúrami
  - Bitové polia, polia, zoznamy, rôzne druhy stromov, ...
  - Rôzne implementácie — rôzna zložitosť operácií

IX.16 Množiny ako usporiadané zoznamy

- Jednoduchá implementácia množín: usporiadané zoznamy bez opakovania
- Vyjadrenie pomocou porovnania susediacich prvkov:

$$\text{Set}(xs) \leftrightarrow \forall a \forall b \forall ys \forall zs (xs = ys \oplus (a, b, zs) \rightarrow a < b)$$

Rekurzívna definícia — podobne ako Ord

- Na definovanie operácií budeme používať *trichotomickú* diskrimináciu

$$\dots \leftarrow s < t$$

$$\dots \leftarrow s = t$$

$$\dots \leftarrow s > t$$

IX.17 Príslušnosť a extenzionalita

- Príslušnosť do množiny

$$\text{Set}(xs) \rightarrow a \in xs \leftrightarrow a \varepsilon xs$$

- Pre neprázdne množiny:

$$\text{Set}(x, xs) \wedge a < x \rightarrow a \notin (x, xs)$$

- Využijeme pri rekurzívnej definícii predikátu $\text{Member}(a, xs) \equiv (a \in xs)$

~~$$a \notin 0$$~~

~~$$a \notin x, xs \leftarrow a < x$$~~

~~$$a \in x, xs \leftarrow a = x$$~~

~~$$a \in x, xs \leftarrow a > x \wedge a \in xs$$~~

~~$$a \notin x, xs \leftarrow a > x \wedge a \notin xs$$~~

- Platí extenzionalita

$$\text{Set}(xs) \wedge \text{Set}(ys) \rightarrow xs = ys \leftrightarrow \forall a (a \in xs \leftrightarrow a \in ys)$$

- Vlastnosti zoznamovej reprezentácie využijeme pri binárnych operáciách na množinách
- Napríklad zjednotenie $\text{Union}(xs, ys) \equiv xs \cup ys$

$$\text{Set}(xs) \wedge \text{Set}(ys) \rightarrow \text{Set}(xs \cup ys)$$

$$\text{Set}(xs) \wedge \text{Set}(ys) \rightarrow a \in xs \cup ys \leftrightarrow a \in xs \vee a \in ys$$

- Princíp implementácie je rovnaký ako pri Merge

$$0 \cup ys = ?$$

$$(x, xs) \cup 0 = ?$$

$$(x, xs) \cup (y, ys) = ? \leftarrow x < y$$

$$(x, xs) \cup (y, ys) = ? \leftarrow x = y$$

$$(x, xs) \cup (y, ys) = ? \leftarrow x > y$$

- Ďalšie operácie ($\subseteq$, $\cap$, $\setminus$, Δ) sa implementujú podobne

X. prednáška

Kombinatorické predikáty a funkcie na zoznamoch

15. apríla 2013

15. Kombinatorické predikáty a funkcie na zoznamoch

X.1 Predikáty (opakovanie)

- *Predikát* je vlastnosť objektu alebo n -tice objektov
- Príklady predikátov na zoznamoch:

- xs je prázdny zoznam

$$\text{Empty}(xs) \leftrightarrow xs = 0$$

- zoznam xs je palindróm

$$\text{Palindrome}(xs) \leftrightarrow xs = \text{Rev}(xs)$$

- a je prvkom zoznamu xs

$$a \in xs \leftrightarrow \exists ys \exists zs (xs = ys \oplus (a, zs))$$

- ys je prefixom (začiatočným úsekom) zoznamu xs

$$\text{Prefix}(ys, xs) \leftrightarrow \exists zs (xs = ys \oplus zs)$$

...

- V CL predikáty definujeme
  - podobne ako funkcie
  - *vynechávame* klauzuly pre prípady, že predikát *neplatí*

15.1. Súvislé úseky

15.1.1. Sufixy

X.2 Sufix

- Sufix — koncový úsek zoznamu

$$\text{Suffix}(xs, zs) \equiv (xs \sqsupseteq zs) \leftrightarrow \exists ys(xs = ys \oplus zs)$$

- Napríklad

$$(7, 11, 0) \sqsupseteq (7, 11, 0) \quad (1)$$

$$(2, 3, 5, 7, 11, 0) \sqsupseteq (7, 11, 0) \quad (2)$$

$$\neg(0 \sqsupseteq (7, 11, 0))$$

$$\neg((5, 7, 11, 13, 0) \sqsupseteq (7, 11, 0))$$

- Všimnite si:

$$\begin{array}{l} zs = \quad \quad \quad | 7, 11, 0 \\ xs = \underbrace{2, 3, 5,}_{\text{čokoľvek}} | \underbrace{7, 11, 0}_{zs} \end{array}$$

- Ako zadefinujeme rekurzívne?

X.3 Sufix — analýza prípadov

- $xs \sqsupseteq zs$ analýzou prípadov pre xs :

- Sufixom prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$0 \sqsupseteq zs \leftrightarrow zs = 0$$

- Sufixami neprázdneho zoznamu (x, xs) sú

- * zoznam (x, xs) sám a
- * všetky sufixy zoznamu xs ,

teda

$$(x, xs) \sqsupset zs \leftrightarrow zs = (x, xs) \vee xs \sqsupset zs$$

- Klauzálna definícia s analýzou prípadov namiesto disjunkcie:

$$0 \sqsupset zs \leftarrow zs = 0$$

$$(x, xs) \sqsupset zs \leftarrow zs = (x, xs)$$

$$(x, xs) \sqsupset zs \leftarrow zs \neq (x, xs) \wedge xs \sqsupset zs$$

X.4 Všetky sufixy

- Naprogramujme teraz funkciu, ktorej hodnotou pre xs je zoznam všetkých sufixov xs

$$\text{Suffixes}(2, 3, 5, 7, 11, 0) = (2, 3, 5, 7, 11, 0), (3, 5, 7, 11, 0), \\ (5, 7, 11, 0), (7, 11, 0), (11, 0), 0, 0$$

- Špecifikácia:

$$zs \in \text{Suffixes}(xs) \leftrightarrow xs \sqsupset zs$$

- Všimnite si:

$$a \in (x, xs) \leftrightarrow a = x \vee a \in xs$$

- Využime analýzu prípadov pre $xs \sqsupset zs$

X.5 Všetky sufixy — odvodenie riešenia

$$zs \in \text{Suffixes}(xs) \leftrightarrow xs \sqsupset zs$$

$$a \in (x, xs) \leftrightarrow a = x \vee a \in xs$$

- Využime analýzu prípadov pre $xs \sqsupset zs$:
  - Sufixom prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$zs \in \text{Suffixes}(0) \leftrightarrow 0 \sqsupset zs \leftrightarrow zs = 0$$

► $\text{Suffixes}(0) = 0, 0$

– Sufixami neprázdného zoznamu (x, xs) sú

- * zoznam (x, xs) sám, a
- * všetky sufixy zoznamu xs ,

teda

$$\begin{aligned}zs \in \text{Suffixes}(x, xs) &\leftrightarrow (x, xs) \sqsupseteq zs \\&\leftrightarrow zs = (x, xs) \vee xs \sqsupseteq zs \leftrightarrow zs = (x, xs) \vee zs \in \text{Suffixes}(xs) \\&\leftrightarrow zs \in ((x, xs), \text{Suffixes}(xs))\end{aligned}$$

► $\text{Suffixes}(x, xs) = (x, xs), \text{Suffixes}(xs)$

15.1.2. Prefixy

X.6 Prefix

- Prefix — začiatočný úsek zoznamu

$$\text{Prefix}(ys, xs) \equiv (ys \sqsubseteq xs) \leftrightarrow \exists zs(xs = ys \oplus zs)$$

- Napríklad

$$\begin{aligned}0 &\sqsubseteq (2, 3, 5, 7, 11, 0) \\(2, 3, 0) &\sqsubseteq (2, 3, 5, 7, 11, 0) \\ \neg((2, 3, 0) &\sqsubseteq 0) \\ \neg((2, 3, 5, 0) &\sqsubseteq (2, 3, 0)) \\ \neg((1, 2, 3, 0) &\sqsubseteq (2, 3, 5, 7, 11, 0))\end{aligned}$$

- Všimnite si:

$$\begin{array}{l}ys = 2, 3, 5, | 0 \\xs = \underbrace{2, 3, 5, |}_{\text{prvky } ys} \underbrace{7, 11, 0}_{\text{čokoľvek}}\end{array}$$

- Ako zdefinujeme rekurzívne?

X.7 Prefix – analýza prípadov

- $ys \sqsubset xs$ analýzou prípadov pre ys :

– Prázdny zoznam je prefixom každého zoznamu xs

$$0 \sqsubset xs$$

– Zoznam (y, ys) je prefixom iba neprázdneho zoznamu (x, xs) , kde $x = y$ a ys je prefixom xs :

$$(y, ys) \sqsubset xs \leftrightarrow \exists us(xs = (y, us) \wedge ys \sqsubset us)$$

- $ys \sqsubset xs$ analýzou prípadov pre xs :

– Prefixom prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$ys \sqsubset 0 \leftrightarrow ys = 0$$

– Prefixami neprázdneho zoznamu (x, xs) sú

* prázdny zoznam 0 , a

* každý neprázdny zoznam (x, vs) , ak vs je prefixom xs ,

teda

$$ys \sqsubset (x, xs) \leftrightarrow ys = 0 \vee \exists vs(ys = (x, vs) \wedge vs \sqsubset xs)$$

- Druhá verzia je užitočnejšia

X.8 Všetky prefixy

- Naprogramujme teraz funkciu, ktorej hodnotou pre xs je zoznam všetkých prefixov xs

$$\text{Prefixes}(2, 3, 5, 7, 11, 0) = 0, (2, 0), (2, 3, 0), (2, 3, 5, 0), \\ (2, 3, 5, 7, 0), (2, 3, 5, 7, 11, 0), 0$$

- Špecifikácia:

$$ys \in \text{Prefixes}(xs) \leftrightarrow ys \sqsubset xs$$

- Využime analýzu prípadov pre $ys \sqsubset xs$

X.9 Všetky prefixy — odvodenie riešenia

$$ys \in \text{Prefixes}(xs) \leftrightarrow ys \sqsubset xs$$

- Prefixom prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$ys \in \text{Prefixes}(0) \leftrightarrow ys \sqsubset 0 \leftrightarrow ys = 0$$

- Prefixami neprázdneho zoznamu (x, xs) sú
  - prázdny zoznam 0 , a
  - každý neprázdny zoznam (x, vs) , ak vs je prefixom xs , teda

$$\begin{aligned}ys \in \text{Prefixes}(x, xs) &\leftrightarrow ys \sqsubset (x, xs) \\&\leftrightarrow ys = 0 \vee \exists vs (ys = (x, vs) \wedge vs \sqsubset xs) \\&\leftrightarrow ys = 0 \vee \exists vs (ys = (x, vs) \wedge vs \in \text{Prefixes}(xs)) \\&\leftrightarrow ys = 0 \vee ys \in ???(x, \text{Prefixes}(xs)) \\&\leftrightarrow ys \in 0, ???(x, \text{Prefixes}(xs))\end{aligned}$$

- Potrebujeme pomocnú funkciu ???

X.10 Všetky prefixy — pomocná funkcia

- Špecifikácia pomocnej funkcie pre Prefixes:

$$ys \in \text{Map\_pair}(x, vss) \leftrightarrow \exists vs (ys = (x, vs) \wedge vs \in vss)$$

- Pridá x na začiatok každého zoznamu z vss

15.1.3. Segmenty

X.11 Segment

- Segment — všeobecný súvislý úsek zoznamu

$$\text{Segment}(us, xs) \equiv (us \subset xs) \leftrightarrow \exists ys \exists zs (xs = ys \oplus us \oplus zs)$$

- Například

$$\begin{aligned} (5, 7, 0) &\subset (5, 7, 11, 13, 0) \\ (5, 7, 0) &\subset (2, 3, 5, 7, 11, 13, 0) \\ \neg((5, 11, 0) &\subset (2, 3, 5, 7, 11, 13, 0)) \end{aligned}$$

- Všimnite si:

$$\begin{array}{rcl} us & = & \underbrace{\quad\quad\quad} \mid \underbrace{5, 7, \quad} \mid 0 \\ xs & = & \underbrace{2, 3, \quad} \mid \underbrace{5, 7, \quad} \mid \underbrace{11, 13, 0} \\ & & \text{čokol'vek} \quad \text{prvky } us \quad \text{čokol'vek} \end{array}$$

- Ako zadefinujeme rekurzívne?
- Ktorý z predchádzajúcich predikátov nám pomôže?

15.2. Podpostupnosti

X.12 Podpostupnosť

- Zoznam ys je *vybranou podpostupnosťou* zoznamu $xs = x_1, x_2, \dots, x_n, 0$, ak

$$ys = x_{i_1}, x_{i_2}, \dots, x_{i_k}, 0$$

pre nejakú rastúcu postupnosť $0 \leq i_1 < i_2 < \dots < i_k \leq n$

- Formálnejšie na zoznamoch:

$$\begin{aligned} \text{Subseq}(ys, xs) &\equiv (ys \triangleleft xs) \leftrightarrow \\ &\exists is(\text{Set}(is) \wedge L(is) = L(ys) \wedge \\ &\forall i(i < L(is) \rightarrow is[i] < L(xs) \wedge ys[i] = xs[is[i]])) \end{aligned}$$

- Neformálne:
  - ys vznikne vynechaním niektorých prvkov zo zoznamu xs
  - vzájomné poradie zostávajúcich prvkov sa nezmení
- Napríklad:

$$\begin{array}{r} xs = 3, 5, 2, 11, 17, 7, 13, 0 \\ ys = 5, 2, \quad \quad 7, \quad 0 \end{array}$$

X.13 Podpostupnosť — analýza prípadov

Podpostupnosť môžeme zdefinovať rekurzívne využitím:

- Podpostupnosťou prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$ys \triangleleft 0 \leftrightarrow ys = 0$$

- Podpostupnosťou zoznamu (x, xs) je
  - zoznam (x, zs) , kde zs je podpostupnosťou zoznamu xs
    - ▶ x je zahrnuté v podpostupnosti
  - alebo
  - podpostupnosť zoznamu xs ,
    - ▶ x je vynechané z podpostupnosti

teda

$$ys \triangleleft (x, xs) \leftrightarrow \exists zs (ys = (x, zs) \wedge zs \triangleleft xs) \vee ys \triangleleft xs$$

X.14 Všetky podpostupnosti

- Generovanie všetkých podpostupností zoznamu — funkcia $\text{Subseqs}(xs)$

$$ys \in \text{Subseqs}(xs) \leftrightarrow ys \triangleleft xs$$

- Odvodíme opäť využitím analýzy prípadov pre $ys \triangleleft xs$
- Potrebujeme tiež:

$$a \in xs \oplus ys \leftrightarrow a \in xs \vee a \in ys$$

1. Jedinou podpostupnosťou prázdneho zoznamu je prázdny zoznam

$$ys \in \text{Subseqs}(xs) \leftrightarrow ys \triangleleft 0 \leftrightarrow ys = 0$$

2. Podpostupnosti zoznamu (x, xs) :

a) všetky (x, zs) , kde zs je vybranou podpostupnosťou xs

► x zahrnieme do podpostupnosti

b) všetky vybrané podpostupnosti xs

► x vynecháme

$$ys \in \text{Subseqs}(x, xs) \leftrightarrow ys \triangleleft (x, xs)$$

$$\leftrightarrow \exists zs (ys = (x, zs) \wedge zs \triangleleft xs) \vee ys \triangleleft xs$$

$$\leftrightarrow \exists zs (ys = (x, zs) \wedge zs \in \text{Subseqs}(xs)) \vee ys \in \text{Subseqs}(xs)$$

Príklad:

$$\text{Subseqs}('ak') = 'ak', 'a', 'k', '', 0$$

$$\text{Subseqs}('tak') = ('tak', 'ta', 'tk', 't', 0) \quad \text{a)}$$

$$\oplus ('ak', 'a', 'k', '', 0) \quad \text{b)}$$

15.3. Permutácie

- Permutáciu zoznamu môžeme zdefinovať aj inak ako

$$xs \sim ys \leftrightarrow \forall a (\#_a(xs) = \#_a(ys))$$

- Potrebujeme pomocný pojem — vsunutie:

$$\text{Insertion}(xs, ys, a) \equiv (xs \approx ys[\downarrow a]) \leftrightarrow$$

$$\exists us \exists vs (xs = us \oplus (a, vs) \wedge ys = us \oplus vs)$$

- Analýza prípadov pre permutácie:

– Permutáciou prázdneho zoznamu je iba prázdny zoznam:

$$0 \sim ys \leftrightarrow ys = 0$$

– Permutáciou zoznamu (x, xs) je ľubovoľné vsunutie prvku x do nejakej permutácie zoznamu xs :

$$(x, xs) \sim ys \leftrightarrow \exists zs(ys \approx zs[\downarrow x] \wedge xs \sim zs)$$

X.17 Vsunutie

• Analýza prípadov pre vsunutie:

– ys je vsunutím a do prázdneho zoznamu, ak ys obsahuje iba a :

$$ys \approx 0[\downarrow a] \leftrightarrow ys = (a, 0)$$

– ys je vsunutím a do zoznamu (x, xs) , ak ys vznikne pridaním a na začiatok (x, xs) alebo ak ys začína prvkom x a pokračuje nejakým vsunutím zs prvku a do zoznamu xs :

$$ys \approx (x, xs)[\downarrow a] \leftrightarrow \\ ys = (a, x, xs) \vee \exists zs(ys = (x, zs) \wedge zs \approx xs[\downarrow a])$$

15.4. Ďalšie úlohy

X.18 Ďalšie kombinatorické úlohy

Premyslite si:

- k -prvkové podpostupnosti,
- variácie (ako permutácie, ale niektoré prvky možno vynechať)
- k -prvkové variácie,
- [segmenty](#)^{↑15.1.3}

XI. prednáška

Binárne stromy

22. apríla 2013

16. Binárne stromy

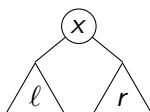
16.1. Kódovanie stromov párovacími konštruktormi

XI.1 Binárne stromy

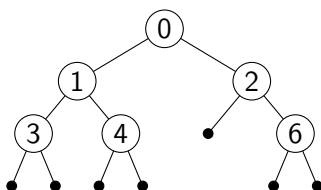

Binárny strom — dátová štruktúra definovaná rekurzívne:

- Prázdny strom
- Vrchol s hodnotou x a dvoma deťmi l a r , ktoré sú binárnymi stromami

Napríklad

XI.2 Párovacie konštruktory

- Binárne stromy by sme v CL mohli zakódovať párovaním:
  - Prázdny strom: 0

– Uzol s hodnotou x a deťmi ℓ a r : trojica (x, ℓ, r)

- Použijeme elegantnejší spôsob — *párovacie konštruktory*

$$C(x_1, x_2, \dots, x_n) = \underline{k}, x_1, x_2, \dots, x_n$$

$\underline{k}$ je číselná konštanta — *tag*

– Z hodnoty konštruktora sa dajú jednoznačne dekodovať jeho argumenty

$$C(x_1, \dots, x_n) = C(y_1, \dots, y_n) \rightarrow x_1 = y_1 \wedge \dots \wedge x_n = y_n$$

– Žiadna hodnota nemôže byť súčasne výsledkom dvoch konštruktorov s rôznymi tagmi

$$m \neq n \rightarrow (m, x) \neq (n, y)$$

⇒ Konštruktory s rôznymi tagmi sú *diskriminovatelné*

XI.3 Kódovanie binárnych stromov

Binárny strom *zakódujeme* konštruktormi takto:

- Prázdny strom:

$$E \equiv \bullet = 0, 0$$

- Uzol s hodnotou x a deťmi ℓ a r :

$$Nd(x, \ell, r) \equiv \frac{x}{\ell|r} = 1, x, \ell, r$$

Binárny strom *dekódujeme* diskrimináciou:

$$\dots \leftarrow t = E$$

$$\dots \leftarrow t = \bullet$$

$$\dots \leftarrow t = Nd(x, \ell, r)$$

$$\dots \leftarrow t = \frac{x}{\ell|r}$$

Po dosadení do argumentov:

$$F(E) = \dots$$

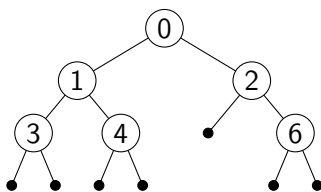
$$F(\bullet) = \dots$$

$$F(Nd(x, \ell, r)) = \dots$$

$$F\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = \dots$$

XI.4 Kódovanie binárnych stromov — príklad

Napríklad strom

zakódujeme

$$\begin{aligned}
 & \text{Nd}(0, \\
 & \quad \text{Nd}(1, \\
 & \quad \quad \text{Nd}(3, E, E), \\
 & \quad \quad \text{Nd}(4, E, E)), \\
 & \quad \text{Nd}(2, \\
 & \quad \quad E, \\
 & \quad \quad \text{Nd}(6, E, E))) \equiv \begin{array}{c} \hline 0 \\ \hline \begin{array}{c|c} \hline 1 & 2 \\ \hline \begin{array}{c|c} \hline 3 & 4 \\ \hline \bullet & \bullet \end{array} & \begin{array}{c|c} \hline \bullet & 6 \\ \hline \bullet & \bullet \end{array} \\ \hline \end{array} \end{array}
 \end{aligned}$$

XI.5 Formát binárnych stromov

- Nie každé číslo kóduje binárny strom
- Číslo, ktoré kóduje binárny strom, sa dá zapísať pomocou konštruktorov E, Nd
- Predikát $\text{Bt}(t)$ platí iba pre kódy binárnych stromov:

$$\begin{aligned}
 & \text{Bt}(E) \\
 & \text{Bt}(\text{Nd}(x, \ell, r)) \leftarrow N(x) \wedge \text{Bt}(\ell) \wedge \text{Bt}(r) \\
 & \equiv \\
 & \text{Bt}(\bullet) \\
 & \text{Bt}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) \leftarrow N(x) \wedge \text{Bt}(\ell) \wedge \text{Bt}(r)
 \end{aligned}$$

- V CL takéto predikáty slúžia aj na formátovanie výsledkov query

16.2. Operácie na binárnych stromoch

XI.6 Rekurgia na binárnych stromoch

Operácie na binárnych stromoch definujeme *rekurziou na binárnych stromoch*

$$F(E) = \dots$$

$$F(\text{Nd}(x, \ell, r)) = \dots F(\ell) \dots F(r) \dots$$

Špeciálny prípad všeobecnej (course-of-values) rekurzcie, kódy detí sú menšie čísla ako kód ich rodičovského uzla

$$\ell < \text{Nd}(x, \ell, r) \wedge r < \text{Nd}(x, \ell, r)$$

XI.7 Dovoľené defaulty

- Všímajte si: Klauzálna definícia funkcie $F(t)$

$$F(E) = \dots$$

$$F(\text{Nd}(x, \ell, r)) = \dots F(\ell) \dots F(r) \dots$$

neurčuje hodnotu $F(t)$ pre všetky čísla t

- $F(t)$ definujeme za predpokladu $\text{Bt}(t)$, ostatné prípady prenechávame na default
- Všetky funkcie v tejto prednáške definujeme za predpokladu $\text{Bt}(t)$
- **Pravidlá pre použitie defaultov:**
  - Ak platia predpoklady špecifikácie, napr. $\text{Bt}(t)$, *musíme* hodnotu $F(t)$ uviesť explicitne, *aj keď je ňou 0!*
  - Ak predpoklady špecifikácie neplatia, napr. $\neg\text{Bt}(t)$, môžeme hodnotu $F(t)$ prenechať na default

X1.8 Operácie na binárnych stromoch

Veľkosť (počet uzlov) binárneho stromu $Sz(t) \equiv |t|_b$:

$$Sz(E) = 0 \qquad \equiv |\bullet|_b = 0$$

$$Sz Nd(x, \ell, r) = 1 + Sz(\ell) + Sz(r) \equiv \left| \frac{x}{\ell | r} \right|_b = 1 + |\ell|_b + |r|_b$$

Predikát „x je prvkom t“ $Inbt(a, t) \equiv a \varepsilon_b t$:

$$a \varepsilon_b \frac{x}{\ell | r} \leftarrow a = x$$

$$a \varepsilon_b \frac{x}{\ell | r} \leftarrow a \neq x \wedge a \varepsilon_b \ell$$

$$a \varepsilon_b \frac{x}{\ell | r} \leftarrow a \neq x \wedge \neg(a \varepsilon_b \ell) \wedge a \varepsilon_b r$$

16.3. Prechody binárnymi stromami

X1.9 Prechody binárnymi stromami

Uzly binárneho stromu môžeme spracúvať v rôznom poradí

Preorder: rodič, ľavé dieťa, pravé dieťa

Inorder: ľavé dieťa, rodič, pravé dieťa

Postorder: ľavé dieťa, pravé dieťa, rodič

Prechod stromu a uloženie hodnôt z vrcholov do zoznamu v poradí inorder — $Inorder(t)$ (za predpokladu $Bt(t)$):

$$Inorder \left(\begin{array}{c|c} 0 & \\ \hline \frac{1}{\begin{array}{c|c} 3 & 4 \\ \bullet & \bullet \end{array}} & \frac{2}{\begin{array}{c|c} \bullet & 6 \\ \bullet & \bullet \end{array}} \end{array} \right) = 3, 1, 4, 0, 2, 6, 0$$

↗ ? ↘

$$Inorder \left(\frac{1}{\begin{array}{c|c} 3 & 4 \\ \bullet & \bullet \end{array}} \right) = 3, 1, 4, 0 \quad Inorder \left(\frac{2}{\begin{array}{c|c} \bullet & 6 \\ \bullet & \bullet \end{array}} \right) = 2, 6, 0$$

Ako skonštruujeme inorderový zoznam pre strom zo zoznamov pre jeho podstromy?

XI.10 Prechod binárnym stromom — výpočet

$$\begin{aligned}
 & \text{Inorder} \left(\frac{0}{\frac{1}{\frac{3}{\bullet} | \frac{4}{\bullet}} | \frac{2}{\bullet | \frac{6}{\bullet}}} \right) \\
 &= \text{Inorder} \left(\frac{1}{\frac{3}{\bullet} | \frac{4}{\bullet}} \right) \oplus \left(0, \text{Inorder} \left(\frac{2}{\bullet | \frac{6}{\bullet}} \right) \right) \\
 &= \left(\text{Inorder} \left(\frac{3}{\bullet} \right) \oplus \left(1, \text{Inorder} \left(\frac{4}{\bullet} \right) \right) \right) \\
 &\quad \oplus \left(0, \text{Inorder}(\bullet) \oplus \left(2, \text{Inorder} \left(\frac{6}{\bullet} \right) \right) \right) \\
 &= \dots \\
 &= ((0 \oplus (3, 0)) \oplus (1, 0 \oplus (4, 0))) \oplus (0, 0 \oplus (2, 0 \oplus (6, 0))) \\
 &= ((3, 0) \oplus (1, 4, 0)) \oplus (0, 2, 6, 0) \\
 &= (3, 1, 4, 0) \oplus (0, 2, 6, 0) \\
 &= 3, 1, 4, 0, 2, 6, 0
 \end{aligned}$$

XI.11 Efektívne prechody binárnymi stromami

- Výpočet Inorder je neefektívny — zretazenie prechádza znova zoznam $\text{Inorder}(\ell)$
- Zefektívnenie — odstránenie zretazenia
- Trik: Pomocná premenná (akumulátor) as — zoznam, ktorý pripojíme za výpis (pod)stromu inorderom
- Prvky pridávame na začiatok akumulátora
- Požadovaná vlastnosť efektívnej (akumulátorovej) funkcie:

$$\text{Inordera}(t, as) = \text{Inorder}(t) \oplus as \quad (*)$$

- Funkciu Inordera naprogramujeme bez zretazenia
Program odvodíme z požadovanej vlastnosti (*)

XI.12 Efektívne prechody binárnymi stromami

$$\text{Inordera}(t, as) = \text{Inorder}(t) \oplus as \quad (*)$$

$$\begin{aligned} \text{Inordera}\left(\begin{array}{c|c} 0 & \\ \hline \frac{1}{\begin{array}{c|c} 3 & 4 \\ \bullet & \bullet \end{array}} & \frac{2}{\begin{array}{c|c} 6 & \\ \bullet & \bullet \end{array}} \\ \hline & \frac{98, 99, 0}{as} \end{array}\right) = \frac{3, 1, 4, 0, 2, 6, 98, 99, 0}{as} \\ \uparrow ? \\ \text{Inordera}\left(\begin{array}{c|c} 1 & \\ \hline \frac{3}{\bullet} & \frac{4}{\bullet} \\ \hline & \frac{77, 78, 0}{as_1} \end{array}\right) = \frac{3, 1, 4, 77, 78, 0}{as_1} \\ \text{Inordera}\left(\begin{array}{c|c} 2 & \\ \hline \bullet & \frac{6}{\bullet} \\ \hline & \frac{88, 89, 0}{as_2} \end{array}\right) = \frac{2, 6, 88, 89, 0}{as_2} \end{aligned}$$

XI.13 Efektívne prechody binárnymi stromami

$$\text{Inordera}(t, as) = \text{Inorder}(t) \oplus as \quad (*)$$

$$\begin{aligned} \text{Inordera}(\bullet, as) &\stackrel{(*)}{=} \text{Inorder}(\bullet) \oplus as = 0 \oplus as = as \\ \text{Inordera}\left(\frac{x}{\ell | r}, as\right) &\stackrel{(*)}{=} \text{Inorder}\left(\frac{x}{\ell | r}\right) \oplus as \\ &= (\text{Inorder}(\ell) \oplus (x, \text{Inorder}(r))) \oplus as \\ &= \text{Inorder}(\ell) \oplus ((x, \text{Inorder}(r)) \oplus as) \\ &= \text{Inorder}(\ell) \oplus (x, \underline{\text{Inorder}(r) \oplus as}) \\ &\stackrel{(*)}{=} \text{Inorder}(\ell) \oplus (x, \underline{\text{Inordera}(r, as)}) \\ &\stackrel{(*)}{=} \underline{\text{Inordera}(\ell, (x, \text{Inordera}(r, as)))} \end{aligned}$$

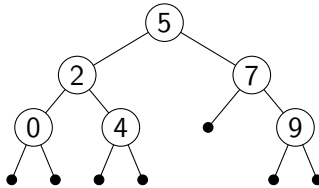
16.4. Binárne vyhľadávacie stromy

XI.14 Binárne vyhľadávacie stromy

Binárny vyhľadávací strom

- Binárny strom
- V každom uzle s hodnotou x platí súčasne:
  - x je väčšie ako všetky hodnoty v ľavom dieťati
  - x je menšie ako všetky hodnoty v pravom dieťati
  - obe deti sú binárne vyhľadávacie stromy

XI.15 Binárny vyhľadávací strom — príklad

Vyjadrenie rekurzívnym predikátom:

$\text{Bst}(\bullet)$

$$\text{Bst}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) \leftarrow x \succ \ell \wedge x \prec r \wedge \text{Bst}(\ell) \wedge \text{Bst}(r)$$

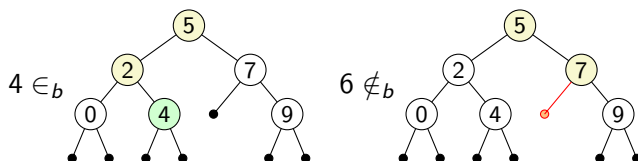
Cvičenie: rekurzívne definície predikátov

$$x \succ t \leftrightarrow \forall y (y \in_b t \rightarrow x > y)$$

$$x \prec t \leftrightarrow \forall y (y \in_b t \rightarrow x < y)$$

XI.16 Využitie vyhľadávacej vlastnosti

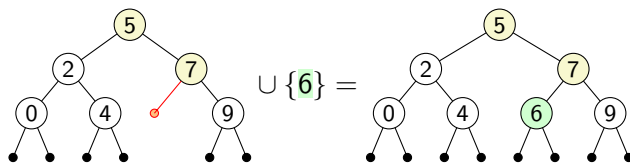
- Binárne vyhľadávacie stromy reprezentujú množiny
  - ▶ Podobne ako ostro usporiadané zoznamy v 8. prednáške
- Využitie vyhľadávacej vlastnosti pri predikáte „byť prvkom“ $a \in_b t$ pre $t = \frac{x}{\ell|r}$:
  - Ak $a < x$, prehľadávame iba ℓ , lebo a nemôže byť v r
  - Ak $a > x$, prehľadávame iba r , lebo a nemôže byť v ℓ $\Rightarrow$ Prehľadávame *iba jednu cestu* stromom

XI.17 Vkladanie do vyhľadávacieho stromu

Princíp vkladania hodnoty do vyhľadávacieho stromu:

- Pokúsime sa nájsť vkladajúcu hodnotu
  - a) Hodnota sa v strome nenachádza (na jej mieste je **prázdny strom**)
 $\Rightarrow$ vyrobíme **nový uzol**

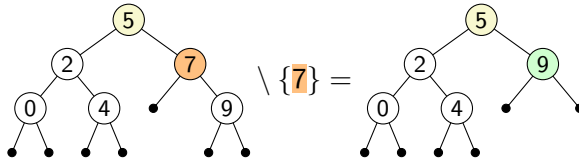

- b) Hodnota sa v strome nachádza $\Rightarrow$ strom sa nemení
- Cestou naspäť strom **zrekonštruujeme**

XI.18 Zmazanie z vyhľadávacieho stromu I

Zmazanie hodnoty je komplikovanejšie ako vloženie

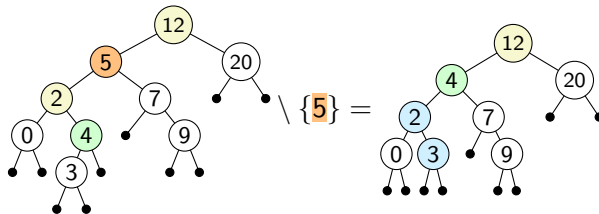
- Pokúsime sa nájsť zmazávanú hodnotu:
  - a) Hodnotu nenájde $\Rightarrow$ strom sa nezmení
  - b) Hodnotu **nájde** a niektoré dieťa je prázdne $\Rightarrow$ nahradíme uzol **druhým dieťaťom**

XI.19 Zmazanie z vyhľadávacieho stromu II

- Pokúsime sa nájsť zmazávanú hodnotu:
  - ...
  - c) Hodnotu **nájde** a obe deti sú neprázdne:

1. Nájde náhradu za zmazávanú hodnotu:
napríklad **maximum ľavého podstromu**
2. Odstránime náhradu **z pôvodného miesta**
3. Použijeme náhradu namiesto zmazávanej hodnoty

Kroky 1 a 2 — pomocná tuplingová funkcia (rozoberieme podrobnejšie)

- Cestou naspäť strom **zrekonštruujeme**

XI.20 Maximum vyhľadávacieho stromu

- Nájdenie a zmazanie maxima vyhľadávacieho stromu:

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \rightarrow \text{Maxt}(t) \varepsilon_b t$$

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \wedge x \varepsilon_b t \rightarrow x \leq \text{Maxt}(t)$$

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \rightarrow \text{Bst Delmaxt}(t)$$

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \rightarrow x \varepsilon_b \text{Delmaxt}(t) \leftrightarrow x \varepsilon_b t \wedge x \neq \text{Maxt}(t)$$

- Programy hľadajú maximum v najpravejšom uzle:

$$\text{Maxt}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = x \quad \leftarrow r = \bullet$$

$$\text{Maxt}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = \text{Maxt}(r) \quad \leftarrow r \neq \bullet$$

$$\text{Delmaxt}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = \ell \quad \leftarrow r = \bullet$$

$$\text{Delmaxt}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = \frac{x}{\ell|\text{Delmaxt}(r)} \quad \leftarrow r \neq \bullet$$

- Rovnaké diskriminácie a argumenty rekurzie $\Rightarrow$ kandidáti na *tupling*

XI.21 Maximum vyhľadávacieho stromu – tupling

- Spojená funkcia — extrakcia maxima:

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \rightarrow \text{Extract\_max}(t) = \text{Maxt}(t), \text{Delmaxt}(t)$$

$$\text{Bst}(t) \wedge t \neq \bullet \rightarrow$$

$$\exists m \exists t_1 (\text{Extract\_max}(t) = m, t_1 \wedge m \varepsilon_b t \wedge \text{Bst}(t_1)$$

$$\wedge \forall x (x \varepsilon_b t \rightarrow x \leq m)$$

$$\wedge \forall x (x \varepsilon_b t_1 \leftrightarrow x \varepsilon_b t \wedge x \neq m))$$

- Definícia:

$$\text{Extract\_max}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = ?, ? \leftarrow r = \bullet$$

$$\text{Extract\_max}\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = ?, ? \leftarrow r \neq \bullet \wedge \text{Extract\_max}(?) = ?, ?$$

XII. prednáška

Číslovanie binárnych stromov

Všeobecné stromy

29. apríla 2013

16. Binárne stromy

16.5. Číslovanie vrcholov v binárnych stromoch

XII.1 Úplné binárne stromy

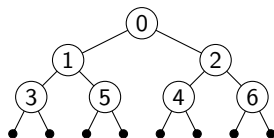

- Hĺbka stromu — dĺžka najdlhšej cesty koreň–list:

$$d(\bullet) = 0$$

$$d\left(\frac{x}{\ell|r}\right) = 1 + \max(d(\ell), d(r))$$

- Úplný binárny strom:
  - na každej úrovni okrem poslednej: všetky uzly neprázdné
  - na poslednej úrovni sú iba prázdne stromy

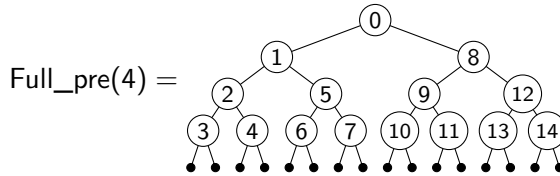
- Vzťah veľkosti a hĺbky úplného stromu:

$$|t|_b + 1 = 2^{d(t)}$$

XII.2 Číslovanie vrcholov v úplných stromoch I

- Číslovanie uzlov úplného stromu číslami $0, 1, 2, \dots$ v poradí preorder:

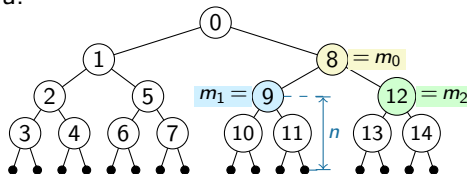
- Na nájdenie rekurzívneho riešenia musíme problém *zovšeobecniť*
- Zovšeobecnenie umožní číslovať podstromy

XII.3 Číslovanie vrcholov v úplných stromoch II

- Zovšeobecnenie — Full_pre₁(n, m):

Číslovanie uzlov úplného stromu hĺbky n číslami $m, m + 1, m + 2, \dots$ v poradí preorder

- Schéma riešenia:

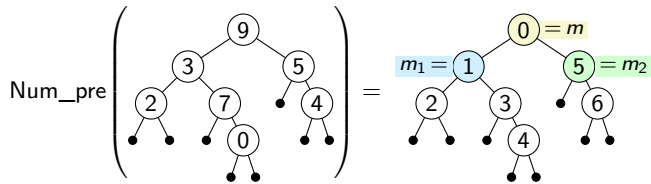

Číslovanie v poradí *preorder*:

1. očísľujeme koreň podstromu $m_0 = m$
  2. očísľujeme ľavý podstrom od $m_1 = m_0 + 1$
  3. očísľujeme pravý podstrom od $m_2 = m_1 + s$
- Aké je s pre úplný strom hĺbky n ?
  - Ako sa číslovanie zmení pre inorder, postorder?

XII.4 Číslovanie vrcholov v ľubovoľných stromoch

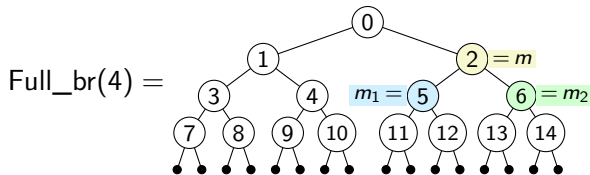
- Číslovanie uzlov ľubovoľného stromu číslami $0, 1, 2, \dots$ v poradí pre-order:

- Rovnaký postup ako pri úplných stromoch:
  - Zovšeobecníme na číslovanie od m — $\text{Num\_pre}_1(t, m)$
  - Aký je rozdiel medzi číslom ľavého a pravého dieťaťa?
  - Rozdiel vieme počítať aj bez pomocnej funkcie — tupling

XII.5 Číslovanie úplných stromov do šírky

- Číslovanie uzlov úplného stromu číslami $0, 1, 2, \dots$ v poradí prechodu do šírky:

- Problém zovšeobecníme pre podstrom s koreňom s číslom m
- Aký je vzťah medzi číslom uzla m a číslami jeho detí m_1 a m_2 ?

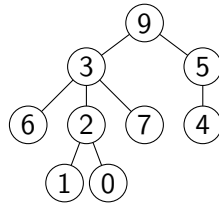
17. Všeobecné stromy

17.1. Kódovanie

XII.6 Všeobecné stromy — kódovanie

Všeobecný strom — ľubovoľne veľa detí každého uzla:

Ako zakódujeme takýto strom v CL?

- Počet detí je premenlivý a neobmedzený
- Uložíme ich do zoznamu
- Stačí nám jeden párovací konštruktor:

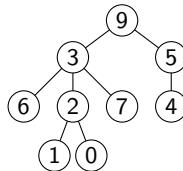
$$\text{Gnd}(x, ts) \equiv \frac{x}{ts} = 1, x, ts$$

x — hodnota uložená v uzle stromu, ts — zoznam detí

- Ako zakódujeme strom na obrázku?

XII.7 Všeobecné stromy — kódovanie

- Ako zakódujeme strom na obrázku?

$$\begin{aligned}
T_1 &= \text{Gnd}(9, (\text{Gnd}(3, (\text{Gnd}(6, 0), \\
&\quad \text{Gnd}(2, 0), \\
&\quad \text{Gnd}(7, (\text{Gnd}(1, 0), \text{Gnd}(0, 0), 0)), \\
&\quad 0)), \\
&\quad \text{Gnd}(5, (\text{Gnd}(4, 0), 0), \\
&\quad 0)) \\
&\quad 9 \\
&\equiv \frac{3}{\frac{6}{0}, \frac{2}{0}, \frac{7}{\frac{1}{0}, \frac{0}{0}}, 0}, \frac{5}{\frac{4}{0}, 0}, 0
\end{aligned}$$

XII.8 Všeobecné stromy — dekódovanie

- Všeobecný strom dekódujeme diskrimináciou

$$\dots \leftarrow t = \frac{x}{ts} \quad \equiv \quad \dots \leftarrow t = \text{Gnd}(x, ts)$$

- Zoznam všeobecných stromov dekódujeme kombináciou zoznamovej diskriminácie a diskriminácie na všeobecných stromoch:

$$\begin{aligned}
\dots \leftarrow ts = 0 &\quad \equiv \quad \dots \leftarrow ts = 0 \\
\dots \leftarrow ts = \frac{x}{ts_1}, ts_2 &\quad \equiv \quad \dots \leftarrow ts = \text{Gnd}(x, ts_1), ts_2
\end{aligned}$$

- Obe diskriminácie môžeme dosadiť do argumentov:

$$\begin{aligned}
F\left(\frac{x}{ts}\right) = \dots &\quad \equiv \quad F \text{Gnd}(x, ts) = \dots \\
F(0) = \dots &\quad \equiv \quad F(0) = \dots \\
F\left(\frac{x}{ts_1}, ts_2\right) = \dots &\quad \equiv \quad F(\text{Gnd}(x, ts_1), ts_2) = \dots
\end{aligned}$$

XII.9 Všeobecné stromy

Aké čísla kódujú všeobecné stromy?

- Rozpoznáme ich predikátom Gt:

$$\text{Gt}\left(\frac{x}{ts}\right) \leftarrow N(x) \wedge ???(ts)$$

- ts je zoznam všeobecných stromov (*les*)

$$\text{Lgt}(0)$$

$$\text{Lgt}(t, ts) \leftarrow \text{Gt}(t) \wedge \text{Lgt}(ts)$$

$$\text{Gt}\left(\frac{x}{ts}\right) \leftarrow N(x) \wedge \text{Lgt}(ts)$$

- Predikáty Gt a Lgt sú *vzájomne rekurzívne*
- Problém: CL vzájomnú rekurziu nepodporuje
- Riešenie: dosadíme definíciu Gt do definície Lgt

$$\text{Lgt}(0)$$

$$\text{Lgt}\left(\frac{x}{ts_1}, ts_2\right) \leftarrow N(x) \wedge \text{Lgt}(ts_1) \wedge \text{Lgt}(ts_2)$$

$$\text{Gt}\left(\frac{x}{ts}\right) \leftarrow N(x) \wedge \text{Lgt}(ts)$$

- Tento postup — rekurziu na zoznamoch všeobecných stromov využijeme aj v ďalších úlohách

XII.10 Odbočka o zovšeobecňovaní

Všimnite si:

- Rozpoznať kód zoznamu stromov je *všeobecnejší problém* ako rozpoznať kód stromu
- Zovšeobecnenie často vedie k (efektívnemu) riešeniu
- Už sme videli príklady, keď zovšeobecnenie viedlo k efektívnemu riešeniu:
  - funkcia $\text{While\_fib}(n, a, b)$ je všeobecnejšia ako $\text{Fib}(n + 1) = \text{While\_fib}(n, 0, 1)$
  - $\text{While\_rev}(xs, rs) = \text{Rev}(xs) \oplus rs$ je všeobecnejšia $\text{Rev}(xs) = \text{While\_rev}(xs, 0)$
  - $\text{Preordera}(t, as) = \text{Preorder}(t) \oplus as$ je všeobecnejšia ako $\text{Preorder}(t) = \text{Preordera}(t, 0)$

alebo k vôbec nejakému riešeniu:

- $\text{Full\_pre}_1(n, m)$ je všeobecnejšia, ako $\text{Full\_pre}(n) = \text{Full\_pre}_1(n, 0)$
- $\text{Num\_pre}_1(t, m)$ je všeobecnejšia, ako $\text{Num\_pre}(t) = \text{Num\_pre}_1(t, 0)$

17.2. Programovanie so všeobecnými stromami

XII.11 Programovanie so všeobecnými stromami

- Pri programovaní funkcií na všeobecných stromoch využívame pomocné funkcie na zoznamoch všeobecných stromov (podobne ako pri $\text{Gt}(t)$):

$$f_L(0) = \dots$$

$$f_L\left(\frac{x}{ts_1}, ts_2\right) = \dots f_L(ts_1) \dots f_L(ts_2) \dots$$

$$F\left(\frac{x}{ts}\right) = \dots f_L(ts) \dots$$

- Príklad: Zdefinujme funkciu $|t|_g$ počítajúcu veľkosť všeobecného stromu t

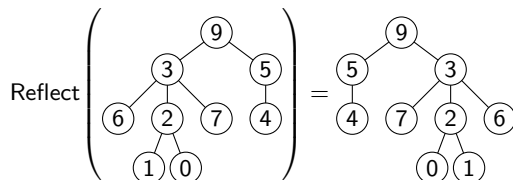
$$|0|_L = 0$$

$$\left|\frac{x}{ts_1}, ts_2\right|_L = 1 + |ts_1|_L + |ts_2|_L$$

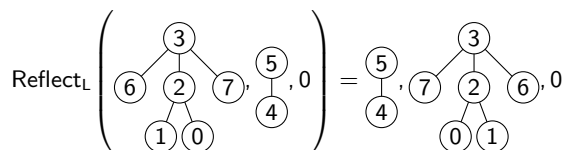
$$\left|\frac{x}{ts}\right|_g = 1 + |ts|_L$$

XII.12 Zrkadlový obraz

- Zdefinujme zrkadlový obraz stromu t — funkciu $\text{Reflect}(t)$

- Zovšeobecníme na zoznamy stromov $\text{Reflect}_L(ts)$

XII.13 Zrkadlový obraz

- Skombinujeme obrátenie zoznamu a zrkadlový obraz binárneho stromu

$$\begin{aligned} \text{Rev}(0) &= 0 \\ \text{Rev}(x, xs) &= \text{Rev}(xs) \oplus (x, 0) \quad \times \quad \text{Reflect}(\bullet) = \bullet \\ &= \text{Reflect} \left(\frac{x}{\ell \mid r} \right) = \frac{x}{\text{Reflect}(r) \mid \text{Reflect}(\ell)} \end{aligned}$$

- Výsledná definícia

$$\begin{aligned} \text{Reflect}_L(0) &= 0 \\ \text{Reflect}_L \left(\frac{x}{ts_1}, ts_2 \right) &= \text{Reflect}_L(ts_2) \oplus \left(\frac{x}{\text{Reflect}_L(ts_1)}, 0 \right) \end{aligned}$$

- Podobne ako Rev , aj Reflect_L je neefektívna
- Efektívna verzia s akumulátorom a vlastnosťou

$$\text{Reflecta}_L(ts, rts) = \text{Reflect}_L(ts) \oplus rts$$

Príklad:

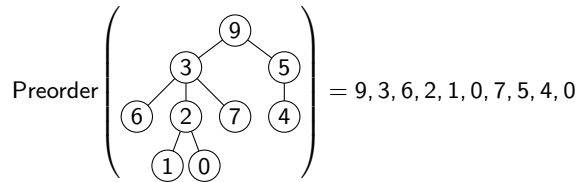
$$\text{Reflecta}_L \left(\left(\begin{array}{c} \textcircled{2} \\ \textcircled{1} \quad \textcircled{0} \end{array}, \textcircled{7}, 0 \right), \left(\textcircled{6}, 0 \right) \right) = \textcircled{7}, \begin{array}{c} \textcircled{2} \\ \textcircled{0} \quad \textcircled{1} \end{array}, \textcircled{6}, 0$$

17.3. Prechody všeobecnými stromami

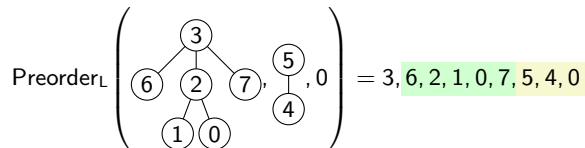
XII.14 Prechody všeobecnými stromami

- Podobne ako pri binárnych stromoch
- Význam má preorder a postorder, ale nie inorder
- Napríklad:

- Opäť zovšeobecníme na zoznamy stromov — funkcia $\text{Preorder}_L(ts)$

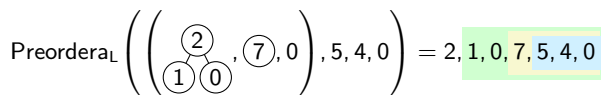
XII.15 Prechody všeobecnými stromami

- Podobne ako na binárnych stromoch, Preorder na všeobecných stromoch používajúci zretazenie je neefektívny
- Efektívna verzia s akumulátorom a vlastnosťou

$$\text{Preorder}_L(ts, as) = \text{Preorder}_L(ts) \oplus as$$

- Príklad/návod:

XIII. prednáška

Postfixový stroj a numerické výrazy

6. mája 2013

18. Postfixový stroj a numerické výrazy

18.1. Postfixový stroj

XIII.1 Postfixový stroj

- Jednoduchý výpočtový model, virtuálny stroj
- Pamäť: zásobník čísel

5
3
7
2

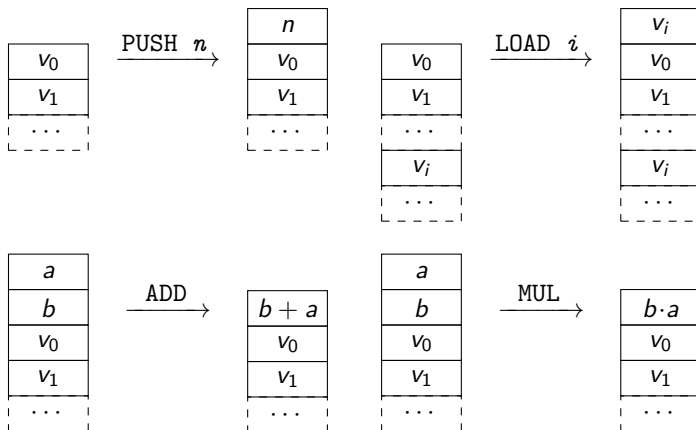
- Program: postupnosť inštrukcií

```
LOAD 2  
PUSH 4  
MUL  
LOAD 2  
LOAD 2  
MUL  
ADD
```

Inštrukcie modifikujú zásobník

Pridávajú/odoberajú čísla na vrch/z vrchu zásobníka

XIII.2 Inštrukcie postfixového stroja

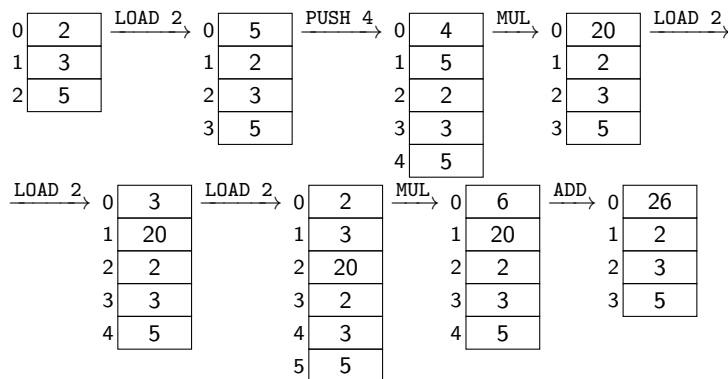

XIII.3 Príklad výpočtu programu

Počítajme program

LOAD 2, PUSH 4, MUL, LOAD 2, LOAD 2, MUL, ADD

so zásobníkom, v ktorom sú čísla 2, 3, 5:

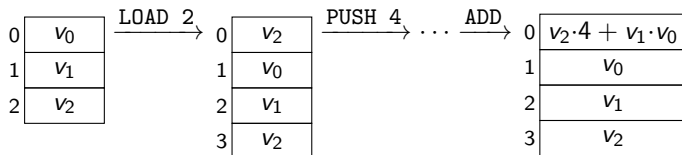

XIII.4 Príklad výpočtu programu — všeobecnejšie

Počítajme program

LOAD 2, PUSH 4, MUL, LOAD 2, LOAD 2, MUL, ADD

so zásobníkom, v ktorom sú čísla v_0, v_1, v_2 :

XIII.5 Kódovanie postfixových strojov

Postfixové stroje ľahko zakódujeme v CL:

- Zásobník: zoznam čísel; vrch zásobníka: prvý prvok
- Inštrukcie: párové konštruktory (podobne ako E a Nd)

$$\begin{aligned} \text{PUSH}(n) &\equiv C_i(n) = 0, n & \text{ADD} &\equiv A_i = 2, 0 \\ \text{LOAD}(i) &\equiv V_i(i) = 1, i & \text{MUL} &\equiv M_i = 3, 0 \end{aligned}$$

Predikát $\text{Instr}(x)$ platí, ak x kóduje inštrukciu:

$$\begin{aligned} \text{Instr PUSH}(n) &\leftarrow N(n) \\ \text{Instr LOAD}(i) &\leftarrow N(i) \\ \text{Instr(ADD)} & \\ \text{Instr(MUL)} & \end{aligned}$$

- Program: zoznam inštrukcií

$$\begin{aligned} \text{Program}(0) & \\ \text{Program}(i, is) &\leftarrow \text{Instr}(i) \wedge \text{Program}(is) \end{aligned}$$

XIII.6 Simulácia postfixových strojov

Zakódovaný postfixový stroj môžeme *simulovať*:

- Funkcia $\text{Run}(is, vs)$
- Simuluje beh postfixového stroja s programom is a zásobníkom vs

- Vrátí vrch zásobníka na konci programu
- Klauzálna definícia:

$$\begin{aligned} \text{Run}(0, (v, vs)) &= v \\ \text{Run}(\text{PUSH}(n), is, vs) &= \text{Run}(is, (n, vs)) \\ \text{Run}(\text{LOAD}(i), is, vs) &= \dots \\ \text{Run}(\text{ADD}, is, (a, b, vs)) &= \dots \\ \text{Run}(\text{MUL}, is, (a, b, vs)) &= \dots \end{aligned}$$

18.2. Numerické výrazy s premennými

XIII.7 Numerické výrazy s premennými

Numerický výraz s premennými je

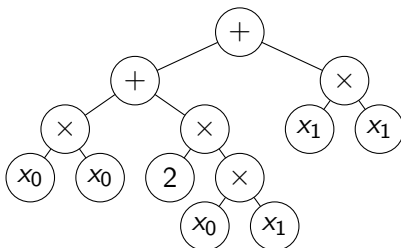
- číselná konštanta $k \in \mathbb{N}$
  - ▶ 3, 0, 777, ...
- premenná x_i s indexom $i \in \mathbb{N}$
  - ▶ $x_2, x_{17}, x_0, \dots$
- súčtový výraz $(t_1 + t_2)$, kde t_1 a t_2 sú numerické výrazy s premennými
  - ▶ $(x_1 + 5), (x_5 + x_0), (x_3 + (x_0 + x_2)), \dots$
- súčinnový výraz $(t_1 \times t_2)$, kde t_1 a t_2 sú numerické výrazy s premennými
  - ▶ $(2 \times x_0), (x_4 \times x_1), (((x_1 \times x_1) + (2 \times x_1)) + 1), \dots$

XIII.8 Numerické výrazy ako stromy

- Numerické výrazy majú stromovú štruktúru

- Napríklad $((x_0 \times x_0) + (2 \times (x_0 \times x_1))) + (x_1 \times x_1)$

XIII.9 Kódovanie numerických výrazov

Numerické výrazy môžeme v CL zakódovať podobne ako binárne stromy:

- Párovacie konštruktory (podobne ako E a Nd)

$$n^\bullet \equiv \text{Ct}(n) = 0, n$$

$$x_i^\bullet \equiv \text{Vt}(i) = 1, i$$

$$t_1 +^\bullet t_2 \equiv \text{At}(t_1, t_2) = 2, t_1, t_2$$

$$t_1 \times^\bullet t_2 \equiv \text{Mt}(t_1, t_2) = 3, t_1, t_2$$

- Predikát $\text{Term}(t)$ platí, ak t kóduje numerický výraz:

$$\text{Term}(n^\bullet) \leftarrow \text{N}(n)$$

$$\text{Term}(x_i^\bullet) \leftarrow \text{N}(i)$$

$$\text{Term}(t_1 +^\bullet t_2) \leftarrow \text{Term}(t_1) \wedge \text{Term}(t_2)$$

$$\text{Term}(t_1 \times^\bullet t_2) \leftarrow \text{Term}(t_1) \wedge \text{Term}(t_2)$$

XIII.10 Kódovanie numerických výrazov – príklad

- Výraz $((x_0 \times x_0) + (2 \times (x_0 \times x_1))) + (x_1 \times x_1)$ zakódujeme ako

$$((x_0^\bullet \times^\bullet x_0^\bullet) +^\bullet (2^\bullet \times^\bullet (x_0^\bullet \times^\bullet x_1^\bullet))) +^\bullet (x_1^\bullet \times^\bullet x_1^\bullet)$$

$$\equiv \text{At}(\text{At}(\text{Mt}(\text{Vt}(0), \text{Vt}(0)),$$

$$\text{Mt}(\text{Ct}(2),$$

$$\text{Mt}(\text{Vt}(0), \text{Vt}(1))),$$

$$\text{Mt}(\text{Vt}(1), \text{Vt}(1)))$$

XIII.11 Vyhodnocovanie numerických výrazov

Ohodnotenie premenných:

- zoznam $vs = v_0, v_1, v_2, \dots$
- priraduje premennej x_i hodnotu v_i

Hodnota (*denotácia*) výrazu pre dané ohodnotenie premenných — funkcia $\text{Den}(t, vs) \equiv \llbracket t \rrbracket^{vs}$:

- Napríklad:

$$t = ((x_0 \times x_0) + (2 \times (x_0 \times x_1))) + (x_1 \times x_1)$$

$$\llbracket t \rrbracket^{3,5,7,0} = ((3 \cdot 3) + (2 \cdot (3 \cdot 5))) + (5 \cdot 5)$$

- Všeobecne:

$$\llbracket n \rrbracket^{vs} = n$$

$$\llbracket x_i \rrbracket^{vs} = \dots$$

$$\llbracket t_1 + t_2 \rrbracket^{vs} = \dots$$

$$\llbracket t_1 \times t_2 \rrbracket^{vs} = \dots$$

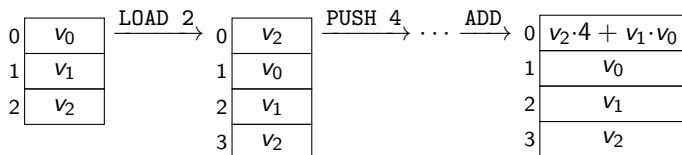
18.3. Kompilácia

XIII.12 Programy a výrazy — príklad

Program

LOAD 2, PUSH 4, MUL, LOAD 2, LOAD 2, MUL, ADD

so zásobníkom, v ktorom sú čísla v_0, v_1, v_2 :

vypočíta na vrch zásobníka hodnotu numerického výrazu

$$(x_2 \times 4) + (x_1 \times x_0)$$

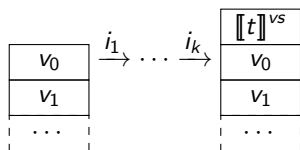
pri ohodnotení premenných $vs = v_0, v_1, v_2, 0$

$$\begin{aligned} & \text{Run}(\text{LOAD}(2), \text{PUSH}(4), \text{MUL}, \text{LOAD}(2), \text{LOAD}(2), \text{MUL}, \text{ADD}, 0), vs) \\ &= \llbracket (x_2 \times 4) + (x_1 \times x_0) \rrbracket^{vs} \end{aligned}$$

XIII.13 Programy a výrazy — kompilácia

- Numerické výrazy — jazyk vyššej úrovne
- Programy postfixového stroja — jazyk nižšej úrovne
- Preklad výrazov do programov — *kompilácia*
- Kompilátor — funkcia $\text{Comp}(t)$
- Vytvorí program $i_1, i_2, \dots, i_k, 0$, ktorý na vrch zásobníka s hodnotami premenných vypočíta hodnotu výrazu t

$$\text{Term}(t) \rightarrow \text{Program } \text{Comp}(t)$$

$$\text{Term}(t) \rightarrow \text{Run}(\text{Comp}(t), vs) = \llbracket t \rrbracket^{vs}$$

XIII.14 Kompilácia — príklad

Videli sme, že

$$\begin{aligned} & \text{Run}(\text{LOAD}(2), \text{PUSH}(4), \text{MUL}, \text{LOAD}(2), \text{LOAD}(2), \text{MUL}, \text{ADD}, 0), vs) \\ &= \llbracket (x_2 \times 4) + (x_1 \times x_0) \rrbracket^{vs} \end{aligned}$$

Chceme, aby kompilátor skompiloval výraz

$$(x_2 \times 4) + (x_1 \times x_0)$$

do programu

LOAD(2), PUSH(4), MUL, LOAD(2), LOAD(2), MUL, ADD, 0

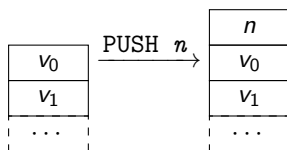
teda

$$\begin{aligned} & \text{Comp}((x_2 \times 4) + (x_1 \times x_0)) \\ &= \text{LOAD}(2), \text{PUSH}(4), \text{MUL}, \text{LOAD}(2), \text{LOAD}(2), \text{MUL}, \text{ADD}, 0 \end{aligned}$$

XIII.15 Kompilácia — konštanty

- Hodnotou výrazu n je číslo n
- Aký program vypočíta na vrch zásobníka hodnotu n ?

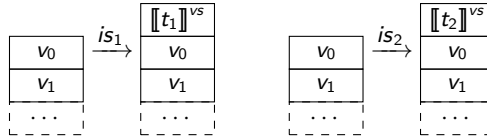

- Klauzula kompilátora:

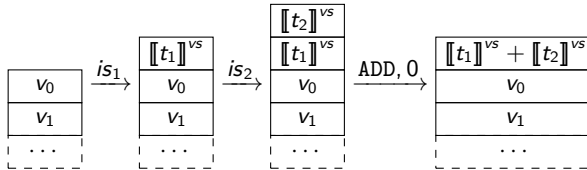
$$\text{Comp}(n) = \text{PUSH}(n), 0$$

- Hodnotou výrazu $t_1 + \bullet t_2$ je číslo $[[t_1]]^{vs} + [[t_2]]^{vs}$
- Akým programom ju vypočítame?
  1. Skompilujeme výrazy t_1 a t_2 Dostaneme programy $\text{Comp}(t_1) = is_1$ a $\text{Comp}(t_2) = is_2$

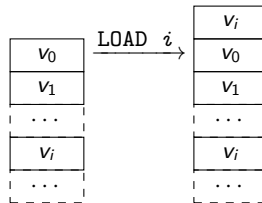
2. Zreťazíme ich a pridáme inštrukciu pre sčítanie

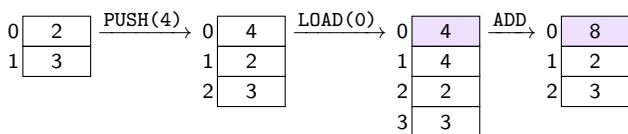
- Klauzula kompilátora:

$$\text{Comp}(t_1 + \bullet t_2) = \text{Comp}(t_1) \oplus \text{Comp}(t_2) \oplus (\text{ADD}, 0)$$

- Hodnotou výrazu $x_i^\bullet$ je číslo $vs[i]$
- Aký program dá na vrch zásobníka hodnotu $vs[i]$?

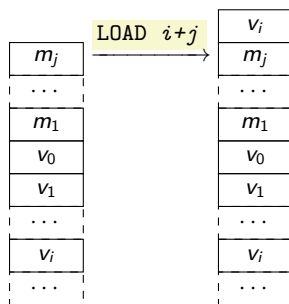
- Skompilujeme $\text{Comp}(4 \bullet + \bullet x_0^\bullet) = \text{PUSH}(4), \text{LOAD}(0), \text{ADD}, 0$
- Otestujeme s ohodnotením 2, 3, 0:

ZLE! $\text{LOAD}(0)$ malo načítať 2

XIII.18 Kompilácia – medzivýsledky

- Kompilátor si musí pamätať počet j medzivýsledkov v zásobníku: $\text{Comp}_1(t, j)$
- $\text{Comp}(t) = \text{Comp}_1(t, 0)$
- Aký program dá na vrch zásobníka hodnotu $vs[j]$? $\text{Comp}_1(x_i^\bullet, j) = ?$

- Počet medzivýsledkov vzrastie po vypočítaní t_1 vo výrazoch $t_1 \bullet t_2$ a $t_1 \times^\bullet t_2$:

$$\text{Comp}_1(t_1 \bullet t_2, j) = \text{Comp}_1(t_1, j) \oplus \text{Comp}_1(t_2, j+1) \oplus (\text{ADD}, 0)$$

19. Organizácia: Opravný test a skúška

XIII.19 Náhradný/opravný test

Termín: piatok 24. mája o 9:30 v H6

Účel: nahradiť skóre z jedného semestrálneho testu

Materiál: ako nahrádzaný test

- Podmienky:**
- *záväzné prihlásenie* do 23. mája 23:59:59 (AIS)
    - účasť bez prihlásenia nie je možná
  - výber nahrádzaného testu priamo na termíne
    - neprítomní prihlásení: 2. test
  - nové skóre nahradí pôvodné skóre *bez ohľadu na ich vzájomný rozdiel*
    - ⇒ môžete si pohoršiť
    - skóre neprítomných prihlásených je 0

XIII.20 Skúška

Termíny:	Dátum	Čas	Typ (max. počet študentov)
	piatok 24. mája	9:30	riadny (32)
	štvrtok 30. mája	14:00	riadny (32)
	piatok 7. júna	9:30	riadny (16), 1. opravný (16)
	štvrtok 20. júna	14:00	1. opravný (16), 2. opravný (16)
	piatok 28. júna	9:30	2. opravný (16)

Podmienka: skóre z testov ≥ 30

Materiál: úlohy najmä podľa ex11–ex14

- Konzultácie:**
- piatok 17. mája o 11:30–14:00 v H6
  - 29. mája, 6., 19. a 27. júna 13:00–15:00
zraz na I-33b, presun do voľnej počítačovej haly

XIV. prednáška

Generovanie XML/XHTML

13. mája 2013

20. XML/XHTML

20.1. Štruktúra

XIV.1 Čo je XML/XHTML

XML/XHTML je formát na zápis štruktúrovaného textu

```
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
  <head>
    <title>Príklad</title>
  </head>
  <body>
    <p>Príklad
      <abbr title="Extensible Hypertext
        Markup Language">XHTML</abbr><br/>
      dokumentu.</p>
  </body>
</html>
```

XIV.2 Štruktúra XML/XHTML dokumentu

Štruktúra v XML dokumente — *elementy*

- ▶ úsek textu medzi otváracím tagom (<p>) a príslušným zatváracím tagom (</p>)

```
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
  <head>
    <title>Príklad</title>
  </head>
  <body>
```

```

<p>Príklad
  <abbr title="Extensible Hypertext
    Markup Language">XHTML</abbr><br/>
  dokumentu.</p>
</body>
</html>

```

XIV.3 Strom elementov

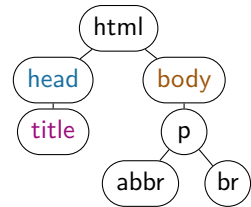

Elementy vytvárajú stromovú štruktúru:

```

<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
  <head>
    <title>Príklad</title>
  </head>
  <body>
    ...
  </body>
</html>

```


Čo v strome chýba?

XIV.4 Neštruktúrovaný text

```

<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
  <head>
    <title>Príklad</title>
  </head>
  <body>
    <p>Príklad
    <abbr title="Extensible Hypertext
      Markup Language">XHTML</abbr><br/>
    dokumentu.</p>
  </body>
</html>

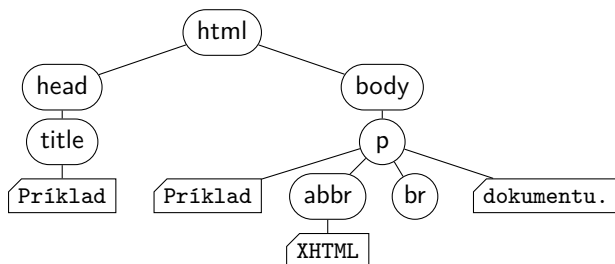
```

V strome elementov chýba neštruktúrovaný text

XIV.5 Strom elementových a textových uzlov

Pridáme uzly pre neštruktúrovaný text:

Všeobecný strom s dvoma druhmi uzlov:

- **elementové uzly** — ľubovoľne veľa detí (aj 0, napr. `br`)
- **textové uzly** — listy, žiadne deti

20.2. Kódovanie

XIV.6 Kódovanie stromu dokumentu v CL

- Strom XML dokumentu má 2 druhy uzlov
- Každý druh zakódujeme osobitným konštruktorom (podobne ako E a N_d)
- Textové uzly: $X_s(t)$
  - t — text v uzle — reťazec
- Elementové uzly: $X_e(n, as, cs)$
  - n — meno elementu (`html`, `body`, `p`, ...) — reťazec
  - as — atribúty elementu
  - cs — deti elementu

XIV.7 Kódovanie atribútov elementu

$Xe(n, as, cs)$

```
<a href="http://example.com/" class="external">link</a>
```

- Atribút je dvojica *meno=hodnota*
- Kódujeme dvojicou reťazcov:

$$\text{Attr}(n, v) \leftarrow \text{Str}(n) \wedge \text{Str}(v)$$

- Všetky atribúty elementu zakódujeme zoznamom:

$$\text{Lattr}(0)$$
$$\text{Lattr}(a, as) \leftarrow \text{Attr}(a) \wedge \text{Lattr}(as)$$

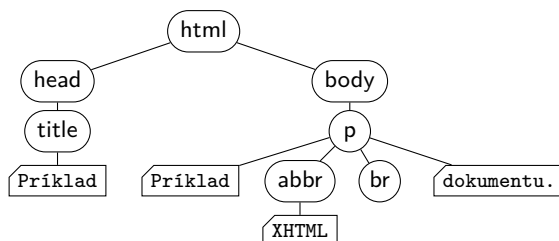
- Napríklad:

$$('href', 'http://example.com/'), ('class', 'external'), 0$$

XIV.8 Kódovanie detí elementu

$Xe(n, as, cs)$

- Elementové uzly majú rôzny počet detí:

- Deti zakódujeme do zoznamu uzlov XML stromu

XIV.9 Kódovanie XML dokumentu — príklad

```
Xe('html', (('xmlns', 'http://www.w3.org/1999/xhtml'), 0),
  Xe('head', 0,
    Xe('title', 0, Xs('Príklad'), 0),
    0),
  Xe('body', 0,
    Xe('p', 0,
      Xs('Príklad '),
      Xe('abbr', (('title', 'Extensible . . . Language'), 0),
      Xs('XHTML'),
      0),
      Xe('br', 0, 0),
      Xs(' dokumentu.'),
      0),
    0),
  0)
```

XIV.10 Kódovanie XML — predikát

- Štruktúru binárneho stromu sme popísali predikátom:

$Bt(\bullet)$

$$Bt\left(\frac{x}{\ell|r}\right) \leftarrow N(x) \wedge Bt(\ell) \wedge Bt(r)$$

- Štruktúru všeobecného stromu sme popísali predikátmi:

$Lgt(0)$

$$Lgt\left(\frac{x}{ts_1}, ts_2\right) \leftarrow N(x) \wedge Lgt(ts_1) \wedge Lgt(ts_2)$$

$$Gt\left(\frac{x}{ts}\right) \leftarrow N(x) \wedge Lgt(ts)$$

- Ako popíšeme štruktúru XML stromu?
  - Predikát $X(x)$ — x kóduje uzol XML stromu
  - Pomocný predikát $Lx(xs)$ — xs je zoznam XML uzlov

- Prirodzená definícia *vzájomnou rekurziou*:

$$\begin{aligned} X X_e(n, as, cs) &\leftarrow \text{Str}(n) \wedge \text{Lattr}(as) \wedge L_x(cs) \\ X X_s(t) &\leftarrow \text{Str}(t) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} L_x(0) \\ L_x(x, xs) &\leftarrow X(x) \wedge L_x(xs) \end{aligned}$$

- CL neumožňuje vzájomnú rekurziu:

$$\begin{aligned} L_x(0) \\ L_x(X_e(n, as, cs), xs) &\leftarrow \text{Str}(n) \wedge \text{Lattr}(as) \wedge L_x(cs) \wedge L_x(xs) \\ L_x(X_s(t), xs) &\leftarrow \text{Str}(t) \wedge L_x(xs) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} X X_e(n, as, cs) &\leftarrow \text{Str}(n) \wedge \text{Lattr}(as) \wedge L_x(cs) \\ X X_s(t) &\leftarrow \text{Str}(t) \end{aligned}$$

- Ak v CL zakódujeme strom XML dokumentu, zobrazíme ho ako skutočné XML formátom Xml:

Query: $X_e('pokus', 0, X_s('text'), 0), 0 = xs : \text{Xml}$

Results: $xs = \boxed{\langle pokus \rangle \text{text} \langle /pokus \rangle}$

- Formátom Xml môžeme zobrazovať *iba* hodnoty xs :
  - jednoprvkové zoznamy uzlov: $L_x(xs) \wedge L(xs) = 1$
  - jediným prvkom je X_e
  - ▶ XML dokument musí mať jeden koreňový element
- Skratková funkcia $Xhtml(t, cs)$ — kostra XHTML dokumentu
  - t — titulok — reťazec
  - cs — obsah tela (body) — L_x
 Formát Xml zobrazí výsledok ako skutočné XHTML

20.3. Neformálne typovanie

XIV.13 Neformálne typovanie

- CL je beztypový jazyk — všetky dáta sú čísla
- Môžeme typovať neformálne predikátmi
- $F :: T_1 \rightarrow T_2$ znamená:
  - T_1, T_2 sú predikáty
  - argument funkcie F je typu T_1
  - výsledok je typu T_2
  - skratka za:

$$T_1(x) \rightarrow T_2(F(x))$$

- Napríklad funkcie na binárnych stromoch:

$$\text{Preorder} :: \text{Bt} \rightarrow \text{Ln}$$

$$\text{Insert} :: (\text{Bt}, \text{N}) \rightarrow \text{Bt}$$

$$\text{Extract\_max} :: \text{Bt} \rightarrow (\text{N}, \text{Bt})$$

- Ako otypujeme $Xe, Xs, Xhtml$?

20.4. Generovanie

XIV.14 Generovanie XML — príklad

Zadefinujme funkciu $\text{Mk\_ul}(xs)$, ktorá zo zoznamu reťazcov xs vytvorí nečíslovaný XHTML zoznam (ul), ktorého položky (li) obsahujú reťazce zo zoznamu xs

- Otypujme túto funkciu — vytvorí jeden uzol XML stromu:

$$\text{Mk\_ul} :: \text{Lstr} \rightarrow \text{X}$$

- Naprogramujme ju:

- Potrebujeme pomocnú funkciu $Mk\_lis(xs)$, ktorá vytvorí zoznam položiek (uzlov XML stromu):

$$Mk\_lis :: Lstr \rightarrow Lx$$

$$Mk\_lis(0) = 0$$

$$Mk\_lis(x, xs) = Xe('li', 0, Xs(x), 0), Mk\_lis(xs)$$

- Vytvorené položky použijeme ako deti elementu ul:

$$Mk\_ul(xs) = Xe('ul', 0, Mk\_lis(xs))$$